RÜZGÂRLI PAZAR

mustafa kutlu

dergâh yayınları hikâye

Rüzgârlı Pazar'ın yayın hakları Dergâh Yayınları'na aittir.
Sertifika No: 0207-34-007913
Dergâh Yayınları: 282
Türk edebiyatı-hikâye: 27
Mustafa Kutlu serisi: 21
ISBN: 978-975-6611-80-7
1.b. Eylül 2004, 2.b. Ekim 2004, 3.b. Nisan 2005, 4.b. Nisan 2006
5.b. Ekim 2007, 6.b. Aralık 2007
7. Baskı: Ekim 2009

Sahife - Kapak Düzeni: Sermin Yavuz
Basım Yeri: A Ajans Reklamcılık Filimcilik Matb. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Beysan Sanayi Sitesi Birlik Cd. Yayıncılar Birliği Sitesi No: 32
Kapı no: 4G Yakuplu - Büyükçekmece / İstanbul
Cilt: Güven Mücellit & Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Devekaldırımı Caddesi Gelincik Sokak No: 6 Güven İş Merkezi
Mahmutbey - Bağcılar / İstanbul
Dağıtım ve Satış: Ana Basım Yayın
Molla Fenari Sokak Yıldız Han No: 28 Giriş Kat Cağaloğlu / İstanbul
Tel: [212] 526 99 41 (3 hat) Faks: [212] 519 04 21

Mustafa Kutlu

RÜZGÂRLI PAZAR

DERGÂH YAYINLARI
Klodfarer Cad. Altan İş Merkezi No: 3/20 34122 Sultanahmet / İstanbul
Tel: [212] 518 95 78 (3 hat) Fax: [212] 518 95 81
www.dergahyayinlari.com E-posta: bilgi@dergahyayinlari.com

– Bu rüzgâr neyin nesi?
– Samyeli, Sam!
– Kim lan bu Sam?

İğde kokusuna tutunmuş gidiyordum.
Hazirana yakın, Mayıs'ın bilmem kaçı.
İğde nerede?
Otoların geçtiği köprü ile, yayaların yürüdüğü üst geçit arasında.
Orayı ağaçlandırmışlar. Çitlembik, mazı, erguvan, akasya, hatmi ve tanımadığım bir sürü ağaç.
Yahu gözünü sevdiğimin iğdesi, sen oraya nasıl geldin? Bir kuşun gagasında mı; yoksa bir yandan yürüyüp öte yandan iğde yiyen, çekirdeklerini sağa sola atan, elleri cebinde, başı havalarda bir bozkır çocuğunun eseri misin?

İğde bu.
Doğrudan Anadolu demek.
Yozgat, Sivas, Niğde demek.
Anlaşılan o da bizim gibi gurbete çıkmış. Yoksa ne işi var buralarda. Sağ olsun, şu yıkanmış Mayıs sabahına saldığı koku mest etti bizi. Yahu bu iğde kokusunu nasıl tasvir etsek, nasıl anlatsak.
Yok, yok.

Bu iş bizi aşar.
Biz bu iğde tasvirine takat getiremeyiz. En iyisi ehline müracaat edelim.
Buyrun:
"Gül, hüsnüyle mağrurdur; râyihası, Hz. Resûl'ün mübârek terine müşâbihtir. Şiirler onun güzelliğini terennüm eder; aşk'ın remzidir. Firavun'un ateşe saldığı İbrahim'in makamıdır. Delisi divânesi çoktur; şuâranın vird-i zebânıdır: Elhasıl medhinde diller kâsırdır".
"Âşıkla aşık atılır mı?": Şebboy, sümbül, menekşe, zambak, karanfil dahi gül ile nisbet edilmezse de rağbeti çoktur.

Anların cümlesine bile hürmetimiz vardır lâkin dil-i perişânımız dikeni sert, meyvesi kekre, gölgesi nekes, mektep-medrese kaçkını bir çalı irisiyle beraberdir: "İğdenin dalları yerdedir".

"İğdenin dalları yerdedir"; çünkü bozkırın kıraç göğsüne kök salarak ayakta durmayı öğrenmiş bir "Hudâ-yı nâbit"tir: nazlanmaz tahammül eder, yüksek sesle konuşmaz fısıldaşır, cezbetmez yalnızlığı bilir, muâşakadan anlamaz dikeni çelik gibidir; üstelik derler ki gölgesi yılan yatağıdır.

Onun tek mevsimi vardır: Mayıs'ı Haziran'a bağlayan hâneberdûş bozkır keşişlemelerinin yaylaları usul usul ısıttığı demlerde, açık yeşili gümüşleyen yaprak-

larının arasında uçuk sarı açan küçük çiçekleriyle cümle nebâtâta hükümran olur.

İğdenin kerestesi olmaz; günün birinde kaba urganlar gibi kendi ekseni etrafına burularak umulmadık yerlerinden dal veren gövdesi, keskin bir balta himmetiyle yere uzatıldığında gideceği yer bellidir; ya bir ocak altına sürülür veya haris bir sobanın kucağına atılır. Sadece, birkaç yaşındaki genç sürgünleri "değnek" olmaya elverişlidir. Kuşburnu ve kızılcık dallarıyla beraber iğde sürgünü çobana yâren, yaşlıya dayanak, çoluk çocuğa "at" olur.
Bizim iğdelerimiz, aslında ikiçenekligiller familyasından "eleagnus" gibi bir asâlet ünvânını doğuştan iktisâb ettiklerini bilmeden filizlenir, toprağa kök salar ve kururlar; ne gam? Hangi şair sevgilisine "iğde kokulu yârim" diye seslense, kızcağızın yüreğinde neftî helecanlar koşuşturmaz ki?

Hazretin "meyve"si şeklen zeytini andırır; dışı sert, beyazla turuncu arasında güneşlenen, ocak başı bilmecelerinde "meşin"le remizlenen ve yenilir kısmından kolayca ayrılıveren bir kabukla örtülüdür; içi "un" gibidir, ama tatlı. Çekirdeği ise oduna benzetilir; iki ucu sivri ve serttir. Evet, bu eleagnus, "dört kitab"ta yeri bulunan zeytinle belki amca çocuğu, belki dayı-yeğen karâbetiyle bir yerlerden yakın hısım olsa gerektir; ne var ki zeytinin dinî, sınai ve gıdâ cinsin-

den sahip olduğu revâcın binde biri bile iğdeye gösterilmez. O, mütemeddin şehirlerin değil haşarı bozkırların tabiatından bir parçadır.

Velâkin onun bilcümle nebâtata galebe ettiği bir şöhreti vardır; o kısacık süren saltanat günlerinde iğde çiçeğinin neşrettiği koku, dünyanın bütün bahâratını kıskançlıktan çileden çıkaracak kadar işveli, hafif, latif ve ötelerden haber getiren bir rayihâ ile okşar bozkır rüzgârlarını. İşte o dem geldiğinde bütün ikindi rüzgârları, iğdenin neftî-gümüşî yapraklarını hışırdatarak onun cenneti hatırlatan ıtırıyla süslenmek için can atarlar. Biteviye düzlüklerin herhangi bir yerinde, tercihan bir dere büklüğünde kümelenerek ağız ağıza vermiş yakın akraba iğde dallarının, uzaklardan gümüş pırıltısını neftî hârelere karıştıran efiltilerinde seslendirilen birşeyler vardır fakat hal diliyle tasvir etmeye lisân ister.

Akdeniz akşamlarının meltemleriyle sarhoş palmiyelere, baştan çıkarıcı renkteki top çiçeklerle yüklenmiş dallarıyla latif iklimleri tezyin eden erguvanlara, leylâklara, manolyalara hürmetimiz var; şüphesiz onlar da güzel, hattâ çok çok güzel; gül "efendimiz"in yâdigârı, nergis "hüsnüne mağrur" olanların timsâli, karanfil derseniz hangi cihetten bakılsa "Osmanlı" zevkinin hâtırası...

Ihlamur, meşe, kestane, pelit, ardıç, çınar ağaçları... kayınların, kızılçamların, dişbudakların, karaağaçların, gürgenlerin koyun koyuna tatlı bir cemaat âhenk ve güveni ile yeşilin elenikasına cümbüş ettiren ormanlar, elbette dünya sizlerle güzel.
Anların cümlesine bile hürmetimiz vardır lâkin bizim dil-i perişânımız dikeni sert, meyvesi kekre, gölgesi nekes, mektep-medrese kaçkını bir çalı irisiyle beraberdir."

Ya, efendi... İşte böyle... İğde deyip geçmeyeceksin.

Duran ile üst geçidin üzerinde, iğde kokusunun ortasına bağdaş kurup tanıştık. Az zamanda can-ciğer kardaş olduk.

Ben onun kâh kulağının içinde, kâh kirpiğinin ucunda, kâh kıvırcık saçlarının kıvrımında barınıyordum.
Bir "ayrılmaz ikili" olarak kendimizi epeyce bir zaman Rüzgârlı Pazar'ın rüzgârına bıraktık.

Duran Demir on bir-on iki yaşlarında, büyük şehre yeni gelmiş bir bozkır çocuğuydu.
Gözü açılmamış bir sığırcık yavrusu.

Yozgat köylerinden birinde doğmuş. Susuz, verimsiz, çorak bir köy. Babası Recep Efendi'nin kimi-kimsesi yokmuş. Şunun bunun yanında çobanlık eden bir adam. Köylüler; "Yahu felek vurgunu bir oğlan bu, sevabına everelim de bir ocak sahibi olsun" demiş; eh davul dengi denginedir hesabı kendi gibi yoksul bir kızla evlendirmişler.
Bir çocuk, iki çocuk, üç çocuk. Çocuklar yaşamıyor.

Dördüncü hikmet-i Hüda işte ölmemiş. Adını haliyle Duran koymuşlar.

Onlar da eni-konu bir ana, bir baba.
Elbette üstüne titremişler çocuğun. Yememiş yedirmişler, mektep çağı gelince de mektebe vermişler.
Yoksulluk ateşten gömlek.
Bu kendini beslemekten aciz köyün erkeklerinin alayı gurbetçi. Kışlık unu öğütüp, bulguru kaynattıktan sonra; yani ki poyraz yeli bozkırın üzerinde van-van esmeye başladığında tahta bavulları bağlayıp İstanbul'un, Ankara'nın yolunu tutarlarmış. Kömürde çalışır, kapıcılık-işportacılık-hamallık ne iş olursa tutar; bekâr odasında yatar, üç-beş kuruş biriktirir; arpalar biçilmeye durduğunda yeniden köye dönerlermiş.
O yılların âdeti bu.
Git-gel, git-gel...
Tabii her giden de dönmüyor. Gurbetin kahrına, hastalığa, ecele yeniliyor. Taze gelinin, nişanlı kızın, yavuklusu olanın gözleri yol gözlemekten, yaş dökmekten kan çanağına dönüyor.

Recep Efendi de aynı yolun yolcusudur. Duran'ın ardı sıra iki kız daha sökün edince çobanlık doyurmuyor bunları. Hem artık devir de değişmiştir. Büyük şehirlerin taşı-toprağı altın ya; yahu bir yanı gerçek bu lafın, bazıları yükü tutuyorlar. Akıl-sır ermez bir şey yani; elifi görse mertek sanacak, okuma yazma bilmeyen

adamlar mal-mülk sahabı olmaya başlıyorlar.
Köyde bunların vaziyeti, saltanatı bire bin katılarak anlatılıyor. Dinleyenlerin iştahı kabarıyor, köyün nüfusu git gide azalıyor.

Uzatmayalım, Recep Efendi de bir güz günü iki yorgan bir döşek, neyi var neyi yok yükleyip büyük şehre iniyor.
Hemşehrileri şehrin kıyıcığında buna da bir göz oda buluyorlar.
İnşaat işçiliği, hamallık, ne iş olsa yapıyor. Yapıyor ama şehir yeri burası. İnsanın parası yolda yürürken biter de, ulan nasıl bitti bu para diye şaşkınlıktan küçük dilini yutar.
Yol parası diye bir şey vardır bir kere; her şey kiloyla, kese kâğıdı ile, poşette az-az alınır; alınacak şeylerin ardı arkası kesilmez. Odun-kömür, çocukların üstü başı, elektirik, su ne yana dönsen para.
Recep Efendi'nin iki yakası bir araya gelmez, gam-kasavet koyulaşır, tütün üstüne tütün, ağzını dilini bıçak açmaz. Köy yerindeki süt-yoğurt bolluğu, tandırdan çıkan has ekmeğin kokusu, hele ki hava yoktur buralarda. Bilhassa hava. Şehrin üzerine çöken o grimsi bulut nefeslerini keser. Bir de nem var ki sormayın, bozkır adamının kemiklerini çürütür yani.
Recep Efendi'nin kemikleri değil de ciğerleri çürümüştür. Zamanla oturduğu yerden kalkamaz, girdiği yükün altından doğrulamaz hale gelir.

Dünyada iyi adamın hiç bir vakit kökü kesilmez. Bir hayırsever vatandaş işini gören Receb'in halinden anlar, tutar bunu doktora götürür.
Verem.
Hem de hayli ilerlemiş.
Ağır iş görmeyecek, iyi beslenecek, falan-filan.
İşte deve, işte hendek.
Dayanabilirsen dayan.
Evdeki nüfus da beşken altı olmuştur.
Üç kız, bir de Duran.
Netice Duran'ı mektepten alırlar. Zaten dörde kadar köyde okumuş, beşinci sınıfı yarım saat yürüyerek yakınlarda bulunan bir okulda bitirmiştir.

– Ne yapıyorsun Duran, dedim.
– Balon satıyorum dedi.
Baktım önünde bir küçük tezgâh, allı-yeşilli balonlar. Dört tanesi bir milyon.
– Peki ne kazanıyorsun günde?
– İki üç milyon, dedi.

O sıralarda bir çay bahçesinde bir çay içsen bir milyon. Demek Duran üç çay parasına bütün gün, güneşin altında bekliyor.
İşte hergün önünden gelip geçtiğimiz Baloncu Duran bu. Melul melul bakan kara gözlü, kara-kuru çocuk. İğde'nin kâh kokusu, kâh kendi. Üst geçidin üstüne ilişivermiş.
Öğleleri ne yiyor acaba? Canı hiç dondurma, döner, pasta çekmiyor mu?
Gözlerini yere indiriyor; çok incinmiş çok yıpranmış bir sesle fısıldıyor:
– Bazan simit, bazan poğaça.
Evdekiler elime bakıyor abi. Anam bayağı yolumu gözlüyor yani. Oğlan gelse de ekmek falan alsak. Ma-

karna haşlasak.
– Peki baban?
İçini çekiyor, gözleri doldu.

– Babam iyicene kötüledi. Bir öksürük, bir öksürük, yerinden kalkamaz oldu.

– Anan çalışsaydı bari; temizliğe gitseydi, merdiven silmeye falan.
Yüzünü öte yana çeviriyor Duran. Bunları konuşmasak, başka şeylerden konuşsak diyor sanki. Benim de zihnime şiir tarihimizin milyonca mısraı arasından en sadesi, en dokunaklısı, en içteni geliyor.

Neler çeker bu gönül söylesem şikâyet olur

Bir zaman susuyoruz.
Söz bitiyor bazen.
Sözün gücü derde derman olmaya yetmiyor demek.
Yetmiyor ya, şu yaşadığımız günlerde ne çok konuşan var. Niçin konuşuyor bu adamlar, ne diyorlar? Sayısına bereket bir sürü TV kanalı, bir yığın konuşmacı-tartışmacı-politikacı-uzman-bilirkişi-akademisyen-artist... Tiraj toplamı otuz senedir artmamış olsa bile bir sürü gazete, mecmua. Keyif ekleri, pazar ekleri, bulmaca ekleri.
Car car konuşuyorlar.
Demek bunların fıstığı kurumuş; bunlar keçeyi sudan

çıkarmışlar; köşe yazarları köşelerine kurulmuş, purolarını yakmış, dumanını şu Rüzgârlı Pazar'ın rüzgârına savurarak, Duran misâli el kadar sabilerin suratına üfürerek ahkâm kesiyorlar.
"Susun ulan" diyesi geliyor insanın; Mehmet Âkif'in gözyaşları geliyor aklıma "Sus ey Bülbül" diyen merhamete boğulmuş kalbi.

– Rüzgâr çıktı!..
Duran lafın değişmesine memnun, beyaz dişlerini parlatarak gülüyor.
– Rüzgârlı Pazar'ın rüzgârı durmaz.
Etrafa bakınıyorum.
Demek Rüzgârlı Pazar burası ha.
Ne pazar ama.

Manzara kaba çizgileri ile şöyle:
Uzak semtlerden gelen minibüsler kendilerine ayrılan geniş alana yanaşıyorlar. O kadar çok minibüs var ki; alana girmek bir dert, çıkmak iki.
Minibüslerden boşalan kalabalık iki yanı tel örgülü parke döşeli yoldan olukta su gibi akarak üst geçide doğru ilerliyor. Kimi ayak üstü süt içiyor, kimi simit, kimi sandviç-poğaça alıyor. Bir yandan yiyip bir yandan konuşarak hızlı hızlı yürüyorlar. Yüzde doksan genç bir nüfus. Oğlanlar-kızlar-orta yaşlı erkekler. Ucuza alınmış, ama yine de günün modasını izlemeye çalışan giysiler, saç biçimleri. Ya lüzumsuz ve bayağı

denecek derecede yakın ilişkiler, kaba-sulu şakalar; ya da -daha dün köyden gelmiş dedirten- fevkalade çekingen tavırlar, duruşlar, konuşmalar.

Elektirik direklerine yapıştırılmış "Overlokçular-Son ütücüler aranıyor", "Konfeksiyonda çalışacak acemi kızlar alınacak" ilanlarının arasından geçen kalabalık üst geçide saldırıyor. Beton merdivenler aşınmış. Geçit otoyolun üstünden aşıyor. Şöyle-böyle elli-altmış metre var. Sonra merdivenlerden inip yokuşa vuruyorlar. Bu yokuş onları apartımanları, mağazaları ile oldukça lüks sayılabilecek bir semte salıyor. Bir iki kilometre tutar bu yokuş, sonra semt biter, sanayi sitesi belirir. Kalabalık dükkânlara, atelyelere, fabrikalara dağılır, mesai başlar, ortalık süt-liman olur.

Şehrin ortasında bir sanayi bölgesi. Onun yanında bir lüks yerleşim, altında otoyol, onun altında minibüsler. Kalabalık, karmaşa, itiş-kakış.
İşte çarpık kentleşme denilen olgunun tipik göstergesi. Burada insanlar nasıl çalışır, yaşar; nasıl yetişir, ne yer, ne içer, ne düşünür.
Belki yahut muhakkak hiçbir ilişki sağlıklı kurulamaz. Trafik tıkanır, kavgalar çıkar, psikoloji bozulur, her fert burnundan solur, "asabiyim" der şarkı, "mazaretim var"...
Gün biter, mesai biter, kalabalık bu defa akşamın alacasında yokuş aşağı akmaya başlar. Gençler lüks ma-

ğazaların lüks vitrinlerinde sergilenen lüks mallara bakar bakar iç çeker.
Sonra gidip işportadan onların taklitlerini alırlar. Taklit tatmin etmez. Marka markadır. Hayata damgasını vurmuştur. Sahte mal sahte sevinçleri, sahte gülüşleri doğurur. Gel-geç bir hayat başlar, hiçbir şey yerli yerince olamaz. Kalabalık, şu tüketime doğru savrulan kalabalık tüketimin hasını tüketemez. Doymaz bir türlü, tatmin olamaz. Gözü sürekli başkasının üstündedir. Bu yüzden aksi, isyankâr, pervasız, korkak, tutarsız kalır.
Mutsuzluk bu mu?

Yokuştan inen yol köprüye varmadan bir dörtyolağzına uğruyor.
Dörtyolağzının sağ yanı kalabalığın sel gibi aktığı daracık bir yaya kaldırımı. Kaldırımda ağaçlar, elektirik direkleri, reklâm panolarını taşıyan direkler; bir direk ormanı sanki.
Onların arasında ayaküstü satıcılar. Tesbihci, kokucu, kalemci, çiçekçi vesaire.

Kaldırımı ve ışıkları aşan kalabalık Rüzgârlı Pazar'ın bir ucuna ulaşır. Burayı Dürümcü Baba ile çiğ köfteci tutmuştur.
Bir yanda metruk bir fabrikanın üzerine üç-dört sıra dikenli tel çekilmiş bahçe duvarları; öte yanda yeşilalanı yoldan ayıran telörgüler.

Kalabalık bu dar boğaza girer.
Bir yanda sepetleri, tenekeleri, servise hazır malları ile Çiçekçi Cemile.
Epeyce kilolu, güleç yüzlü, ağzı bozuk Roman vatandaş. Çiçek kümelerinin ortasındaki alçak hasır iskem-

lesine çökmüş; her an eli-kolu-dili işleyen sevimli kadın. Ve yanında yöresinde hiç eksik olmayan boy boy çocuklarından bir kaçı.

Karşısında "adam otu" satan Hacı.
Hacı'nın yanında "Ağrılar için Çin vikisi" satan bir başka yaşlı adam.
Sonra koca karaağaç.
Karaağacın çadır gibi gölgesinde -ki pazarın en afili noktasıdır- seyyar sigara tezgâhı ile bir yanını fabrika duvarına dayamış sandviç arabası. Onlara bitişik üç adet telefon kulübesi. Kulübenin önünde ikinci el telefonlar ve haliyle telefon kartı satan adam. Yanında küçümen tezgâhına çektiği lastik şeritlere biletlerini titizlikle monte etmiş oturan milli piyangocu.

Yol dar, kalabalık sel gibi.
Dolayısıyla pazarcıların tezgâhları en fazla bir iki metrekarelik şeyler. Hani az daha irice olsa gelen çarpargiden çarpar. Hem tetik durmak lazım; bir zabıta baskınında ânında kapıp kaçabileceksin. Hafif süvari alayı mübarek.

Penyeciler, fanilacılar, çocuk elbisesi ve eşofman satanlar mallarını yeşil alanın telörgülerine asıp sergiliyorlar. Simitçi nerede boşluk buluyorsa oraya sıkışıyor. Cep telefonu kabı satanlar yanlarında şarj âleti de bulunduruyorlar.

Böylece dörtyolağzından üst geçidin merdivenlerine kadar gelmiş olduk. Medivenin sağında, telörgünün ötesinden yani yeşilalanın içinden yükselen, yaz-kış yaprağını dökmeyen adını bilmediğim bir ağaç sık dallarını uzatıvermiş. Bir korsan kitapçı ile onun arkadaşı CD satan çocuk ağacın altını kapmışlar. Hani gölge bir mekân ya, lüks mevki sayılıyor. Bir boyacı merdiven ayaklarına tünemiş. Öbür ayağın ucunda tartı âleti ile yaşlı bir adam oturuyor.

Merdivenler otuz adet.
On beşini çıktınız mı küçük bir sahanlığa ulaşıyorsunuz. Sahanlığın bir yanında gözlükçü var. Ucuz gözlük satıyor, güneş gözlüğü. Hele yaz başında o yılın moda gözlüklerinin taklitlerini sıralıyor ki can dayanmaz. Bir kartona yazıp asmış:
"İmaj gözlüğü - İki milyon"
– Nasıl oluyor, diye sordum.
– Takıyorsun abi, ânında imajın değişiyor.
– Yok ya!..
Meslek icabı hemen eğilip birini seçiyor, camlarını hohlayıp sildikten sonra gözlerime yerleştiriyor. Sonra çok ikna edici bir tonda:
– Budur abi, diyor.
Buyur, ayna burda, bak istersen.

Bakıyorum... Aman Allahım! Bir mafya elemanı aynadan bana el sallıyor. Yok, yok.. İmaj falan gerekmez,

hem bunlar genç işi.

Gözlükçünün karşısında çantacı.
Senenin modası ne ise onun taklidi, ucuzun ucuzu kadın ve çocuk çantaları satıyor, işi iyi.
Onun yanına da bir yaşlı adam sığınmış. Kimbilir yakını mı, hemşehrisi mi? Yoksa o bıçkın çantacı oraya kimseyi yaklaştırmaz.
İhtiyar da gözlük satıyor, ama...
İnanmayacaksınız işte bunlar numaralı. Ucuz çerçeveye takılmış okuma gözlükleri. İhtiyar müşterisine takıyor gözlüğü, eline bir gazete tutuşturuyor.
– Nasıl, görüyon mu, diye soruyor.
Müşteri de çokluk kendi gibi gariban bir ihtiyar; doktora gidecek hali mi var.
– İyi de diyor, çok istedin ağa, ona olmaz gel şunu beşe bağlayak.
Bir süre çekişiyorlar; pazarlık uzuyor. Müşterinin cayacağını anladığı anda adam yedi buçuğa, bilemedin altıya kadar iniyor.
Ne kazanıyor acaba?
Amaaan, alayı kâr olsa ne yazar. Ekmek parası işte. Haftada üç-beş gözlük o kadar.

Merdiveni çıktık, şimdi üst geçidin üstündeyiz.

İki adet güneş şemsiyesi var.
Biri televizyon anteni satan adamın. Sağ başta. Kendi

imalatı miki kulağı gibi iki parlak plakası olan minicik antenler. Bir küçük jenaratör koymuş, bir de otuz beş ekran televizyon, bayağı gösteriyor yani. Pazar esnafı önemli günlerin önemli haberlerini, maçları falan buradan izler.
Onun karşısında epeyce bir yere yayılmış oyuncakçı. En çok bebek, araba ve tabanca satıyor. Anasının babasının elinden tutup geçitten geçen çocukların gelip takıldıkları nokta. Önünde her zaman küçük bir kalabalık birikir. İşi iyi oyuncakçının.

Adam galiba Yozgatlı.
Bizim fukara Duran onun yanına yerleşmiş. Zaten balonlar da adamın, Duran gûya sürümden kazanıyor. Ama olsun, şimdi eğri oturup doğru konuşalım: Yozgatlı oyuncakçı Duran'a bayağı kol-kanat geriyor yani; bir dürüm alsa, yarım ekmek-döner söylese ucundan kıyısından Duran'a da tattırıyor.

Duran bağırmayı da öğrenmiş bayağı.
O büluğa ermemiş incecik sesi ile:
– Bebelere balon, bebelere balon, diye yeri-göğü inletiyor.
Duran'ın omuz başında bir kör kızın tezgâhı var. O da kağıt mendil, pil ve kalem satıyor. Kızın adı Nimet, on yedi-on sekiz yaşlarında.
İkinci güneş şemsiyesi Şapkacı Bacı'nın. Bacı orta yaşı geçmiş, belki elli var ama çok çekmiş olmalı, altmışa

yakın gösteriyor. Kışın şapka-eldiven-kaşkol; yazın sadece şapka satıyor.
Ondan öteye ucuz ayakkabıcı tapon mallarını yaymış; daha da ötede geçidin ucunda eski plak, eski kaset satan biri var.
Televizyon anteni satan adamı geçince, saatçi, onun yanında da tablo-poster satan biri bulunuyor.
Saatçi'nin tezgâhı geniş. Saatleri leblebi-fındık gibi yığmış. Bu yığını görünce Sadri Alışık'ın oynadığı siyah-beyaz televizyonun ilk reklâm filimlerinden birini hatırlıyorum.
Sadri elinde iri bir bavul ile havaalanında uçaktan iniyor; geçilecek yerlerden geçiyor, sonra birkaç polis ile burun buruna geliyor. Polisler:
– Ne var bu bavulda, diye soruyorlar.
Sadri en Turist Ömer gülümsemesi ve sesi ile:
– Hiiiç, diyor. Tavuk yemi.
Polisler sert:
– Aç şu bavulu bakalım, diye bastırıyorlar.
Sadri kafasını sağa-sola sallayarak, çaresiz açıyor bavulu.
Ağzına kadar saat dolu.
Polisler bu defa daha sert:
– Ne bu, diye soruyorlar. Hani tavuk yemiydi?
Sadri'nin gülümsemesi acıklı bir kahkahaya dönüşüyor:
– Elbette tavuk yemi.
– E, nasıl yiyor tavuklar bu yemi.

– Valla orasını bilmem; ben serpiyorum önlerine, yiyip yememek onların bileceği bir şey.
O zamanlar bu saatler kaçak geliyordu.
Memlekette saat azdı ve gayet kıymetli idi.
Peki neyin reklâmı idi bu.
Unutmuşum...
Saatçinin yanında bir genç oğlan, bir genç kız. İkisi de Ortaköy meydanından kaçıp gelmiş sanki. Oğlanın saçları uzun, at kuyruğu yapıp bağlamış. Kulakta küpe, parmaklarda yüzükler. Kız aksine asker traşı olmuş, o kadar kısa saçlı.
Kirli bir eşofman giymiş, boyunda yazma.
Entel çocuklar bunlar, ellerinden kitap düşmüyor.
Kolye yapıp, satıyorlar.
Bu yüzden başları çokluk önlerinde, aralıksız çalışıyorlar ve aralıksız sigara içiyorlar.

İnişteki merdiven sahanlığında bir dilenci kadın oturuyor. Genç olduğu kesin, ama başını yüzünü öylesine sarıyor ki sadece gözleri görünüyor. Şimşekler çaktıran çakır gözler.
Üstünde entari-şalvar, onun üstünde bir askeriye kaputu. Betona mukavva-muşamba serip yayılıyor. Kirli bir battaniyenin altında çocuğu. Çocuk arada bir kovuğundan çıkıyor. Üstte bir penye, altta hiçbir şey yok, bayağı yalınayak. Zaten o kadar küçük ki, yeni yürümeye durmuş. Elinde sürekli bir gofret veya simit parçası geveliyor. Parçalar tozlu-kirli merdiven ayaklarına

yuvarlanıyor. Çocuk kirden rengi belirsiz olmuş elleriyle bu parçacıkları toplayıp-toplayıp yiyor.
Hikmet-i Hüda, topaç gibi.

Rüzgârlı Pazar'ın bir alay dilencisi var. Yeri gelince anlatırım.

İnilen merdivenin dibinde nohutlu-pilav arabası; onun yanında ciğerci ve börekçi, ondan öteye çokluk seyyar köfteciler ve sandviç satanlar.
Ta minibüs duraklarına kadar.

Bu daracık pazarın sakinleri bunlardan ibaret değil. Günü birliğine gelenler, zaman-zaman uğrayanlar, "hırsızlık malı" diye şüphe edilen akşamın dar vaktinde iki üç kişi tarafından bağıra bağıra bir milyona - iki milyona gömlek satanlar, ne alırsan bir milyon - iki milyon tezgâhları, merdiven başını tutmaya gayret eden midye-dolmacı, çorapçılar, çakmakçılar, tek güvercin ve tek tavşanı ile ara-sıra görünen niyetçi, buhurcular, eline oyuncak ördek başı takıp ileri-geri hareket ettirerek ciyak-ciyak bağırtan adam; ışıklı top, ışıklı bilezik satanlar, banyo lifi-peçete-işlemeli sehpa örtüsü, masa örtüsü, oyalı yazma satan kadınlar, diş beyazlatma ilacı pazarlayanlar, kestaneci, kâğıt helvacı, plastik çiçekçiler.

Daha neler!..
Bayağı kıymetli saat satan orta yaşlı Azeri kadınlar.

– Ağa senin pul nedii...
– Türk lirası.
– Dolar yohdu...
– Yahu bırak doları, ben Türk lirası vereyim sen alırsın doları, ha, ne dersin!
Uzar gider pazarlık, yüz dolardan tutturan kadın otuza kadar iner. Saati otuza kapatan adam onu başka bir pazarda elliye satacaktır.

Bir de "üç kağıt" açanları zikretmeliyiz.
Hâlâ var bunlardan. Sağı solu kollayıp polise dikkat eden adamıyla merdiven dibinde bir iki saat çalışır; ne kaparsa kâr.

Rüzgârlı Pazar'ın rüzgârı hiç eksilmez.
Lodos-poyraz-keşişleme-karayel.
Eser de eser.
Hele ki poyraz.
Kemiklerine işler adamın. Nemlidir.

Bu sebeple bilhassa geçidin poyraz tarafına sırtını verenler, demir korkulukları boydan boya mukavva, sunta, naylon, branda ile kaplamışlardır.
Sıkı giyinir, alçak iskemlelere tüner, üşütmemeye çalışırlar.

Yağmurlar başlayınca derme-çatma-naylon tenteler açılır. Aşağıdakiler yeşil alanın telörgülerine tutan de-

mir borular ile metruk fabrikanın duvarına çaktıkları halkalara ipler atarak küçümen tentelerini gererler. Geçidin üstünde kalanların hali haraptır. Demir korkuluklara monte ettikleri çıtalar, aliminyum borular ile uyduruk naylon tenteler kurmaya çalışırlar.
Sağanakta ve güçlü rüzgârda; karda-kışta bunlar da para etmez.
Bu yüzden hepsinin yanında kalın naylon örtüler vardır. Yağmura yakalandı mı malların üstünü bunlarla örter, icap ettiğinde altına girerler.
Rüzgârlı Pazar sellerin ortasında kalmış bir adacıktır.

Bir umut adacığı.
Bir geçim adacığı.

Sabah-akşam bir aşağı bir yukarı insan seli akar buradan.
Geçidin altından geçen yoldan bir araba seli akar.
İnsanların üzerinden eksoz dumanı, toz, is, kurum, koku, gürültü seli geçer.
Bakarsın bıyıkları yeni terlemeye durmuş bir delikanlı, sigara satan kıza yaklaşır, tezgâhtaki açık paketlerden bir tek Marlbora alıp yakar. İkiyüz elli lira. Dumanını rüzgâra savurarak önü sıra yokuşu tırmanan fingirdek işçi kızların peşine takılır.

Okullar dağılır.
Beyaz gömlek-mavi yelek-ekose etek giyen mektepli

kızlar, sekerek-cıvıldaşarak, saçlarını savurarak pazar esnafının gençlerini allak-bullak edip uzaklaşırlar.

Rüzgârlı Pazar sabahın köründe kurulur. Gece yarısına kadar nüfusunu azalta azalta geçitte kalır.

Sonra yerini sarhoşlara, mekânsızlara, tinercilere, sokak köpeklerine, bazan genç orospular ile travestilere bırakarak perdelerini kapatır.

Duran Demir işte bu hengâmenin ortasında. Suya düşmüş bir saman çöpü. Gün yıkılır, akşam olur, kulağı kiriştedir artık.

Hurdacı Bilal gelecek.
Aşağıdan, otoyoldan bağıracak:
– Ula Duraaan!..
Gel hadi, gel!
Gel de gidek!...

Duran bu sesi duyunca sevinir. Tezgâhı toplar, oyuncakçıya teslim eder.
Birlikte aşağıya ineriz.
Hurdacı Bilal'in üç tekerli işporta arabasının kulpuna yapışırız.

Nereye?
Şehrin ucuna.

Yol yaya iki saat.
Hem tehlikeli de.
Ne de olsa otoyolda gidiyorsun. Arabalar vız-vız geçiyorlar. Allah saklasın biri biraz sapıtsa.
Bilal korkuluklara yakın gidiyor. Duran'ı sağ yanına alıyormuş, hani ne olur ne olmaz. Başka yol yok mu, diyorum. Yok abi diyor, mecbur otoyol.
Hergün iki saat gidiş, iki saat geliş; dört saat yolda geçiyor.
Bilal gülüyor. Mühim değil diyen bir on sekiz yaş gülüşü. Abi biz gün boyu dolaşıyoruz zati. Her saat yol bize, diyor. Hurdacılık bu, kolay mı?

Duran'a uzaktan akraba oluyormuş. Başlangıçta oğlanı bunun yanına vermişler; biraz dolaşsın yol-iz öğrensin diye. Dayanamaz dedim Recep abiye, bu daha çocuk. Dediğim de çıktı yani. Bir haftada ayakları patladı.
Hurdacılık bu, kolay mı?

Oyuncakcıyı Bilal bulmuş; sabah-akşam birlikte gider

geliriz demiş merak etmeyin. Koca şehre el kadar sabiyi nasıl salarsın. İti var, kopuğu var. Bilal'in başından neler geçmiş; sana anlatırım bir münasip vakitte diyor.

Duran sessiz.
Yol boyu bir soru sordu sade:
– Bunca araba nere gidiyor, diye.
Yahu bu ne amansız soru böyle.
Sorunun padişahı.
Vay garip Duran vay. Ben ne desem sana şimdi. Uluslararası finans kapitalden mi söz açsam; küreselleşmeden mi; yoksa buhar makinası ile benzin motorundan mı? Sam Amca'nın yaşam tarzından mı?
Hem bu laflardan ben bişey anlamıyorum, sen ne anlayacan.
İnsanlar nereye gittiklerini biliyor mu acaba? Nereden gelip nereye gittiklerini. Duran çocuk; şunu bil ki, işte bu yollar, bu arabalar, bu sel olmuş akan sarı-kırmızı ışıklar arasında âdemoğlu bu sorunun cevabını unuttu. Hatırlamak da istemiyor. Hatırlamak isteyenleri tersliyor, saf dışı bırakıyor. Amaan... Boş ver. Ne demiş köylümüz: Sür eşşeği küllüğe, debelensin.

Netice otoyoldan çıktık, bir yan yolda bir zaman daha gittik; evler, apartmanlar, ışıklar azaldı; ardından şoseye saptık, şose çakır-çukur-çamurlu bir yol. Bir zaman da öyle gittik. Köpek sesleri geldi uzaktan, gecekondu

bölgesine girdik.

Duran'ın durduğu mahalle bir tepenin yamacında. Küçümen bahçeler; tek odalı, çift odalı kondular, birbirine yaslanıp ayakta durmaya çalışan yamrı-yumru yapılar. Kimbilir kaç kez yapıldı, kaç kez yıkıldı. Ancak yayaların yürüyebileceği dehliz gibi sokaklar.
Yamacın altından bir lağım deresi akıyor.
İçme suyu yok mahallenin. Haftada bir iki tankerlerle geliyormuş.
İleride, lağım deresini aşan tahta köprünün ilerisinde bir kayanın dibinden acı su çıkıyor. Tüm mahalle onu kullanıyor. Her evin önünde, avlu duvarının dibine dizili onlarca mavi-büyük-plastik bidon var. Tanker gelince mahallenin kadını-kızı saç saça-baş başa saldırıyor. Su kapanın elinde kalıyor.

Okul yok.
Çocuklar tâ ileride ışıkları görünen, bir vakitler gecekondu bölgesi iken, şimdilerde apartmanlaşmış, azmanlaşmış, garip bir şekil almış semtin okuluna gidiyorlar. Yaz-kış; yağmurda karda, öyle servis araçlarına falan binerek değil, altı delik pabuçlar, takunyalar ile onca yolu yürüyüp gidiyorlar.

Sağlık ocağı da yok.
Doktor da, eczane de.
Bir kaç bakkal var, kahve, tüp bayisi, ayakkabı tamir-

cisi falan-filan.
Elektiriği -ne yalan söyleyelim- kaçak kullanıyorlar.

Köyünü kentini terkedip buraya taşınanlar şehre geldim diyecek öyle mi? Yok canım, millet enayi mi? Elbette nereye konduğunu biliyor. Kim gönül rızası ile yerini-yurdunu terkeder. İşte, mecburiyetten.

Bir de o ışıkları yanan gecekondudan apartımana terfi etmiş semtte yaşayanların anlattıklarından. Adam otuz sene önce orada bir arsa çevirmiş; şimdi iki apartımanı, on dairesi var.
Hikâye bu?
Özetin özeti.
Ve sıra, yani yoksulluğun nöbeti berikilerde. Onlar da bir on yıl - yirmi yıl - otuz yıl bekleyecek; onların çocuklarına da bir kaç dairelik servet kalacak.

Ölme eşeğim ölme, yaz gelende, yonca bitende, bak seni nasıl besleyeceğim.

Recep Efendi tüberkülozu önemsemiyor.
Hani sana demiştim bir adam vardı eskiden. Kaç yıl oldu yahu, unuttum. İşte o adam beni doktora götürmüştü.
Veremin yularına yapıştık; bir o beni alteder, bir ben onu. Hani boğazımıza bakabilsek; vücut şöyle bir kendini toplasa hepten iyileşeceğim.
Neyse, arada bir dispansere gidiyorum; iğne ilaç idare ediyoruz.
Ama bu bel fıtığı.
Bu kötü ağa.
Bunun çaresi...
Geldi geldi ameliyata dayandı.
Bazen öyle sıkıştırıyor ki, inan olsun aha böyle dört elli dolanıyom evin içinde.
Doğrulup da ayağa kalkamıyom.
Tabi vaktinde baktırmadık, baktırmadık ilerledi.

Mahallenin her hanesinde hastalık var. Çoğu da kronik. Hastalık ve sakatlık o hale gelmiş ki; kuşaktan kuşağa geçiyor.

Yahu çok da doğum var biliyon mu?
Sokaklarda çocuktan geçilmiyor.

E, bunlar doğumdan itibaren çok kötü şartlarda büyüyorlar. Ölen ölüyor, kalanlar sürekli zafiyet içinde.
Ne ana beslenebiliyor, ne memedeki çocuk.
Depresyon, sinir, ülser, verem, psikolojik sorunlar.
Var oğlu var.
En çok korkulan şey nedir biliyon mu?
Bu mahalle halkının en korktuğu şey.
Şudur: Aileden birinin hastalanması.
O zaman feleğini şaşırırlar, elleri böğürlerinde kalır.
Nasıl kalmasın.

Doktor yok, ilaç yok, en kötüsü para yok.

Recep Efendi susuyor. Kahırlı bir suskunluğa gömülüyor. Evleri kira imiş. Kızlar okula gidiyor. İlk günler, hani çalışamıyor ya, şundan bundan borç alarak idare etmişler.
E, bu da bir yere kadar.
Sonra mahallenin köyden gelmiş bütün kadınları gibi Recep Efendi'nin eşi de, buldukça temizliğe, merdiven silmeye falan gitmeye başlamış. Duran'ı okuldan almışlar.

Neyse ki Belediye'nin aş arabası geliyormuş. Düzenli geliyormuş. Kadınlar gidip yemek alıyorlar. İki öğün

yetiyor diyor kadın. O da olmasa hepten açız.

Recep Efendi susunca eşi anlatmaya başlıyor. Dolu kadın dolu. Boğazına kadar dolmuş, boşalmak istiyor. Recep Efendi'nin kesik kesik öksürüğü sohbetimizi yaralıyor.
Çay koydular bana.
Bir yandan içiyor, bir yandan konuşuyoruz.
Biz görmedik var ömrümüzde bari çocuklar görsün istiyok, ama...
Nasıl olacak bilmiyom valla.
Bak koca yaz geldi geçti biz şeftaliye siftah etmedik daha. Çocuk bu, gönlü çekiyo, başkasının elinde görüyo.

Kemik kaynatıyom bazan. Et desen, kurbandan kurbana görüyoruz. O da rast gelirse. Biri getirirse. Pazar artıklarını toplamaya gidiyoz. Temizliğe gittiğim evlerden birşeyler veriyorlar.
Aha bu çocukların üstü başı hep onların verdikleridir.
Aha bu çekyatlar, eski halı falan hep öyle.
– Akrabaların yardımı yok mu?

Bir sessizlik oluyor.
Recep Efendi sigara yakıyor.
"Ölüm ölüm hırlamaya ne borcumuz var" dercesine. Hiç bize bakmıyor, puslu camdan görünen tepelere, tepelerdeki tek-tük binalara dalmış.

– Kimseden kimseye hayır yok abi. Var bizim de yakınlarımız ama, şimdiye kadar kapımızı açan olmadı. Sağolsun komşular. Garibanın halinden gariban anlar. Sıkışırsam çok; ekmeğe falan, yüzümü kızdırıp istiyom işte.
Ekmeğe biraz salça sürüp veriyom çocukların eline, salıyom sokağa. Ev rutubet, bak çatı akıyo. Bir yağmur yağsa her yanı sel götürüyo.
Onun için yaz hiç bitmese diyom ben. Bizim vaktimiz hep ev önünde geçiyo zaten.

Evin önünde el kadar bir bahçe var. Bir iki erik ağacı, kavak, dut da var. Kadın domates biber dikmiş, soğan maydanoz ekmiş, onunla idare ediyorlar. Sonra kümes, kümeste bir kaç tavuk.

– Burada nefes alıyoz işte. Komşularla dertleşiyoz.
– Ne konuşuyorsunuz?
– Varlıktan-yokluktan, ne bileyim iş kovalıyoz. Konfeksiyona gidenler var meselâ, onlar kazanıyo biraz. Ama bizim çocuklar ufak daha. Bizim çalışanımız yok.
Bi Duran'ın umuduna kaldık.
– Bir yere gider misiniz; başka semtlere falan.
– Yok canım. Para nerde? Hem okuma-yazma da lazım. Otobüse binsen hani nereye gidiyo diye okuman icap eder. Bizim buranın hanımları gezme bilmez. Çoğunluk evden çıkmaz. Zaten evin işi hiç bitmez.
Ötelerde ne oluyo bilmeyiz. Biz-bize buradayız işte.

Hep çocukların hatrına. Biz çektik, onlar çekmesin diyoruz.
– Ama gidişat iyi değil.
– Öyle!... Ne yapalım Allah büyük.

Recep Efendi sigarayı bitirdi.
Çok sustum, ayıp oluyor diye geçirdi içinden, lafa girdi:
– Ah bir çalışabilsem; meselâ benim yapabileceğim bir iş olsa, ne bileyim bekçilik falan gibi, oturak bir iş. Artık ağır işe gelemem ki, yarı-sakat oldum say.
– Seni bir ameliyat ettiren olsa.
Düzelsen...
Gözlerinde bir umut ışığı yanıp-sönüyor:
– Nerdee... Beni ameliyat ettiren biri çıksa onun kulukölesi olurum, ona öyle dualar ederim ki zırpo cennetlik olur.
– Sende bir sigorta olsaydı, bağ-kur, emeklilik falan...
– Nerdee!.. Keşke olsaydı.
Eli çaresiz yine sigara paketine uzanıyor; bir öksürük nöbeti çekiyor elini.

Duran geldik geleli hiç konuşmadı. Hep önüne baktı durdu. Bu çocuklar on iki yaşında bayağı yaşlanmış oluyorlar. Yoksulluk nasıl pişiriyor insanı; kızgın fırınlarda pişiriyor.
Büyük kız çay servisi yapıyor. Küçük tüpün üzerinde demlik. Kızın saçları siyah, gözleri kara. Ne güzel kız. Bahtı açık olur inşallah.

Duran'ın mahallesinde çok şey duydum, çok şey gördüm.
Yoksulun evi uzaktadır, kimseler görmez. Yoksulun sesi kısılmıştır kimseler duymaz. Yoksulun yüzü soğuktur kimseler bakmaz; bakan olsa da başını çevirip gider.
Duymayanlar duysun, görmeyenler görsün diye iki tanesini anlatayım.
Varın kalbinizle başbaşa kalın. Vicdanı olan vicdanını dinlesin; kiminin lokması boğazında kalsın, kiminin gözyaşı aksın. Kimi de "ulan biz daha adamlıktan çıkmadık" diyerek yekinip ayağa kalksın; azdan az, çoktan çok bir hayır işlesin.

Hikâyeler birbirine benziyor. Tozlu, kırık, yıpranmış. Ekranlarda göre göre, gazetelerde okuya okuya alıştık sanki. Yüreğimiz nasır tuttu. Biri yoksulluktan bahsedecek olsa suratımız buruşuyor, dinlemek istemiyoruz. Yine de şu kadının sesine kulak verin, eğer içinizde bir yerleri kanatacak olursa, eğer elinizden hiç bir şey gelmiyorsa, dua edin bari, sadece dua edin.

Adam felç geçirmiş. Çocuklardan biri özürlü. Büyük kız kocaya kaçmış. Büyük dedikse canım on altı yaşında daha, kandırmışlar besbelli, o da bir umut, bir kurtuluş diye gitmiş, gitmez olaymış, senesine varmadan kucağında bir çocuk ile geri gelmiş, nikâh da yok. Ortanca kız okuyor, hem çalışıyor hem okuyor, anasının bir tanesi. Kadın çırpınıyor, hiç olmazsa şu kızı okutabilsem diyor, hep takdir-teşekkür getiriyormuş. Ondan ufağı oğlan boya sandığı omuzunda sokaklara vurmuş. Tek ablam okusun ben sürünmeye razıyım diyor. İki küçük daha var, biri okula başlamış, öteki seneye başlayacak. Ev kira. Üstelik kadın da hasta. İşte o da ötekiler gibi temizliğe gidiyor. İdrar yollarında iltihap varmış. Bir kere doktora görünmüş, gerisi yok.

Hiçbirine yetişemiyorum diyor.
Yok, yok, yok...
Torunum bir keresinde çok kötü oldu. Ateşlere yanıyor. Menejit mi diyolar nedir ondan korktum. Ne yaptıksa ateşi düşüremedik, çocuk bayım bayım bayılıyo. Anasının iki gözü iki çeşme. Mevlâm kimseleri çaresiz bırakmasın. Yukarıda ablam var. Bir karı, bir koca. Ama görüşmeyiz hiç, anca bayramdan bayrama. Yani sokakta görse beni görmezlikten gelir, hani para falan isteriz diye. Gözü dar. Kocası cimri, kendi ondan cimri. Ama ne dedim ben, Cenab-ı Mevlâm kimseleri darda bırakmasın. Çaresiz gittim, dedim abla böyle böyle, çocuk ölüyo, kapına düştük. Neyse para verdi, doktora

yetiştirdik. İlaç falan bayağı masraf oldu. Geçti bir zaman, tabii veremedik. Şimdi nerde görse "Gülcan parayı getir" diyo. Olsa getirmez miyim. O da senin bir evladın sayılır. Ne olur hayrına vermiş olsan.
İşte böyle abi.
Çok ağırıma gidiyo yani. Seneler geçti durumumuz düzelmedi. Bazan giriyom mutfağa, kapatıyom kapıyı. Duvarda bir takvim var, kimbilir ne zamandan kalma. Takvimde gülümseyen bir kız var, omuzunda bir sepet kiraz. Ben ona "Kirazlı kız" diyom. Başlıyom onunla konuşmaya. Derdimi döküyom yani. Bayağı böyle bağıra çağıra. O hep gülümsüyo ya, içimi rahatlatıyo. Ağlıyom, söylemesi ayıp küfrediyom, beddua ediyom. Sonunda beni bir gülme tutuyo.
Değil mi ama. Yani deliler gibi. Bi gören olsa. İnanmayacaksın abi ama çok iyi geliyo, ferahlıyom yani.
– Kirazlı kızla ahbaplığı ilerlettin demek.
– Evet öyle.
Çıkıyom bakıyom ki, bizim adam yatakta, dönmüş bana bakıyo, gözleri yaşlı. O vaziyette, hani dili de dönmüyo, sade gözleriyle bana bir şey mi oldu diye soruyo. Öyle şaşkın, şaşkın... Ağlamış.
O sıra içimde felçli kocama karşı bir sevgi kabarıyo. Koşup boynuna sarılıyom. İkimiz bir güzel ağlıyoz.
Sonra da kalkıp bir çay koyuyom.
Hem kendim içiyom, hem ona içiriyom. Boşver geçer bunlar diyom, sen üzülme geçer. Allah büyük, Allah kerim...

İkinci hikâye kısa. Ancak bu kadarı da fazla dedirten cinsten. Adam işsiz. Memleketteki milyonla işsizden biri. Ne var bunda demeyin, işte gitsin iş arasın, elbet kendine göre bir iş bulur demeyin. Eee. Adam iş aramaya gidecek de cebinde yol parası yok. Evet yok.

Bir motorcu İsmail var, onun motosikleti var. Onu beklerim. İsmail durumu biliyor, alıyor beni terkisine öyle gidiyoruz. İş arıyorum işte, oraya bak, buraya sor, yok, yok. Tabi karnım acıkıyor, yarım ekmek helva falan yiyorum, bol da su içiyorum üstüne. Su daha bir acıktırıyor insanı. Akşamın önü sıra iki elim yine yana düşüyor böyle, hani çocuklar evde haber bekliyor. Kahır bu abi, kahır işsiz adamın iş bulamadan akşamı etmesi. Tükeniyorsun iyicene. Ne yapayım, aman İsmail'i kaçırmayayım diye her zaman buluştuğumuz yol ağzına çöküp motoru gözlüyorum. Hani onu da kaçırsam yaya dönmek var.

Günler böyle geçiyor işte.
Kâğıt topla bari, kola kutusu, boş şişe, plastik falan topla diyeceksin tabi. Diyorlar da. Ama bilmiyorlar ki kaç kere ameliyat oldum ben, inşaattan düştüm, nefes darlığı var. Nasıl dolaşayım sokaklarda, nasıl taşıyayım o çuvalları?
Şöyle hafif bir şey olsa. Hani özürlü sayılırım ya. Gören de sağlam sanıyor. İçim çürümüş benim abi. İçim geçmiş. Ben ne yapabilirim; benim elimden kim tutar.

Hısım-akraba; benden beter.
Konu-komşu; Allah razı olsun, onlar olmasaydı çoktan terketmiştik dünyayı. Yarım ekmeği bölüşüyoruz. Ama Allah büyük, Allah kerim...
Öyle değil mi abi, umudu kesmemek lazım. Umudu kesmiş olsam evden çıkamam ki!
Umut bizim ekmeğimiz.

İşte şehrin ucundan ortasına doğru her gün bir koşu tutturanlar; rızkının peşine düşenler bunlar.
Kimi bir atelyede "aman beni işten atmasınlar" diye ter dökerken, bakıyorsun atelye hepten kapanmış. Kimi gündelikçi üç gün çalışır, beş gün boş gezer. Kimi kâğıt toplar, kimi tezgâh açar.
Çoğunun yolu Rüzgârlı Pazar'dan geçer. Rüzgârlı Pazar onları besler, büyütür, umutlarını yeşertir. Bir masal bahçesi gibi kucak açar. "Ulan şurada bir köşeye ben de bir tezgâh atsam" diye hangisi düşünmemiştir ki.
Tezgâhlar açılır-kapanır, hikâyeler masala dönüşür, rüzgârlar eser, çocuklar doğar, eceli gelen ölür.
Dünya... Nasıl desem abi... Hayat... Bilmiyorum... Valla aklı duruyor insanın...

– Duran!..
– Buyur abi.
– Sen melekleri görüyormuşsun, öyle mi?
Oğlan mahçup, kızarıyor birden, gözlerini indiriyor. Ancak duyulur bir sesle:
– Evet.
– Müthiş bir şey bu. İnanılmaz ya!...
Ha.. Öyle değil mi?
– ...
– Peki nasıllar, tarif edebilir misin?
– Cık!..
– Yapma... Bir şeyler söyle... Hadi anlat biraz.
Sağıma soluma bakıyorum, kimseler bizi dinlemesin, işte bir sır açığa çıkacak. Bu çocuk nasıl bi çocuk yâ Rabbi?
– Hadi be oğlum. Korkma kimseye söylemem.
– ...
– Neye benziyorlar... Kanatları var mı?

Oğlanın üzerine bir durgunluk çöküyor. Sorma bana bunları, der gibi sitemle bakıyor yüzüme. Meraktan

çatlayacağım, sormamak elde değil.
– Bak Duran! Şunca zamandır arkadaşız. Bi yanlışımı gördün mü? Neden saklıyorsun yani? Darılırım ama.
Gözleri doldu, neredeyse ağlayacak.
Demek ki bir çocuk da olsa insanın kendine ait, tâ derinlerde sakladığı bir şeyini gün ışığına çıkarması, itiraf etmesi, başkası ile paylaşması ne kadar zor. Ama böylesi bir meselede geri durmak, soru sormamak ondan daha zor.
– Bekliyorum... Hadi anlat... Kanatları var mı?
– Yok... Kanat-manat yok.
– Yahu adamı deli etme, madem gördün..
– Nasıl anlatayım abi? Tarif edemem ki.
– Niye?
– Öyle işte...
– Peki... Ben sorayım, sen cevap ver.
– Olur.
– Meselâ, ağzı gözü var mı? Neye benziyor sence.
Duran yekiniyor, bütün gücünü topluyor, meseleyi kökten halledecek bir eda ile:
– Şimdi şöyle diyeyim abi.
Görüyor ama gözü yok.
Konuşuyor ama ağzı yok.
Uçuyor ama kanadı yok.

Gel de şaşırma.
– Amma da anlattın yani. Bilmeceye çevirdin be!..
– E, bilmiyorum, nasıl anlatayım, ne diyeyim. Hiçbir

şeye benzetemiyorum.

Vay be! Şu çocuğa bak. Melekleri görüyor ya! Resmen ermiş sayılır. Tekin değil hani.
– Peki ne zaman görüyorsun.
– Ben görmüyorum... Onlar bana görünüyor.
– Haydaaa!.. Al bir bilmece daha.
– Valla öyle. Bazan diyorum içimden, şimdi melekler gelse, bana görünseler, bir şeyler söyleseler diyorum. Çok, çok istiyorum. Bekliyorum. Etrafa bakıyorum. Ağaçlara, gökyüzüne, bulutlara... I, ıh... Olmuyor.
– Eee!..
– Ama bazan, hiç beklemediğim sırada geliyorlar.
– Ne zaman?
– Daha çok iş olmadığı zaman.
– Yani?
– Hani satış falan olmuyor, cepte para yok, karanlık basıyor, Bilal abi neredeyse gelecek, beni bir sıkıntı alıyor, şimdi ne olacak, eve gidince annem paraları soracak, ama yok, hiç para yok.
– Evet!..
– İşte böyle anlarda çıkıyorlar. Onlar görününce her bir sıkıntı yok oluyor. Öyle hoş öyle güzel ki.
– Ne konuşuyorsunuz?
– Hiç!...
– Aa... Ne güzel anlatıyorsun işte. Hadi devam et.
– Ben diyorum ki, ne olacak bu durumlar, diyorum, bu yokluk, bu fakirlik...

Onlar da "Merak etme Duran, her şey çok güzel olacak" diyorlar.
O sıra dedim ya, bütün sıkıntılarım bitiyor. Parayı falan unutuyorum.

Sözlerinin burasında ilk kez gözleri ışıldıyor; hatta gülümsüyor.

– Bak inanmayacaksın ama, eve gidiyorum, hani bende para yok ya, o gün meğer anam işe gitmiş, iş bulmuş, temizlik falan, iyi de para almış, eve herşeyler getirmiş. Bir seferinde canım muz çekmişti. Bak inanmayacaksın, eve gittim, annem akşam pazarından muz almış. Biraz çürük-çarık ama muz. Yerken gözlerimden yaşlar aktı, ardımı dönüp çıktım, kapı önünde yedim muzu. Ağlaya ağlaya yedim. Ama sevincimden ağlıyorum. Anlıyor musun abi sevincimden ağlıyorum. Melekler koruyor bizi. Kimselere söyleme sakın, işin aslı bu. Sürekli dua ediyorum Allahıma.
Allah bizimle.
İnan.

Melekler sadece Duran için inmiyor yeryüzüne. İşte yine baharı patlattılar. Önce iğdeler çiçek açtı, ardından erguvanlar. Erguvanlar her yanı baygın kırmızıya boyadılar. Daha sonra akasyalar açacak; sümbüller, nergisler. Koca karaağaç yapraklarını yayacak. Kırlangıçlar saçaklara yuvalarını kuracaklar. Ballıbabalar,

papatyalar, tüm kır çiçekleri, yahu burası şehrin göbeğidir; betonun, asfaltın, demirin, çeliğin mekânıdır demeden, üstlerinden gelip geçen eksoz dumanlarına, toza-toprağa aldırmadan fışkıracaklar. Beyaz bulutların arasından leylekler geçip gidecek. Mevsimler neler anlatır insanlara? Dünyanın ne menem bir şey olduğunu anlatır. Başlangıcı ve sonu fısıldar. İyiliği ve güzelliği mırıldanır. Hayatı ve ölümü ifşa eder. İşlerinin, aşklarının, alacak-vereceklerinin, ihtiraslarının peşinde kendini kaybedip koşanlara seslenir. Eeey!... Âdemoğlu!... Dur biraz. Biraz nefes al. Etrafına bak. No'luyor. Nedir derdin diye sorar.

Çiçekten, böcekten, esen yelden, gün ışığından, yağmur tanesinden meleklerin sesi gelir. Şu Duran çocuk herhalde gül yaprağında çiğ tanesi gibidir. Bu sesi duyuyor işte. Duran'a gıptayla bakıyorum.

Hiçbir olağanüstü tarafı olmayan, partal giysiler içinde, güneş yanığı yüzü ve melul melul bakan gözleriyle bir mucize gibi parıldıyor.

Çiçekçi Cemile pazarın başını tutmuş, sepetleri, demetleri, su tenekeleri ile yayılmıştır oraya.
Nedendir bilinmez, bu Romanlardan pek güzel kadın, yakışıklı erkek çıkar. Cemile de el-hak öyle. Gamzeli, beyaz dişli, değirmi çehreli, kanlı-canlı ve haliyle kilolu biri. O kiloya alçak-naylon iskemle falan dayanmaz, kalın bacaklı bir hasır iskemle yaptırmış, üzerine minder atmış kurulmuş.

Ne kurulma ama!
Pazarın taçsız kıraliçesi.
Mütemadiyen çalışır.
Mütemadiyen konuşur.
Şarkı söyler, güler, şaka yapar, laf atar, küfreder.
Bir enerji saçar ki etrafına görmelisiniz. İki çocuk mektebe gidiyor, ikisi de yanında. Bir kız dört-beş yaşında, bir kopul-kara oğlan, henüz yürümeye yeni çıkmış; bir de oğlan kadar sevimli it eniği.

Bunlar sabahın köründe otururlar tezgâhın başına, ha bire yaprak ayıklar, demet yaparlar.

Kocası Haydar'ı unutmayalım.
Karı koca bir zaman arı gibi çalışır, ilk müşteriler sökün etmeden sümbülleri, nergisleri, gonca gülleri, iri papatyaları hazır ederler.

Cemile'nin tezgâhı pazara girenin yüzüne güler. Çiçek bu. Cenab-ı Hakk'ın insanoğluna bir ihsanı ki bu kadar olur.
Bir çiçekle karşılaşınca, ona dokununca, koklayınca ne hissedersiniz. Hadi düşünün, anlatın bakalım. Ne kadar anlatsanız bir yanı eksik kalır. Çiçek içinizin pasını alır, siler, temizler sizi. İylikle güzellikle doldurur kalbinizi. Çiçekten kaldırınca gözlerinizi, dünya-insanlar-hayat nasıl parıldamaya başlar; nasıl memnun ve mesut kılar sizi. Damarda yürüyen kan hızlanır, adımlarınız hızlanır, bir oynak türkü gelip yüreğinizin başına konar, önünüze çıkan ilk âdemoğlunu sarılıp öpeceğiniz gelir.
Cemile'nin dört-beş yaşlarındaki kızı yaprak ayıklayıp anasına ve babasına uzatır; onlar bir elde bıçak, bir elde bağcık, alışkın hareketlerle demeti bağlarlar.
Şöyle bir göz atarlar, bağladıktan sonra. Bir iki yaprağa küçük fiskelerle dokunur, sonra sepete yerleştirirler.
Küçük oğlan it eniği ile alt-alta, üst-üste oynaşmaktadır.

Nasıl, mutlu bir aile tablosu değil mi?

Unutmayın hiçbir şey göründüğü gibi değildir.
Az sonra Haydar, tuvalete çıkıyorum, sigara almaya gidiyorum falan deyip sıvışır.
Sıvışsın; Cemile nereye kaybolduğunu bilir, ses çıkarmaz. Zamanında çok ses çıkarmış bir şeye yaramamış. Ne demişler: alışmış kudurmuştan beterdir.

Haydar yaramaz adam.
Hapçı, kumarcı, sarhoş.
Bir alay kendi gibi kopuk arkadaşı var.
Geçitten ileride; fundaların, çalıların, kavakların, hatmilerin çevirdiği gözlerden ırak bir kuytu yer var.
Orada toplaşır; içer, muhabbet eder, çalar-söyler, kavga eder, kumar oynarlar. Hemen her gün bir şamata, bir gürültü kopar o yandan. Pazar esnafı alışkındır, aldırmaz. Ancak iş çığırından çıkıp yaralamaya falan vardığında bazan polis, bazan ambulans falan gelir.
Bakarsın Haydar çıkagelir.
Cemile'ye kıçın kıçın yanaşır.
Cemile kocasının ciğerini bilir, yürüyüşünden nasıl çarpıldığını anlar. Şimdi gelecek, bin dereden su getirip kumar borcu için para isteyecek, yine kaybedecek, bu defa içtikçe içecek, ya o kopuk herifler getirip bunu pazarın başına atacak, ya Cemile kadere küskün fundalığa varıp, oracıkta sızıp-kalmış olan kocasını toplayacak.

Bütün bunlar yine iyi.

Gördüğünüz gibi vukuat yok sayılır.

Ya bir de Haydar havalanmış, çığırdan çıkmış, yayık ağzında küfürün bini bir para geliverirse.
O sırada insanlık hali Cemile'de buna verecek kumar parası bulunmuyorsa; veya kadının gırtlağına dayanmış bu dert zaten onun da Roman damarı kabarıp:
– Defol ulan şurdan, ne parası, çocuklarımın rızkından çalıp sana ne vereceğim...
Diye diklenirse.

O zaman çıngar çıkar.
Haydar bıçağı çekip saldırır.
Varsın saldırsın. Cemile öyle güçlü ki, bu haptan içkiden içi boşalmış, zayıflıktan kemikleri sayılan adama bi çaksa oturtur yani. Ama çakmaz. Elin âlemin önünde, gündüz gözü kocasını dövmez. Dövüp de onun şerefini iki paralık etmez.
Yahu şeref mi kalmış herifte, herif zaten çukura inmiş, bitmiş, demeyin; Cemile bu.
Öyle de olsa, böyle de olsa kocamdır diyor, çocuklarımın babası.
Bir punduna getirip bıçaklı bileğe yapışıyor, hafifçe büküp alıyor bıçağı.
İşte o zaman Haydar bir sarhoş ağlamasıdır tutturuyor.
Cemile'nin dayanamadığı şeydir bu. Elin âlemin önünde kocasını ağlıyor görmek. Dokunuyor kadına.

Hani "erkek karı" derler ya, aynen öyle.
– Zırlama, peki, peki deyip; koynundan bi tomar para çıkararak Haydar'ın cebine koyuyor.
Haydar ânında sus-pus. Süt dökmüş kedi gibi önüne baka baka uzaklaşıyor.

Bu da iyi.
Nasıl?
Daha kötüsü var yani.
Anlamadım.

Şöyle: Kopuklar Haydar'ı kovalıyor. Haydar can havli ile kendini pazar başına atıyor. Arkadan yetişenler buna Allah yaratmış demeyip girişiyorlar.

İşte o zaman Cemile'yi görün siz. Bir dişi arslan gibi pala-bıçağı çekip; naralar, çığlıklar, küfürler savurarak kopuklara saldırıyor. Adamların alayı sarhoş. Cemile'nin tuttuğunu doğrayacağını biliyorlar. Yapmış yani, bir kaçını zamanında şişlemiş.
Çil yavrusu gibi dağılıyorlar.
Cemile ağzı burnu dağılmış, kanamış kocasının üzerine gözyaşları, beddualar, iniltiler ile eğiliyor.

Artık bir süre Haydar'ı evden çıkarmaz. Yemez yedirir, yaralarını tımar eder, kuş sütüyle besler onu.
Ne zaman ki olayın üstünü toz kaplar, her şey unutulur, bir bakarsın Haydar Efendi lacivert takım elbise,

beyaz gömlek, sanki bir yeni damat gibi çıkagelir.
Yine birlikte demet sarmaya dururlar.
Şarkılar söyleyip, şakalaşırlar.
Sevip de almışlar birbirlerini. Cemile genç deminde Haydar'ın parlak perçemlerine, kaytan bıyıklarına, tek altın dişinin parıltısına vurulup varmış ona.
Yıllardır böyle işte.
Hem hırlaşır, hem sevişirler.
Bu nasıl aşk Allahım...

Adamotu* dedikleri şey patates yumrusuna benzer; şöyle boğum boğum uzanan, griye çalar kabuklu, ormandan devşirilen bir bitki kökü.
Bıçakla kesiver, özü beje yakın beyaz. Kesilen yerden süt gibi sıvı damlıyor. Kazıyorsun, kazıyorsun; kırpıntıları elinle topla, şöyle parmaklarının arasında ovala,

* Adamotu veya Abdüsselâmotu. Kökü batıl inanışlara yol açmış bulunan ünlü bitki. (İlmî adı: Mandragora officinarium-patlıcangillerden)
Adamotları büyük ve etli kökleri olan bitkilerdir. Kök genellikle iki kola ayrılmıştır. Bütünüyle insan vücudunun gövde ve bacaklarını hatırlatması, bir takım söylentilerin yayılmasına yol açmış olsa gerektir. Adamotunun sapı ilkeldir. Çok büyük ve saplı kök yaprakları vardır. Bol çiçeklidir. Bu çiçekler mavi, beyaz, kırmızı veya morumsudur. Akdenizin kıyı bölgelerinde yetişen beş çeşit adamotu vardır. Eczacılıkta kullanılan çeşidi Sicilya ve Calabria'da pek boldur. Sonbaharda çiçek açar ve özellikle ilaç yapımı için yetiştirilir.
Hiçbir bitki bu kadar batıl inanışa konu olmamıştır. Bazan insana benzetilen köklerinin garip şekli adamotunun ün salmasına yardım etmiştir. Musevî geleneğine göre cennette yetişmiştir. Yunanlılar'da ve Romalılar'da iksir yapımında kullanılırdı. İnsanı âşık ettiğine, kısırlığı giderdiğine, parayı çoğalttığına inanılırdı. Büyücüler tarafından da kullanılmıştır. (Meydan Larousse)

yumuşak yumuşak. Az sonra mübarek merhem gibi oluyor. Gibisi fazla bildiğin merhem.
Bunu artık dizin ağrıyorsa dizine, belin ağrıyorsa beline süreceksin. Ağrılara bire-bir. Adam abartmış biraz, bilumum ağrılı hastalıkları sıralamış: Romatizma, siyatik, lumbago, bel fıtığı, karın ağrısı, baş ağrısı... liste uzayıp gidiyor.
Sakallı, iri yarı bir adam.
Ceketine, yakasız gömleğine, yeleğine, şalvar kesimi pantolonuna, mestli-lastikli ayaklarına, başındaki yün beresine bakanlar "Hacı" diyor.
Oysa adam henüz hacca gitmemiş.
– Ağrıyan yere sürecen bunu. Az sür, ince ince sıvayacan... Öylece bırak. Bu mübarek deriden içeri girmeye başlar. O sürdüğün yer kızardıkça kızarır, sonra kabarır. Bırak kabarsın, elleme.
İlaç bu, ilaç. Ellemeyeceksin, huyunca gideceksin.
Seni bir kaşıntı tutar, aman ha! Sakın kaşıma. Kaşırsan, bu sefer acımaya başlar. Sen kaşırsın o acıtır, sen kaşırsın o acıtır.
Öyle ki artık acıya dayanamazsın.
Bak demedi deme, kaşımayacaksın.
O şimdi deriden içeri girdi ya, ağrıyan yeri buldu ya; kızdırır, ısıtır, yumuşatır, bir zaman geçtikten sonra ağrıyı alır çıkar.

– Vay be!..
– Ne sandın ya. Kırk yıldır satıyom ben bu mübareği.

Yalanım yok. Denenmiş bi şey. Kitaplarda bile yazar.
Doktora, ilaca avuç dolusu para döküyonuz, ne menfaati var. Hiç!.. Doktora gelince ver parayı; Hacı'ya gelince söv anasına.
Yahu bize de yazık be arkadaş. Biz dolandırıcı mıyız yani.
Bak şurada abdestliyim, inan yalanım yok.
Bu da bir ilaç yani. İlaçlar neden yapılıyo. Hep bunlardan işte, ottan-kökten. Sürersin bakarsın. Menfaatini görün de, göremen de. Aynen ilaç gibi.

Adam böyle her gelenin yüzüne karşı "Hacı, Hacı" demesinden hem memnun, hem mustarip. "Yahu hacı, hacı diyorlar; bize nasip olmadı daha. Kurban olduğum Allah elbet nasip eder inşallah... O zaman laf da yerini bulur" diyerek hac için para biriktiriyor.

Hadi şu mübarek adama bir koltuk çıkalım, ona şu karşıki çarşının köşesinde bulunan kiralık boş dükkânı tutalım.

Tutalım, evet.

Oraya bi güzel yerleşsin. Şu günlerde moda haline gelen "şifalı otlar"dan bir çeşit düzsün. Yanına baharat katsın. İşini büyütsün, paraları destelesin.

Destelesin...

İş ve para. İş ve para. Adamı öyle bir derinden kavrasın ki, hacca falan gitmeyi unutsun. Araba almaya kalksın, tripleks bir villa yaptırsın.

Olmaz. Şu anlattığımız masala yakın bir hikâye bile olsa herife bu kötülüğü yapamayız. Ne hakkımız var, değil mi?
Bu kötülük bizi bozar.
İyisi mi bırakılam kendi haline.
Adamotu sata sata hac parasını biriktirsin.
Biriktirir, biriktirir...
Sonra da arslanlar gibi gider hacca, en hakiki bir hacı olur. Dokunmayalım...

Zaten yanıbaşına çöreklenmiş köse ona hiç tat vermiyor. Her gelen müşterisini ayartmaya çabalıyor, olurolmaz laf atıyor. Aynı yaşta sayılırlar belki ama, köse köse olduğundan ve adamotu satan adamın da sakalına vakitsiz kır düştüğünden köse daha genç gösteriyor.

– Atıyor, inanmayın.
– Boş konuşuyor, boş.
– Paranıza kıymayın. Kıyacaksanız buraya buyurun. Bakın fennin son harikası. Bunu ben tâ Çin'den getirtiyom, Çin'den. Yerli mallara benzemez bu, "Çin vikisi". Ağrılara kesin çözüm bu. Şu küçümen kutuya bakın, tıpkı Çinlilere benziyor. Onlar kadar marifetli.

Baş, diş, nezle, grip, romatizma, siyatik, bel ağrısı, diz ağrısı demez şıp diye keser. Bırakın şu kocakarı ilaçlarını. Çin vikisi bu, fennin son harikası.

Diye pes perdeden makinalı tüfek gibi konuşuyor. Bir ses bozukluğu var kösede; gırtlak kanseri midir, nedir. Dediğini anca kendi duyuyor. Bu sebepten olsa gerek koca bir kartona "Çin Vikisi" diye yazmış, altına hastalıkları sıralamış.

Hacı onu pek önemsemiyor.
Bi sıkımlık canı var zaten.
Hem on müşterinin sekizi hacıya geliyor.
Dalaşmaya değmez.

Dalaşma bir yana, Hacı köseyi kolluyor bile. Ona dürüm ısmarlıyor, ayran içiriyor. Kösenin eli sıkı, elini cebine attığı yok. Hacı'ya göre köse oracıkta yan yana durdukları bir dükkân komşusu, bir can yoldaşı. Şu üç günlük dünya için dalaşmaya değer mi? Gülüp geçiyor.

O gülüp geçedursun aniden ortalığı bir sessizlik kaplıyor. Ancak pazar esnafının farkedebileceği bir sessizlik.

Fırtına öncesinin kıpırtısız, bunaltıcı sıcaklığı çöküyor.

Sonra bir esinti; derileri ürperten, tüyleri diken diken eden bir esinti. Kuşlar cıvıltıyı kesiyor, yapraklar tedirgin bir kıpırdayışla titreşiyorlar.

Herkes durup dikiliyor.
Avcı kokusu almış av gibi endişeli bakışlarla etrafı kolaçan ediyor.

Ne oluyor?
Ne olacak?
Zabıta baskını mı var?
Polis mi geliyor?
Hayır.
Bu Pislik Ateş'in ayak sesleri.
Yaklaşıyor.

Ve tüm pazar esnafının ensesinde onun pis nefesi.

İki yanında iki iri yarı adam. Adamlar siyah uzun pardösüler giymiş, gözlerde siyah gözlükler. Ateş beyazlar giymiş; beyaz takım elbise, beyaz ayakkabılar, kırmızı bir kıravat. Parmaklarında yüzükler. Adamları pala bıyıklı, esmer; bu bıyıksız, kirli-sarı. Her üçü de bir örnek beyzbolcu şapkası takmış. Şapkanın alınlığında ateşin simgesi bir tutam alev kızıl kızıl yanıyor.

Ne bu?
Filim mi çekiyoruz?
Bunca kostüm, aksesuvar.
Yoo!.. Ateş abimizin tarzı bu.
İmaj yapmış biraz.
Ne işi var bu herifin burada?
Pazarın haracını toplamaya gelmiş.
Yok ya!
Öyle abi, haraç vermeden pazar kurulur mu?
Hani bu haracı polis-zabıta topluyor diye sızlanıyordunuz?
Onlarınki haraç sayılmaz abi; aidat, bir nevi aidat. Hem onlar insaflıdır. İşte içlerinden bir iki çürük çıkar o kadar. Ya bu?
Bunu Allah düşmanımın başına vermesin.

Pislik Ateş ağır adımlarla hatır sora sora ilerliyor, adamları parsayı topluyorlar. Herkes göz ucuyla olan

biteni izliyor, ama izlediğini çaktırmıyor.

– Hürmetler Ateş abi.
– Nâber dolmacı, nasıl işler?
– Sayende iyidir abi!
– Çöz bakalım bir iki.

Midye dolmacı kabuk içinde dolmayı hazır ediyor. Ateş sadece ağzını açıyor, peş peşe üç beş tane yuvarlıyor.

– Ohh... Beğendim, aferin.

Boğaz vapuru gibi bir sağa bir sola uğruyorlar. Piyangocuyu, diş beyazlatıcı satan adamı, penyeciyi, hırdavatçıyı geçiyorlar. Hırdavatçı biraz mırıldanacak oluyor. Ateş'in adamlarından biri derhal boğazına sarılıyor.

Kimse dönüp bakmıyor.
Aman beni şahit yazarlar, başım belaya girer endişesi.

Yahu burası; garibanların, güçsüzlerin, yalnızların, fukaranın, bir dayanağı, güvencesi, dostu, dayısı, sülalesi, torpili olanların pazarı değil ki; kalkıp da direnen olsun. Yoksa kolay mı pazarcının tezgâhına el uzatmak. Valla anında toz ederler adamı. Pazarcı takımı aşirettir, kalabalıktır, gözü karadır, zırnık koklatmaz böylelerine. Meğer ki gelen en hakiki mafya olsun.

Bu işte, adı üstünde pislik.
Zavallı adamları bulmuş, tepelerine binmiş.
İnanmayacaksınız ama yeminle söylüyorum dilencileri bile es geçmiyor.

Koca karaağacın altında sigaracı var. Adamıdır bunun. Ateş önce onun yanındaki tütsücüye uğruyor. Tütsüden bir derin nefes çekiyor, sonra kokucuya yanaşıyor. Açıyor ceketini yeleğini, kokucu fıs-fıs enjektörü ile bir güzel koku püskürtüyor buna.
– Ohhh...
Sonra bir yarım baş hareketi ile sigara satan kara-yağız delikanlıyı oracıktaki telefon kulübesine çağırıyor. Kulübede haftalık hap hesabını, sigara hasılatını konuşuyorlar.
Onlar orada konuşadursun, pazardaki üç korsan kaset tezgâhını kontrol eden yamrı yumru adam da onları kolluyor.
Az sonra sigaracı çıkacak, buna sıra gelecek. Korsan kaset hesabı, porno işi onunla görülecek. Bunlar pazarın iyi malları, hesabı iyi tutmak lazım. Çünkü dedik ya Pislik Ateş de netice itibarı ile bu âlemde bir aparatcık. Onun üzerinde nice kalın adamlar var. O da onlara hesap vermek zorunda. Hap, kaset, esrar dışında kalan haraç tutarı yukarıdakilerin Ateş'e hediyesi. Böyle geçiniyor artis.

Korsan kitapçıları geçiyor.

Onların teşkilâtı farklı, Ateş onlara dokunmaz.
Üst geçidin merdivenlerine varınca sağ köşeye tünemiş boyacıya ayağını uzatıyor, boyacı saygıyla ve olağanüstü bir gayretkeşlikle ayakkabıların tozunu alıyor, rugan ayakkabıların. Ardından öteki köşeye uğruyor Ateş. Orada da tartıcı var. Basküle tırmanıyor.
– Oooo!. Kilo almışız be!
Yanındaki gorillere sesleniyor:
– Houoop... Kilo almışız dedik.
Goriller aynı anda sırıtarak:
– Yarasın abi! diyorlar.
Ateş onlara tiksinerek bakıyor:
– Yarasınmış. Allah'ın ayıları. Ulan kilo bizi bozar, karizmayı çizer, bilmiyor musunuz bunu; diye çıkışıyor.
İki goril gerçekten bir şey anlamadıklarını belli eden bakışlarla birbirini süzerek susuyorlar.

Pislik artık merdiveni tırmanıyor.
Bir basamakta, omuzunda yaz-kış battaniye; bir gözü bantlı, ufacık yüzü kıldan-sakaldan gözükmeyen, bu sebeple yaşını tahmin etmekte zorlanacağınız dilenci Âdem.
Âdem bu geçit kuruldu kurulalı o basamakta oturuyor. Orası sanki onun tapulu mülküdür.
Belli aralıklarla pes perdeden sadece bir cümleyi, evet her zaman aynı cümleyi, o üç kelimeyi tekrarlayarak dilenir.
– Garibe bir sadaka!

Siyah-beyaz Türk filimlerinden kalmış bir cümle işte. Pek raslanmayan bir dilenci tipi. Kimseyle konuşmaz, muhtemelen kimsesi de yoktur.
"Ulan sende para çoktur, kirli çıkı" diye takılanlara dahi hiçbir şey söylemez.
Ateş ilk ziyaretinde bunu epeyce tartaklamış, ayağa kaldırıp üst üste giydiği kirli esvapların altında beline bağladığı fermuarlı deri keseyi bulmuş, varını-yoğunu gasbetmişti. O gün bu gün, fermuarlı keseyi takınmıyor artık. Ateş'i görünce adama bir titreme bulaşıyor, onlar istemeden artık neyi varsa uzatıyor.

Pislik sahanlıktaki çantacının yanağından bir makas alıp, onun karşısındaki gözlükçüye yöneliyor. Kendi gözlüklerini çıkarırken:
– Var mı ulan Ateş abine layık bi şey.
Gözlükçü ellerini oğuşturarak:
– Olmaz olur mu abi, buluruz evellallah, yaratırız, diye sırnaşıyor.
Böylece haraç yerine ucuz bir gözlük ile bu vartayı atlatacağını umuyor. Gûya nadide parçaları sakladığı bir kutuyu arıyor, sonra nasılsa buluyor, kutudan bir kutu daha çıkarıyor -Görüyorsunuz değil mi, şu sokak gözlükçüsü bile insan halinden -nefsinden mi deseydik acaba- nasıl da anlıyor- onun içindeki tek kutuyu Ateş'e uzatıyor:
– İtal bu abi İtalyan.
Ateş kutuyu alıp gözlüğü takıyor. Onun takmasına

kalmadan gözlükçü aynayı yetiştiriyor:
– Cuk oturdu abi, bu kadar olur. Yakışıklıya ne yakışmaz.
Bu kadar iltifat neticede bir kaldırım çocuğu olan Ateş'i hoşafa çeviriyor.
Aynadaki gözlüklü haline döne-döne bakıyor:
– İyi ulan. İmaja uygun.
Gözlükçünün ensesine neşeli bir tokat aşkediyor.
– Hadi yırttın uyanık gözlükçü.

Yeni gözlüklerin bastığı yeni hava ile kalan merdivenleri hızla çıkıyor.
Artık üst geçidin üstündedir.
Rüzgârlı Pazar'ın en civcivli yerinde.

Orada oyuncakçı var.
Onun yanında Duran, Duran'ın yanında Nimet. Nimet evet, Rüzgârlı Pazar'ın tek kör satıcısı.

Pislik Ateş oyuncakçıyı söğüşledikten sonra Duran'a, daha doğrusu Duran'ın yanındaki Nimet'e yöneliyor.
Pis pis sırıtarak süzüyor kızı.
Sonra pis nefsinin emri ile Nimet'e sarkmaya başlıyor.

– Kız sen ne güzel olmuşsun böyle.

Nimet sesin kimden geldiğini bilmeksizin pençe pençe kızarıyor.

O kızaradursun aşşağılık herif bu defa kızın göğüslerini ellemeye başlıyor.

Onca milletin gözü önünde hem de.

Duran'ın gözleri çakmak çakmak.
Duran patlamaya hazır bir bomba.
Nimet ablasına el uzatıldı, artık duramaz.
Çocuklukla ergenlik arasındaki o tuhaf-çatlak sesiyle haykırıyor
– Bırakın ablamı alçaklar.
Ateş'in gorillerinden biri sinek kovar gibi Duran'ı göğsünden itiveriyor. Bu itişle sarsılan çocuk kaykılıp geriye doğru yıkılıyor, yıkılırken başını üst geçidin demirden korkuluklarına çarpıyor.

Tezgâhı devriliyor ve Duran pörsük balonlarının arasında kalıyor. Elini başına, o çok ağrıyan yerine götürüyor. Sıcak bir sıvı.

Kan.
Duran eline bakıyor, şaşkın.
Evet kan.

Bir bana, bir de bu dikilen hayasız adamlara bakıyor.
O an.
İçinin en derin köşelerinden, çocuk ruhunun, çocuk kalbinin merkezinden bir sayha kopuyor. Sessiz bir

çığlık:
– Battal abiiii!... Yetiş!...

Şimdi ey aziz okuyucu, biz burada neciyiz, neyiz (sokakların çocuğu Doğuş'un bir şarkısında geçiyordu, değil mi)..
Biz bir hikâyeciyiz, üstümüze ne lâzım deyip geçmeyelim.
Geleceğin bilim adamlarına bir koltuk çıksak fena mı olur yani.
Olmaz.
Çıkalım öyleyse, işin ucunu açık edelim.

Ses dediğin nedir. Boğazımızın ses tellerinin titreşiminden doğan bir şey değil midir? Titreşim havaya yayılıyor, ses dalgaları gücü nisbetinde gidebileceği yere kadar gidiyor. Hani mektepteki fizik derslerinde bize öğretmişlerdi.
Peki Duran'ın sessiz çığlığı nasıl duyulacak?
Şimdiki aklımız, bilimsel bulgular, bu soruya "duyulmaz efendim" diyeceklerdir.
Desinler.
Ben de diyorum ki gönülden kopan bu çığlık, bu canhıraş feryat artık beyinden mi, sinirden mi, nefisten mi, ne olduğunu bilemediğimiz ruhdan mı fışkırıyor; havaya artık dalga mı, titreşim mi, manyetik mi, elektromanyetik mi bir sinyal salıyor. Yayılıyor ve tıpkı ses gibi gücü nisbetinde gittiği yere kadar gidiyor; bunu

farketmeye, kavramaya müsait alıcılar tarafından algılanıyor. Yoksa Battal bu feryattan nasıl haberdar olacak. Masal mı anlatıyoruz yani. Madem haberdar oluyor, vardır bir izahı.

İşte geleceğin bilim adamları bu sessiz iletişimi keşfedecekler.
Bizim de naçizane çorbada tuzumuz olacak. Bu meseleyi ilkin Mustafa Kutlu adlı bir hikâye yazarı, falanca eserinde söylemiştir, diyecekler. Torunlarımızın torunları iftihar edecek.

Bu uzun parantezi kapatıyoruz. Çünkü Battal'ın BMW'sinin motor sesi geldi yetişti. Bu sesi duyan pazar esnafının yüzü aydınlandı, her yana bir ferahlık yayıldı.

Battal kimdir?

Battal gönül adamı, fakir babası, garibanın dostu, zalimlerin düşmanı, hakkın ve adaletin yılmaz savunucusu, genç kızların sevgilisi bir delikanlıdır.
Ki o boya, o posa, o saça, o yüze bakmaya can dayanmaz.
Bir BMW motorsiklet ile dolaşır, motorun ışıltısı yüz metreden farkedilir.
Ve nitekim farkedildi.
Geldi geldi geçidin altında durdu.

Battal başından kaskını çıkardı, gümrah kumral saçları arslan yelesi gibi omuzlarından aşağı dökülüverdi. Düğmeleri göğsüne kadar açık beyaz gömleği, siyah deri yeleği, kalın deri kemeri, vücudunu saran pantolonu, parlak çizmeleri, emin adımları, kartal bakışları ile kalabalığı yarıp geçti, yel gibi çıktı merdivenleri, "ne oldu, ne oluyor" demeye kalmadan üst geçidin üstünde, Pislik Ateş ile adamlarının karşısında durdu.

Hey bee!...
Heybetinden ağaçlar eğiliyor, kuşlar havada uçarken selama duruyor.

– Ulan pislik!... Ben sana buralara uğramayacaksın demedim mi?

Pislik Ateş'in rengi uçmuş, canı boğazına kilitlenmişti. Sarsak adımlarla geriledi, gorillerini ileri sürdü.
Duran'ın kanayan yarası iyileşmiş, yüzüne pembe gülücükler konmuştu. Nimet'e eğilip fısıldadı.
– Battal abi geldi Nimet abla, üzülme, şimdi bu pisliğin hesabını görecek.
Nimet sade dikkat, sade kulak kesilmişti.

Alt geçidin altından bir o yana, bir bu yana bir sel gibi akıp giden arabalar sanki durmuş, sanki bütün insanlar taş kesilmiş. Havada sinek uçsa sesi duyulur.

Battal "Ya Allah, ya pir.." diye bir nara savurup gorillere yumuldu. Birine bir yumruk, ötekine bir döner tekme savurdu. Birinin burnu kırıldı, ötekinin kaşı yarıldı. Her ikisi de tek darbede saf dışı kaldılar. Battal bu defa Ateş'in üzerine başka bir karate hamlesi yaptı. Adamın zaten boğazına kadar çıkmış canı hepten çıkacak gibi oldu.

Hey beee!...
Bruce Lee misin, nesin?
Üst geçidin üstünde bir alkıştır koptu.
Arabalar yeniden çalışmaya, insanlar yeniden yürümeye, konuşmaya, gülüşmeye başlamışlardı.
Adalet yerini buluyordu işte. Ateş ve adamları topladıkları haracı, tek tek ve kendi elleriyle, üstelik tövbe ederek ve af dileyerek sahiplerine iade ettiler.
Sonra kuyruklarını paçalarının arasına sıkıştırıp, süklüm-püklüm, artlarına bakmadan savuşup gittiler.

Ne hediye, ne karşılık, ne tezahürat, ne övgü isterdi Battal. İşini bitirdikten sonra kalabalığa dönüp sadece: "Duanız bana yeter, hadi eyvallah" deyip yine geldiği gibi, o güzelim BMW'sine atlayıp, saçlarını savura savura gözden kaybolurdu.

Nimet orta boylu, biraz kilolu, yuvarlak yüzlü akçapakça bir kız. Başörtüsü ve renkli gözlük takıyor. Küçük kardeşi Büşra okula giderken onu da koluna girip geçide kadar getiriyor; tabi okul çıkışı alıyor.

Evleri üst geçidin öte yakasında, kavakların ve fundalıkların arkasında yükselen tepelere doğru yayılmış gecekondular arasında.

Nimet'in babası kundura ustası.

Gençliğinde gece-gündüz çalışıp bayağı para yapmış. Oturdukları gecekondu o yılların parası ile alınmış; iyi ki de alınmış. -Şimdilerde konduya bakıp bakıp "Ulan iyi ki şu evi zamanında uydurmuşuz, yoksa açıkta kaldıydık resmen" diyor-.

Kundurada çalışmak ömür törpüsüdür. Sabahın köründen gece yarılarına kadar, deri-çiriş-boya kokuları arasında, o havasız izbe atelyelerde, alçak iskemlelere tüneyip, ha bire cıgara fosurdatıp radyo dinleyerek mesai sarfetmek yorar, yıpratır adamı. İş yetiştirmek, mal teslim etmek için çırpınırsınız. Karşılığı gıdım gıdım gelir, insan iki yakasını biraraya toplayamaz yani. Çokluk hesabı yapar kapatırsınız, masraflar-haftalık-

lar çıkar, netice el elde, baş baştadır.
Bu tempoya dayanmak için midir, nedir, kunduracı esnafı içkiye vurur kendini. Tezgâhın altındaki şişeden ufak ufak demlenir. Zamanı, işi, alacağı-vereceği unutur biraz. Alkole sığınmak çözüm değil elbette, ama bu âlemde kime sorsanız "Ne yapalım abi, bir çözüm bulamadık" diye başını öne eğer.
Nimet'in babası zamanında "yırtmak" için epeyce gayret sarfetmiş. Atelye devralmış, dükkân açıp perakendeciliği denemiş, pazarcılık dahi yapmış ama nafile. "Adamın olacak abi" diyor, "Sırtını dayayacağın biri olmadığı sürece ne yapsan boş" diyor. Onun ne babadan, ne akrabadan yana bir güvencesi olmamış. Çıkıp gelmiş Anadolu'dan, bir tanıdık aracılığı ile mesleğe başlamış, o gün bu gün yapayalnız.
Bir iki iflas geçirmiş, yılmamış; her seferinde sıfırdan başlamış; ı, ıh; vermeyince mabud neylesin Sultan Mahmud hesabı.
Gençlik günleri böylece su gibi akıp gitmiş. Peş peşe doğan çocuklar, giderek artan masraflar, borç, borç... Sonunda tak demiş işte. Sağlığından olmuş.
İçki-sigara, içki-sigara; stres, kavga, bir türlü düzen tutmamış hayatı. Sürükleyip durduğu gövde, sonunda nefes darlığı, kalp krizi, sinir bozukluğu, tansiyon, depresyon falan derken; bir de açık kalp ameliyatı geçirmiş. O günden sonra bırakmış. Dükkânı-tezgâhı terketmiş.
Zaten bir merdiven çıksa tıkanıyormuş.

Şimdi de yaşıyor ama, eh buna yaşamak denirse. İnanmayacaksınız ama hâlâ sigara içiyor. Para olsa içki de içecek lâkin nerde?

Çocuklar büyür işin ucundan tutar demiş ama, onlar da hayırsız çıkmış.
Eee... Ne demişler: Büyük döker küçük toplar; armut dibine düşer.
Onlar da baba mesleğini sürdürüyor.
En büyükleri İsmet.
Babası "Bunu çok dövdüm" diyor. Allah affetsin, hani işler bozuk ya; ben eve her akşam zil-zurna geliyorum, hiç yüzünden hır çıkıyor. Bir yandan hanıma, bir yandan el kadar sabiye basıyorum köteği. Ben ne yaptığımın farkında mıyım? Çok kötü çok. Allah kimseleri bu hallere komasın. Yokluk bi yandan, cahillik bi yandan. Yahu yetiştiremiyorum, ucuna ucuna denk getiremiyorum. Zıvanadan çıkıyorum, hanım tüp bitti dese çıldırıyorum, yani tam Bakırköylük bir durum. E, böyle evde huzur olur mu, huzur olmayan yerde bet-bereket olur mu, böyle bir evde yetişen çocuktan hayır çıkar mı?
Çıkmadı.
Suç benim... Tamamen benimdir yani.
Böyle dertlenip aksıra-tıksıra bir sigara daha yakıyor.

Sonuncu iflastan sonra evde ne var ne yok hacze gitmiş, tam-takır kuru bakır. Neyse ki işte etraftan yetiş-

mişler, yoksullara yardım eden bir dernek bunlara kol-kanat germiş; zenginlerin kullanıp eskiciye sattıkları ikinci el eşyalardan bazıları getirilmiş. Kap-kacak, çek-yat, yorgan-döşek, soba her neyse evlerini yine iyi-kötü barınacak hale sokmuşlar.

O günlerde İsmet çalışmaya başlamış, annesi de temizliğe falan gidiyormuş.

Nimet Duran'la bayağı arkadaş; iki duru suyun birbirine karışması gibi arkadaşlığı dahi geçmiş sırdaş olmuşlardı. Tezgâhları yan yana duruyor; bunlar bütün gün yavru kuşlar gibi cıvıldayarak konuşuyor, gülüyor, o çok mağdur-muhtaç-yoksul dünyalarını şen-şatır kılıyorlardı.
Duran Nimet'in eli-ayağı, gören gözü idi. Etrafta ne oluyor, ne bitiyor, dili döndüğünce Nimet'e anlatır, Nimet bitip-tükenmez soruları ile Duran'ı bunaltır, oğlan gık demeden her soruya karşılık verirdi.

Biz bir gün kalkıp Nimet'in evine gittik. Çok ısrar etmiş, illâ çaya geleceksiniz demişti. Duran'la beni anasına-babasına tanıştırdı. Bunlar benim pazarda en yakın arkadaşlarım, Allah razı olsun bir dediğimi iki etmiyorlar diye başlayıp aralıksız anlatmaya durmuştu.

Annesi kurabiye yapmıştı.
Çaylarımızı içip sohbeti koyulaştırdık.
Ben bir yandan oturduğumuz odaya bakıyorum. Eşyaların neredeyse hepsi mekâna yabancı.

Hele o camlı büfe.
Hele o lenduha...

Kimbilir nerelerden çıkıp gelmişti. Koca cüssesi ile odayı doldurmuş, odada nefes alacak yer bırakmamıştı.
Belli ki iyi bir sanatkârın elinden çıkmaydı.
Mobilyadan pek anlamam ama gülağacından yapılmış olabilirdi. Kaplamalar yer yer buruşup çatlamış, çizikler-darbeler her yanını zedelemişti. Muhtemelen menteşeleri gevşemiş, hatta yerinden çıkmış; sonra ehil olmayan eller tarafından hoyratca yeniden çakılmış, bu defa kapakların örtülmesi muhal olmuş, her biri aralık kalmıştı.
Hatta bana öyle geldi ki; alt gözlerden birinin kapağını açacak olsak, kapak elimizde kalırdı. Öylesine iğreti duruyordu.
Camlı bölmelerde çay bardakları, gümüş taklidi ucuz tepsiler, işporta malı süt fincanları, birkaç naylon şekerlik, tülleri kirlenmiş nikâh şekerleri, plastik çiçekler, plastik çerçevelerde fotoğraflar, garip renkli tüyler, Polonya pazarından alınmış porselenler, her yan tıkış-tıkış.

Yine de bütün bunlar büfeyi doldurmaya yetmiyordu. Hatta büfede garip bir boşluk vardı. Boşluk değil de, boşluk duygusu. Sanki az sonra bir el, içindeki bütün bu kıvır zıvırı sıyırıp atacak; oraya gerçek gümüşler,

Bohemya kristalleri, Çekoslavak porselenleri, Yıldız işi gülabdanlar falan koyacaktı.
Ama hayır.
O hantal büfe bu evin atmosferini ıskartaya çıkmış kötürüm bir şampiyon gibi bunaltmaya devam edecek. Yanındaki kırık sandalye, zemindeki rengi atmış halıflex ona yardımcı olacak.
Evet sehpalar, masa, sandalye, büfe hep böyle eski püskü; lakin yalancıktan da olsa onların bu eprimiş görüntülerini gözden gizleyen bir şey var.
Hemen hepsinin üzerini örten el işi örtüler. Bu göz nuru el emeği örtüler yoksul evlerinin yoksulluğunu gizleyen unsurlardır. Bakana önce onlar görünür; işçilikleri, desenleri, renkleri ile oyalar insanı. Yoksulun evindeki orlon-naylon, dantel, örgü, motif, renk bolluğu hep bu gizleme çabası içindir.

Evin önünde bir küçük bahçe var.
Bu küçük bahçeler gecekondu insanının nefes aldığı, gerçekten yaşamayı hissettiği yerlerdir. Bahçeye bakan duvarın önüne bir tahta sedir atılmış, üstü şilte ve minder ile kaplanmıştır. Bazıları sırtlarını dayamak için eski ot yastıkları da kullanırlar.

Kadınlar her fırsatta o boğucu, dar, rutubetli evden kendilerini dışarı atar; işlerinin çoğunu bahçede görür, orada toplanır, çay içer, sohbet eder, halı yıkar, salça kaynatır, köylük yerin âdeti üzere kışlık erzak depo-

larlar. Lakin Anadolu'nun kurak iklimi kışlık erzakın uzun süre saklanmasını mümkün kılarsa da, bu rutubetli sahil şehirlerinde kuru gıdayı muhafaza etmek güçtür.

Nimet'in babası diyor ki: Yahu bizim oranın toprak testileri meşhurdur. Ki suyu testiden içmenin de ayrı bir lezzeti vardır. Hafif toprak kokan bir serinlik. Buzdolabında soğuyan suyun boğaz yakan tadına benzemez yani, yumuşaktır.
Heveslendim, bir testi ısmarladım memlekete. Geldi. Suyu doldurup koyduk gölgeye. Bir zaman güzelce içtik yani. Sonra ne oldu biliyor musunuz? Testinin üzeri rutubetten kaymak bağladı. Böyle yağlı-kara bir yosun. Gözenekleri tıkandı.
Kaldırıp attık.

Bazen ailece işte mutfakta ne varsa; peynir-ekmek-domates alıp çevre yolu kıyısına gideriz. Bir akasya gölgesi bulursak ne âlâ. Arabalar geçip gidiyor; bakar, oyalanır, güya piknik yaparız.
O böyle anlatırken ben de tam bu sırada çevre yolundan arabaları ile geçen işi tıkırında adamların, bunlara baka baka ağızlarında geveledikleri yaveleri hatırlıyorum. "Yahu yolu gözlemek nasıl bir şey. Yani ne anlıyorlar bundan. Yok arkadaş bu millet pikniğe çıkmayı da bilmiyor. Sığır bunlar sığır. Tirene bakar gibi yola bakıyorlar.."

Kemalettin Kamu "Bingöl Çobanları" şiirinde "Daha deniz görmemiş bir çoban çocuğuyum" diyordu.
O günden bu güne kaç zaman geçti. Memlekette neler oldu neler. Ama gelin görün ki, büyük şehrin kıyıcığında hâlâ deniz görmemiş çoban çocukları çevre yolu kenarına pikniğe gidiyorlar.
Yok olsun yoksulluk!..

İsmet askerden gelmiş, evlenecek, para yok. Yaşı geçtigidiyor. O da babası gibi alkole vurmuş kendini. Bu sebeple evde hır-gür eksik olmuyor. Baba oğlana baktıkça kendi geçmişini hatırlıyor; "ben düştüm, o düşmesin" diyor besbelli, ama nasıl?
Onun küçüğü Hikmet askerde.
O hantal büfenin bir köşesinde fotoğrafı duruyor. Bereli, silahlı, çakı gibi bir komando.
Nimet'i biliyorsunuz.
Ondan ufağı Sema konfeksiyonda çalışıyor. Süslü bir kız, aklı havalarda, aldığı anca kendine yetiyor. Anası: "Bu kızın başını bir an önce bağlamalı yoksa kaçacak" diye dertleniyor.
En küçükleri Büşra. Çok akıllı, uslu bir kız. Hep tebrik-teşekkür getiriyor. Babası onu çok seviyor. "Okutacam bu kızı" diyor. Okur valla. Daha bu yaşında bayağı olgunlaşmış. Annesinin en büyük yardımcısı.

Nimet'e bu tezgâhı ayarlayan Şapkacı Bacı'dır. Şapkacı Bacı dul bir kadındır, adı ve yaşı unutulmuştur sanki, genci yaşlısı ona Bacı diyor o kadar.
Başına sattığı şapkalardan takar; şişman, neşeli, cömert bir insan.
Elbette onun da bir ömrü, bu ömrün bir hikâyesi var; lakin pek, hatta hiç gelen-gideni olmadığından hikâye bitmiş, kurumuş. O da iki de bir dönüp maziye bakmıyor zaten, gününü gün edip etrafıyla ilgileniyor. Her Haziran sonu - Temmuz başında pazar sakinlerine defolu şapkalardan bir parti dağıtarak sezonu açar. O gün evde yaptığı bir bidon limonatayı getirir, Çaycı Pala'nın bardakları ile tüm esnafa dağıtır.
Kuyruğa girenler limonatayı içer, şapkayı takıp gider.
Kışın bere, kaşkol, kışlık şapka, eldiven satar. Rüzgârlı Pazar'ın rüzgârını yiye yiye suratı tunç kesilmiş; sıcaktan-soğuktan, vardan-yoktan, olur olmaz laftan etkilenmeyen kaya gibi bir kadın olmuştur.

Nimet'i mahalleden tanıyor.
Bakmış bakmış, anasına demiş ki: "Bu kız burada ku-

ruyup gidecek, ver sen bunu bana, pazarda bir tezgâh açalım, işe yaradığını görünce yüzüne kan, damarlarına can gelir" demiş.
Anası; "Ama nasıl olur, bu kız bu haliyle ne alacak-ne satacak. Hem o geçit insan seli ortasında, iti var-koğuğu var. Bilmem ki" demiş.
Şapkacı Bacı kadını yağlayıp yüzleyerek: "Sen razı ol gerisini bana bırak, ben malı alır, tezgâhı açarım, üç güne varmaz alışır" demiş.
Nimet'in canına minnet.
Zaten evin hır-güründen bunalmış; bir işe yaramadığından, ayak bağı olduğundan bezmiş; "Gideyim anne, izin ver" diye yalvarınca; kadın "Eh, git bakalım, hakkında hayırlısı" diyerek razı olmuş.

Kâğıt mendil, kalem pil, yara bandı, tükenmez kalem satıyor.
Gerçekten de şu saydığımız malları elleriyle yoklayarak tanımış; küçük tezgâhının hangi köşesinde hangi mal var bellemiş, istiyene anında teslim edecek hale gelmiş; geriye sadece verilen parayı almak kalmış.
Hani parayı bozmak, üstünü vermek falan var ya. Ona da Duran yardımcı oluyor.
Ayrıca çok cepli bir iş önlüğü var. Cebin yerine göre parayı koyuyor. Yirmilikler bir cepte; onluklar, beşlikler ayrı ayrı. Bir de madenî para cebi var. Madenî paraları da eliyle yoklayarak tanıyor. Hiç şaşmıyor, hayret.

Bu görmezlerin gözü parmak uçlarındadır inanın.

Üst geçitte yer darlığı var.
Yeni bir tezgâh açmak imkânsız yani.
Bu sebeple Şapkacı Bacı Nimet'i kendi yanına alamamış.
Daha doğrusu alacak olmuş da, o nemrut avizeci ile, o yaramaz posterci istememişler. Halbuki ikisi de bulundukları yere yayıldıkça yayılmışlar. Ulan bir ufak kör kız işte, biraz toparlansanız, az sıkışıverseniz bu zavallı da aranıza girip sebeplenecek.
Yok.
Nuh demiş, peygamber dememişler.
Şapkacı Bacı da lafını esirgememiş hani.
Hastirin lan, demiş, adam mısınız siz. Yaralı parmağa işemeyeni insan saymam ben, diye vermiş veriştirmiş.

Sonra bizim Yozgatlı oyuncakçıyı biraz daha köşeye itip Duran'ın yanında yer açmışlar. Şapkacı Bacı memnun: Duran Demir saftır, çocuktur, ama yiğittir, görüp gözetir ablasını diyormuş.
Duran bu, gözetmez mi hiç. Bahar dalı gibi bir yürek var onda. Valla ablası yerine koymuş Nimet'i. Ga deyince ekmek, gı deyince su.
Nimet işe geldiğinde Şapkacı Bacı'ya uğrar; ayak üstü biraz hal-hatır sorar, sonra Duran'a yanaşır. Birlikte tezgâhı kurarlar, cep radyosunu açarlar.
Bu sırada Duran günün havadislerini verir. Kim gel-

miş, kim gelmemiş; sabah sabah kim kimle ağız dalaşı etmiş, kim ne giymiş, kim ne yemiş, kim ne demiş.
Nimet'te soru bitmiyor ki.
Tâ ki Duran Rüzgârlı Pazar'ın ajans haberlerini okuyup bitirinceye, hava durumu ile, yol durumunu sayıp dökünceye kadar.

O gün gündeme bomba gibi düşen bir haber verdi.
Nimet haberin sarsıntısı ile titredi.

Tam karşılarında kör bir delikanlı tezgâh açmıştı.

Bir süre geçti.
Gûya Nimet'in heyecanı azaldı.
"Adam sende, meraklısı değilim" diyen, ve fakat ne kadar bastırmaya çalışsa da heyecanını gizleyemeyen bir tonda sorularını sıralamaya başladı.
– Nasıl biri, kaç yaşında var?
Duran saf saf:
– İyi birine benziyor, yirmi-yirmi beş yaşlarında var.
– Uzun mu, kısa mı?
– Ne bileyim abla, otıruyor. Ayağa kalkınca belli olur.
– Tahmin et canım, benim kadar var mı?
Duran bilgiç bilgiç:
– Vardır, hatta senden uzundur.
– Şişman mı, zayıf mı?
– Orta.
– Ne satıyor?

– Bizim gibi; çakmak, pil, kalem, mendil, ha el feneri de var.
Nimet titreyen parmaklarını kendi tezgâhında gezdiriyor bir süre.
– Yüzünü anlatsana, ne giymiş?
– Yüzü uzun, başında bir Türkistan papağı var.
– Papak mı?
– Bizim oralarda öyle derler. Yünden, tiftikten yapılır. Ama bunun ki deri başlık.
– Türkistanlı mı acaba?
– Yok yok, bize benziyor.
Nimet heyecanın doruğundadır:
– Gözleri.
– Nasıl gözleri, kör dedik ya!
– Canım öyle değil, yani benimki gibi göz kapakları kapalı mı, yoksa açık mı?
– Açık. Hem bu adam beyaz camlı gözlük takıyor. Nimet Abla, yani ilk bakışta bu adama kimse kör demez yani. Öyle, sanki görüyormuş gibi bakıyor.
– Belki de biraz görüyordur. Gözlükleri numaralıdır.
– Yok canım, anlamam mı ben. Hiç görmüyor. Yani bakar kör. Bastonu bile var.
– Baston mu?
– He ya! Hani şu beyaz değnekten. Gördüm, katladı, yanına koydu.

Nimet görme özürlülerin baston kullandığını biliyordu. Bununla yollarını buluyor, yalnız başlarına gide-

cekleri yere gidebiliyorlarmış. Birileri anlatmıştı. Ama eğitimini almak lazımmış.
Nimet'in ne bastonu, ne de eğitimi vardı.
O sıra Nimet bastonu da, eğitimi de bir yana koydu. Duran'ı bunalttıkça bunalttı. Oğlanın üstünü, başını, imini, timini sorup durdu. Sonunda sustu. İçinden "Bayağı temiz bir çocukmuş" deyip sustu.

Bu sırada Cino çay getiriyor.
Çay üst geçidin sol yanındaki merdiven altına nasılsa sığışıvermiş ocaktan geliyor.
Ocağın sahibi Pala Hasan.
Pala Hasan doğulu.
Bir sürü işe girmiş çıkmış, içeri düşmüş çıkmış, genç ömründe çok yol görmüş, çok dert çekmiş, pişmiş-olgunlaşmış kabadayı bir adam.

Aslında merdiven altına çay ocağı açmak usule uygun değil ama, Pala'nın polisteki, zabıtadaki dostları buna bir kolaylık göstermişler.
Bir avrat burda, öteki avrat köyde; bir sürü çocuk ekmek bekliyor. Çay ocağını elinden alsalar yine bir takım bulaşık işe bulaşacak, başı belaya girecek. İyisi mi bir şikâyet vukubulana kadar şuracıkta sebeplensin demişler.

Cino'ya gelince.
Asıl adı Gökhan Pak. Ama her yerde, poliste bile adını sorduklarında Cin Ali diyor. Nüfus kâğıdını kaybol-

masın diye Pala'ya vermiş. Cin Ali ismi zamanla Cino'ya dönmüş.
Her neyse, Cino işte!
Yiğit lakabı ile anılır.
Kimliğine bakarsan 15-16 yaşlarında olmalı ama; o kadar zayıf, o kadar çelimsiz ki, on oniki yaşlarında gösteriyor. Yine de ateş gibi. Geçidin merdivenlerini rüzgâr gibi çıkar, neşeli naralar atar, durup dururken teraziyi havada çevirerek "on yap çayları, demli olsun" diye bağırır.
Pala bunun parasını biriktiriyor, hani kötüsü gelir, askere falan gider lazım olur diye. Biraz da harçlık veriyor.
Kerata kaldırımda büyümüş, arada bir ustasını kollayıp CD satanlarla ortaklaşa at yarışı oynuyor, kazı-kazancılara takılıyor. Ama eğri oturup doğu konuşalım, Pala'nın ocağa yerleştiğinden bu yana bir yanlışını görmedik.

Bildik hikâye.
Sarhoş baba, üvey anne, yoksulluk, sevgisizlik, dayak. Evden kaçıp balicilere karışmış. Ancak madde bağımlısı değil. Kötü günler geçirmiş, açlık, soğuk, ufak-tefek hırsızlık.
Derken bir gece arkadaşları ile Rüzgârlı Pazar'ın oralarda kavgaya tutuşuyor. Sebep neyse ne. Bunu bir güzel dövüyorlar. Bağırtıya Pala yetişiyor. Ötekiler kaçmış, bu yerde, kanlar içinde.

Pala'nın yüreği yufka.
Yüklenip kuş kadar gövdeyi ocağa taşıyor.
Bir kova sıcak su, bir kalıp sabun, bunu önce güzelce yıkıyor.
Rüzgârlı Pazar ahalisinden Doktor diye çağırdıkları garip bir adam var. Alkolik, ama okumuş-yazmış takımından olduğu belli, haneberduş bir adam.
Bakmış Pala oğlanı çimdiriyor, bi koşu karşı mağazalara gidivermiş. Üst-baş almış çocuğa. Yıkama işi bitip Cino'nun yüzü gözü meydana çıkınca, oğlan yediği dayağa aldırmayıp beyaz dişlerini göstere göstere gülerek "Eyvallah abiler, eliniz dert görmesin" deyince, sevmişler bunu.
Yeni don, yeni fanila, pantolon-gömlek, Cino bayağı adama dönmüş yani.
Önüne bir menemen, yarım ekmek, bir de ayran koymuşlar. Cino aç kurt gibi yumulmuş.
O yemiş, bunlar seyretmiş.
Arada bir Doktor'la Pala gözgöze gelmişler.
İkisinin de gözleri yaşlı.

Cino bu.
Fırlamanın teki.
"Anlat bakalım ulan" deyince, başından geçenleri uyduruk ama acıklı bir filim gibi sıralayıvermiş.
"Ee... Ne olacak senin halin şimdi. Yine gidip uhuculara mı karışacan" demişler.
Cino el kadar çay ocağına göz gezdirmiş, bir köşedeki

tahta sedire bakmış, hiç fütur getirmeden. "Çırak olayım size abi" demiş, "Şurada kıvrılıp yatarım, gıkım çıkmaz vallahi" diye boynunu bükmüş.

O bükülen incecik boyun, dokunsan ağlayacak iri kara gözler, yalvaran bakışlar, gel de dayan.
Pala Doktor'a, Doktor Pala'ya bakmış.
Bakışlar anlaşmış.
"Peki lan" demişler, "Kal burada"...
O an Cino'ya sanki dünyaları bağışlamışlar.
Bir çocuk sokaklardan kurtulmuş böylece.
Bir çocuk hayata yeniden "Merhaba" demiş.

Nimet ile Duran'a günde iki çay Pala'nın ikramı. Hani bir kör, öteki çocuk ya; Pala bu, "Benden olsun" demiş.
Deyiş o deyiş!
Bunlar çaylarını içiyor. Cino ayak üstü kaynatıyor.
– Siz de yeni gelene bakıyonuz, değil mi?
– Yoo!...
– Bakıyonuz, bakıyonuz.
Duran:
– Evet, no'lmuş?
– Yok bi şey. Kendi geldi. İnanmazsınız ama bak ne oldu.
– Ne oldu?
– Şu ne alırsan bi milyonun yere serdiği mallar var ya.
– Eee!..

– Bastonuyla onlara dokundu, dokundu geçti.
– Sonra.
– Sonra televizyoncu ile konuştu, yannış dedim ya, antenci.
– Evet!
– Ne konuştular bilmiyorum, ben bir yandan çay dağıtıyorum, bir yandan onlara bakıyorum. İyice bakınca gördüm ki!
– Ne gördün?
– Koltuğunun altında bir seyyar tezgâh, elinde bir ufak koli mal.
Bunlar ne konuştularsa antenci ötekine yanaştı. Ben tabi çaktım köfteyi.
– Köfteyi!
– Oğlum Duran, biz kaldırım çocuğuyuz, kim kime racon kesiyor anlarız. İçimden dedim, bu adam bi tezgâhlık yer istiyor. Antenci ile öteki, hani sevmem yani hırboyu ocağa bir sürü borç taktı. Ulan kazanıyorsun işte, herkes görüyor, versene borcunu. Yo, bu pintinin teki, illâ biraz vercek gerisini Pala'ya yıkacak. Valla ben ustanın yerinde olsam buna bi kafa. Uçururum anında.
– Neyse, uzatma!
– Adam terslendi, razı olmuyor. Halbuki şu pazarda en geniş yer onda. Sanki arsa satıyor pezevenk. Direndi ha direndi.
– Oğlan ne yapıyor bu sıra.
– Ne yapacak, orada dikiliyor öylece.

– Sonra.
– Sonra Nimet abla, hani inanmayacaksınız dedim ya. Herif ikisinin arasına girdi, ne alırsan bi milyonu şöyle bir itiverdi, adam şaşırdı.
Duran elini dizine vurup güldü:
– Helal be! Delikanlıya bak.
– Evet, kör-mör ama delikanlının hası. Ne alırsan bi milyon sendeledi, neredeyse düşecek, sonra etrafına baktı.
Baktı ki bütün pazar bunları seyrediyor, utandı herhal, iki adımlık bir yer açtı.
– Vay be!
– Ya, ne demezsin. Adam geçti oturdu. Tam teşkilat gelmiş yani. Açılır kapanır sandalyesi var. Ya Nimet Abla o kadar güzel bakıyor ki, kimse buna kör diyemez yani.
– Sen konuştun mu?
– Konuştum!
– Ne konuştun.
– Hoş geldin dedim. Ben Cino dedim. Pazarın çaycısıyım.
– Bi çay ikram etseydin bari.
– Etmez olur muyum, bunca zamandır Pala Hasan'ın ekmeğini yiyoruz, öğrendik bu insanlık hallerini.
Nimet:
– Aferin lan. Sen bu gidişle sonunda bayağı efendi bi adam olucan.
– Yapma abla, yedin bizi çeyrek ekmek ile.

Duran:
– Nereliymiş, sordun mu? Adı ne?
– Sormadım ama, Urfalı mıymış, neymiş. Adı Cesur.
Nimet:
– Sağol Cino, sabah haberlerini aldık sayende.

Cino "Çaylarım demliii" diye bağırarak uzaklaşıyor.
O uzaklaşırken Nimet karanlık dünyasını kader arkadaşı birini bulmuş olmanın tuhaf sevinci ile aydınlatmaya başlıyor. Bu vadide türlü türlü hayaller. Bir iki müşterinin ne dediğini, ne istediğini bu sebeple pek anlayamıyor.

Biz Duran'la içinde ikimizin ve Urfalı Cesur'la Nimet'in bulunduğu sonu güzelliklere, iyiliklere, aydınlığa açılan bir hikâye kurmaya başlıyoruz.
Hikâye işte, hayatın hülasası.
Çatısını çatmaya, kurgusunu kotarmaya çalışırken, önümüzden hantal gövdesi, ağır-aksak adımları, dalgın bakışları ile Doktor geçiyor.
Geçip gidip pazarın öteki başında bulunan köşesine varıyor.
O köşeye "Doktorun tahtı" diyorlar.
Ama ne taht yani.
Altında bir naylon örtü, bir kalın mukavva.
Bildiğin kuru yer.
Kalın kirli paltosu, paltonun altına kat kat giydiği gömlekler, kazaklar. Doktor zaten ferah yüz kilo var,

bi de bu üstündekiler, gören ikiyüz kilo diyebilir.
Çöküyor.
Saç sakal birbirine karışmış, başındaki kasketi sıyırıp kaşınıyor. Sonra koyun cebinden şişesini çıkarıp dikiyor.
Ohhh!..
Bu ilk yuduma sabah mahmurluğunu söken mânasına bir şey derlerdi ama neydi. Divan edebiyatımızda geçer. Halk dilinde karşılığı: Çivi çiviyi söker.

Rüzgârlı Pazar'da çok dilenci var.
Bunların bir kısmı sabittir. Yani her gün aynı saatte gelir yerlerini alırlar. Yerlerini kimseye kaptırmazlar. Kazara biri kapacak olsa kıyameti koparırlar.
Bu sabit dilenciler meslekten adamlardır. Kimi yaşlı bir dede, kimi yaşlı bir nine. Ama hepsi de maşallah sapasağlamdır. Her birinin kendine mahsus dilenme stili, kendine mahsus lügati, ses tonu; karşıdan gelen kişinin psikolojik-sosyolojik durumuna denk düşen sözleri vardır.
Tek geçen gençlere ayrı, çift gezen sevgililere ayrı, çocuklu ailelere, yaşlılara ayrı sesler, ayrı cümlelerle hitap ederler. İşe gidenleri, boşta gezenleri, yolcuları, fakiri-zengini, merhametliyi, gaddarı fark ederler.
Eee... Her mesleğin kendine göre incelikleri, ek yerleri, numarası var. Bunlar da yıllar yılı bu mesleğe hizmet etmiş; işi biliyorlar yani.
Hepsinin de hali-vakti yerindedir.
Hani bazen gazetelere akseder: Dilenci yakalandı veya hastalandı, üzerinden inanılmaz miktarda para çıktı falan diye. Çoğumuz haberi okuyunca hayret ede-

riz. Yahu deriz, madem bu kadar parası var adamın neden doğru-dürüst yaşamıyor, hâlâ şuna-buna el açıyor.
Bu bir yaşam biçimidir. Bir psikolojik durum, bir alışkanlık, hatta bir hastalık. Vazgeçemezler.

Bu sabit dilencilerin sakat olanları da var.
Meselâ bir bacağı ötekine göre daha kısa ve çöp gibi ince, ayak dersen çarpılmış. Gençtir bu çocuk, neşelidir. Bulunduğu durumu kanıksamış, elde ettiği gelirden memnun. Pazar esnafı ile al takke-ver külah şakalaşır. Koltuk değnekleri ile dolaşsa dahi mutludur.
Ulan sakatsın, tamam, anladık.
Şurda bir tezgâhlık yer istesen alırsın yani. Sen de esnaflığa başlasan, hem sermayen de var, ele-güne el açmasan, daha iyi olmaz mı desen. Yoo!.. O halinden memnundur ve o da bir çeşit tezgâhını kurmuştur. Hem esnafın gelirinden bir kaç misli fazla kazanmacasına. Durduk yerde başına iş açıp mis gibi dükkânı neden kapatsın yani.

Yahu öyle dilenci manzaraları var ki, değme sinema filmine taş çıkartır yani. Bakın biri şöyle: Sekiz-on yaşlarında bir çocuk. Okul önlüğü, beyaz yakalığı ile geliyor. Elinde kitap defter. Bir elektrik direği dibine çöküyor. Açıyor defterini kitabını, oracıkta ders çalışmaya başlıyor. Önünde para atılsın diye bir karton kutu. Ne kutuya bakıyor, ne atılan paralara. O kendini ders-

lerine vermiş. Kitaba baka baka deflerine yazılar yazıyor, gûya ödevini yapıyor.

Şimdi buna yürek nasıl dayansın.

Görenler -bilhassa kadınlar-, ah canıım... Dersini çalışıyor zavallı, kimbilir nasıl bir ailenin çocuğu, ama zeki-akıllı. Allah yardımcısı olsun, biz de olalım diye gaza gelip atıyorlar parayı.

Şimdi ben desem ki, yahu bu bir sinemadır, mizansendir, bu çocuğun okula falan gittiği yok. Öğreten buna bunu tembihlemiş, iyi de etmiş, çocuk bayağı kazanıyor desem.

Hepiniz aynı anda hücuma geçer, benim nasıl bir fesat-fitne adam olduğumu; kalpsiz merhametsiz bir zalim olduğumu haykırırsınız.

Âferin size. Portakal, orda kal.
Siz kalbinizi bozmayın. Lütfen öyle benim gibi oyunbozanlara aldırmayın.

Belki bu çocuk gerçekten muhtaçtır, gerçekten ders çalışmaktadır.
Bizler evinde elektirik olmadığı için dışarıda, soğukta, ellerini hohlayarak, elektirik direği altında dersine çalışıp; sınıflarını pekiyi ile geçerek yüksek makamlara

ulaşan nice çocuğun menakıbını dinleye dinleye büyümedik mi?

Bazı dilenciler ara sıra gelir.
Buldukları yere çökerler.
Stratejik bir mevki gözetmezler, baksalar da göremezler.
Bunlar bu işi benimsemiyor, utanıyorlar. Ama belli ki çaresiz kalmışlar.
İçlerinde bir adam var, orta yaşın üstünde oldukça şişman, göbekli. Pantolon paçalarını dize kadar sıyırıyor. Allah şifa versin, bacaklar fil ayağı gibi şişmiş, üstelik mosmor. İnsan bakmaya dayanamıyor.
Adam sürekli önüne bakıyor, hiç konuşmuyor. Acaba tedavisi mümkün olmayan bir hastalık mı? Zaten onu oraya birileri getiriyor, bırakıp gidiyorlar. Adam yürüyemiyor. Yahu şuna bir tekerlekli sandalye bulunsa hiç olmazsa. Benim favorim o. Duran'la anlaştık her gelişinde yardım ediyoruz. Suyunu, yemeğini alıyoruz. Her seferinde yüzümüze uzun ve dalgın bakakalıyor. Yine bir şey söylemiyor; sadece gözlerinden sicim gibi inen yaşlar.

Bir genç adam var, kınalı saçlı, ona çok gıcık oluyorum. Kucağına dört beş yaşında bir çocuk yatırıyor, bir de karton tabela işte çocuğum hasta, ilaç parası falan, sürekli sızlanıyor, sürekli. Çocuğa çok acıyorum, babanın korkusundan ne ağzını ne gözünü açıyor. Öy-

lece büzülmüş yatıyor. Herif şarap parası mı topluyor, at yarışı mı oynuyor ne bilelim. Sağlam bir adam, ama bu yola düşmüş. Fazla kalmaz, mesai çıkışlarına denk getirip, bir iki saat dilendikten sonra kaybolur.
O çocuk ne olacak acaba.
İleride babası gibi mi olacak?

Pazar esnafı Doktor'u dilenci olarak görmüyor.
Duran da, ben de aynı kanaattayız.
Ama dileniyor.
Buna dilenmek denilirse.

Gelip köşesine geçtiğinde bir cebinden kirli bir mendil çıkarır, yere düzgünce serer, dört köşesine dört taş, eski usul, öylece bırakır.
Yüzünü çokluk gelip-geçen araba seline döndürür. Zaman sonra sızıp kalır orada, hani sürekli çekiyor ya.

Doktor dilenmiyor.
Ama orada, insanlar arasında kalsın diye; arada bir, birileri halini-hatrını sorsun diye, kendisi de nisbeten ayık olduğu zaman, "No'lsun, iyidir, yuvarlanıp gidiyoruz" desin diye, gûya bir çözüm bulmuş.

Kim bu Doktor?

Doktorluğu bir kış günü ortaya çıktı. Şapkacı Bacı kötü üşütmüş, koh-koh öksürüyor. Bu geçerken duymuş, dönüp kadına bakmış, sonra cebinden kâğıt-kalem çıkarıp bir ilaç yazmış. "Bacı bunu aldır ve iç, durumun iyi değil" demiş.
Kadın ilacı içmiş ve iyileşmiş.
O gün-bu gün Rüzgârlı Pazar'ın doktorudur. Bu sebeple belli bir saygı gösterirler kendisine. Nisbeten ayık olduğu zamanı kollar, gider dertlerini anlatırlar. Reçetesi cilet gibi, derdini ânında keser.

E, böyle olunca efsane dal-budak saldı tabi.

Efendim bu aslında yedi göbek İstanbullu çok tanınmış bir ailenin çocuğu imiş. Çapa Tıp Fakültesi'nde okurken buna iftira atmışlar. -Anlatanlar burada seslerini alçaltarak- Hırsızlık, olacak şey değil, hani. Bunu okuldan atmışlar, bu da aklını sıçratmış, evi-barkı terkedip kendini içkiye kaptırmış.
En zayıf hikâye bu. Kim uydurdu ise. Kimse inanmıyor.

İkincisi bir aşk masalı.
Gûya sevmiş de alamamış. Hayata küsüp böyle hâneberduş olmuş. Bazıları diyor ki evliymiş karısı başkasına kaçmış. İşin cılkını çıkaranlar; yok yok karısını dostuyla basmış, manzarayı görünce oynatmış, diyorlar. Bu da basmakalıp bir dedikodu, sıradan.

Hadi canım sen de diyenler; "İşin aslı şu" diye başlıyor ve aşağıdaki macerayı anlatıyorlar:
Doktor öğrencilik döneminde örgüt lideri imiş. Polis bunu almış, ağır işkenceden geçirmiş. Aklî dengesini kaybedince hapsine dahi lüzum görmemişler. Tahsili bu yüzden yarım kalmış.

En çok anlatılan ve Doktor'a en çok yaşıkanı ise şu: Efendim Doktor mektebini bitirmiş, diplomayı almış, şu gün şu tarihten itibaren şu hastanede göreve başlamış -Bakın bu hikâye ayrıntıları atlamıyor, belki de bu yüzden inandırıcı-.
Neyse efendim bir gece, bu nöbette iken bir genç kız getirmişler. Durumu acil, hemen ameliyat edilmesi lazım. Geri kalmış bir yörenin ufak bir kentinde âlet-i edevâtı yetersiz bir hastane. Üstelik uzman hekim izne gitmiş, bizim Doktor yalnız.
Ne yapacak?
Eli-ayağı titrese bile Yaradan'a sığınıp kızı ameliyata almış. İki hemşire ile epeyce uğraşmışlar. Kız gözlerinin önünde "Doktor kurtar beni, kurtar beni" diye di-

ye can vermiş.
O hadiseden sonra buna olanlar olmuş. "Lanet olsun böyle memlekete de, böyle mesleğe de" deyip istifa etmiş.
Ölen kız geceleri rüyasına giriyor, kanlı elleri ile boğazına sarılıp "Kurtar beni, kurtar beni" diye çırpınıyormuş. Kan-ter içinde uyandığı geceler birbirine eklenmiş. Alkole sığınıp kendini unutan adam rüzgârın önünde savrulan bir yaprak gibi Rüzgârlı Pazar'a kadar gelmiş.

Ne zaman gelmiş, üst geçidin altını ne zaman mekân tutmuş, kimse bilmiyor. Çaycı Pala diyor ki: "Ben geldiğimde o burada idi."

Kimseyle konuşmaz, konuşursa da bir iki cümle o kadar. Hani ne var-ne yok; iylik abi no'lsun kabilinden.
Bazan birkaç günlüğüne kaybolur. O da bunun sır kapılarından biri; açabilene aşkolsun.
Lâkin bu yakınlarda bir evi, belli bir geliri olduğu söyleniyor ki; benim aklıma da yatıyor. Kimselere çaktırmasa da ara-sıra Cino'ya üst-baş aldığı; eline para verip şarap için bakkala gönderdiğinde "üstü kalsın" dediği; Duran'a, bana ve Nimet'e dürüm ısmarladığı oluyor.

Onun asıl dostu bir köpek: Kopiş.
Yaa!... Pazarımızın bir de köpeği var.

Renksiz, biçimsiz, sefil, adinin bayağısı bir sokak iti.
Duran Kopiş'i gördüğünde: "Bu ne la, bunun gibileri bizim oralarda köye sokmazlar" dedi. "Niye" dedim. "Niye olacak iki de bir gunnar, köyün köpek neslini berbat eder" dedi.
Doğru.
Bu bir dişi.
Ve aralıksız doğuruyor.
Kızgınlık zamanlarında civarın ne kadar erkek iti varsa buna çullanıyor; o da bana mısın demeden, sıcak-soğuk demeden, üç-beş demeden doğuruyor.
İt canı derler ya, dayanıklı hayvan.

Doktor bilhassa yavrulu zamanlarında Kopiş'i neredeyse kuş sütü ile besliyor. Ona etler, ciğerler alıyor; bir naylon tas içinde bulamaçlar hazırlıyor.
Hadi bunlar neyse ne!
Onunla konuşuyor yahu, bayağı ahbaplık ediyor.

Yine de bu trafiğin kördüğüm olduğu ana cadde kenarında yavrulardan çoğu ezilip gidiyor. Bazılarını öteki itler parçalıyor. Her doğumdan sonra Kopiş hayata ya bir, ya iki yavru ancak hazırlayabiliyor.
Onlar da hayırsız valla!..
İlk fırsatta çekip gidiyorlar.

Kopiş Doktor'un yanından ayrılmaz.
Gelenin dost mu, düşman mı olduğunu sezer. E, adam

olur olmaz yerde sızıp kalıyor. Bunun gecesi var, gündüzü var, hırlısı var hırsızı var, değil mi?
Kim bekleyecek başında?
Kopiş.
Kafasını koparsan Doktor'u terketmez.
Doktor'un Rüzgârlı Pazar'daki forsu sayesinde Kopiş de belli bir itibar görüyor. Kimse onu itip-kakmıyor. Melul-mahzun gözleriyle dürüm yiyen, simit yiyen birine yanaşıverse bir parça da ona atıyorlar.
Havanın fena bozduğu, ayazlı-tipili günlerde Pala Hasan Doktor'u çay ocağına buyur ettiği gibi ardısıra gelen Kopiş'i de içeri alıyor.

Bu karlı-tipili günlerde yaşanmış bir olay var ki, burada nakletmeden geçersek hem size hem bize yazık olur.
Evet, kar yağmış, yolu-izi kapatmış. Hani ne derler: Evli evine, sıçan deliğine; ortalık iyice tenhalaşmış.
Her yer karanlık, kar ağır ağır dökülüyor. Pazar dağılmış, Pala ocağı kapatmış, Cino karşı geçedeki kahvelerden birine kapağı atmış.
Geçidin üstünde Duran, öyle tek başına.
Ulan donacaksın, çek git, sen de bir kahveye kapağı at, diyeceksiniz. Gidemiyor, çünkü Bilal'i bekliyormuş.
Bilal de, hava kötü işte, geciktikçe gecikmiş.
Ha şimdi gelir, ha şimdi gelir.
Duran bir ayağını kaldırıp, bir ayağını indirerek, diş-

leri birbirine vurarak içinden Bilal'e veryansın ediyormuş.
Neyse, uzatmayalım sonunda Bilal Efendi sökün edip aşağıdan "Duraaan!.." diye bağırmış. Duran:
"Hah, geldi işte" diye sevinecekken, birden Doktor'u her zamanki köşesinde bir karaltı olarak sızıp yattığını farketmiş. Hay Allah! Ne yapsa!..
Bi koşu gidivermiş köşeye; giderken de "Geliyorum Bilal abi, az bekle" diye seslenmiş.
Doktor yüz kilonun üstünde, top atsan duymaz vaziyette. Duran o yandan çekiştirmiş, bu yandan uğraşmış nafile. Ne adam ayılacak gibi, ne Duran onu kaldıracak gibi.
Adamı orada öylece bıraksa donacak. Bilal aşağıda bekliyor; beklemek bir yana ha bire bağırıyor.
Son bir gayretle geçidin merdivenlerini düşe kalka inmiş, orada sarhoşların zaman zaman tünediği bir köşede kalınca bir naylon örtü bulup yeniden yukarı çıkmış. Çıkmış ki bir de ne görsün.
Kopiş gelip Doktor'un tepesine dikilmiş. Duran'ın bozulan morali, kaçıp giden neşesi yeniden geri gelmiş.
"Ulan aferin Kopiş, seni sevmem ama bu defa yüzünü gözünü öpecem yani" diyerek iti okşamış.
Önce Kopiş'i çekip Doktor'un üzerine yatırmış. Oohh... İt milletine soğuk işlemez. Doktor'u yorgan gibi sarar bu.
Sonra koca naylonu ikisinin birden üstüne örtüvermiş. Sağından solundan bastırmış. Bastırırken sanki

ite değil de laftan anlayan bir adama söylüyor gibi:
– Ulan Kopiş, sakın buradan ayrılma, Doktor'un üstünden kalkma, yoksa yakarım çıranı ona göre, diye sıkıca tenbih edip uzaklaşmış. Öte köşedeki merdivenlerden inerken bir kez daha dönüp bakmış; Kopiş ile Doktor naylonun altında koyun koyuna, uslu uslu yatıyorlar.
İçi rahat inmiş merdiveni Duran.
– Nerde kaldın lan, diye kendisine çıkışan Bilal'e:
– Bir hayırlı iş işledik ki sorma, demiş.
Bilal:
– Nedir o, diye sorunca: Duran bayağı büyümüş, koca adam edasıyla ilk kez Bilal abisine hafifçe hava atarak:
– Sorma dedik ya, deyivermiş.
Evet Kopiş'in Doktor'un hayatını nasıl kurtardığının hikâyesidir bu.

Köpek sabaha kadar o naylonun altından çıkmamış. Pazara gelenler manzarayı görünce içleri bi tuhaf olmuş. Doktor'u uyandırmışlar, tabi zavallının hiçbir şeyden haberi yok.
– Ne var, no'luyor, demiş etrafında toplananlara. Kalabalık:
– Yok bi şey Doktor, demiş; seni burda sabah sabah görünce...
– Eee?..
– Hasta falan mı, diye endişelendik.
Doktor üstüne yığılan kar birikintilerini silkeleyerek

terslenmiş:
– Hasta falan değilim, hadi herkes işine, ne yani maymun mu oynatıyoruz diye azarlamış bunları.
Sonra Kopiş'in başını okşayarak:
– Kopiş, nassın yavrum, hadi gidip karnımızı doyuralım, diye ayaklanmış.

Güzel bir gündü.
Güzel bir gün nasıl olur?
Ya hava ile, ya para ile.
Kırk kişiye sorsanız kırk ayrı cevap gelir.
Kimi çiçek açmış ağaçlardan, pırıl pırıl gökyüzünden dem vurur; kiminin postadan mektubu gelmiştir sevincik olur, kimi yar hesabı, kimi kâr hesabı yapar. Kimi de şükür makamındadır; çok şükür her günümüz böyle olsa der.
Bizim günümüz sonradan olma değil, anadan doğma güzel. Hani derler ya; Cenab-ı Hak övmüş övmüş yaratmış, öyle işte.
Bunu tarif ve tasvire ne hacet; bırakalım onu romancılar anlatsın.

O gün Nimet Duran'ı gönderip Cesur'u sabah çayına davet etti.
Cesur nazlanmadan portatif iskemlesini alıp geldi.
Cino çayları yetiştirdi.
Duran'ın bugüne mahsusen aldığı poğaçalar ortaya çıktı.

Sohbet başladı.

Nimet Duran'ın üzerinden bir söylem tutturmuştu.
– Duran dedi ki, Nimet Abla dedi, karşımıza bir görme engelli arkadaş tezgâh açtı, dedi. Doğrusunu diyeyim, o gün bugündür merak ediyordum; hani aramızda bir kader ortaklığı var ya.
Cesur bir Urfalıya yakışmayacak kadar kibarlığa vurdu işi:
– Çok teşekkür ederim ilginize, ne lüzumu vardı efendim böyle çaylar-poğaçalar, çok memnun oldum.
– Sonra Duran dedi ki; Nimet Abla dedi arkadaşla kimse ilgilenmiyor dedi, hani komşu sayılırız şurda, bir davet edelim, tanışalım dedi.

Bu hadise Duran'ın kadın milletinin fendine şahit olduğu hadisedir. Kulaklarına inanamıyordu. Bütün bunları kendisi mi söylemişti. Ne alâka.
Çok da sessiz kalmayı yakışıksız bulup sordu:
– Urfalı imişsiniz, öyle mi?
– Evet Urfalıyız, lâkin ben çok küçükken gelmişiz buraya, Urfa'yı bilmem.
– Nerde oturuyorsunuz?
– Şu karşı mahallenin aşağısında.
Nimet oldukça yapmacık bir hayretle:
– Öylemiii!.. Ne tesadüf, ben de aynı mahalledenim, ancak bizim ev tepeüstünde.
Adınız nedir?

– Cesur.
– Benim adım Nimet, bu da Duran, kendisi Yozgat'ın köylüklerinden oluyor.
Duran:
– Şefaatli ilçesinden.
Cesur Duran'a dönerek:
– Çok oldu mu geleli?
– Yoo!. İşte bir iki yıl.
– Zor olmuştur alışması. Siz nerde kalıyorsunuz?
– Bizim ev çok uzakta, şehrin dışında yani. Bir Bilal abi var, yakınımız olur. Hurdacıdır kendisi, onunla geliyor, onunla gidiyorum, ama alıştım artık -sesini dikleştirerek- yani istesem kendim de gidebilirim ama, hani yol uzun, yolda arkadaşlık ediyoruz.

Nimet yine Duran üzerinden Cesur'a müşfik bir pas attı:
– Duran, Cesur abinin tezgâhını gözle ha, ne olur-ne olmaz, hem müşteri kaçırmasın bu ara.
Cesur:
– Teşekkür ederim. Ne müşterisi canım, bizimkisi oyalanma, vakit geçsin işte.
– Yoo!.. Öyle demeyin, akmasa da damlıyor. Ben de başlangıçta sizin gibi, evde sıkıldığım için şu tezgâh işine giriştim. Yani bir değişiklik olur diye. Ama doğrusu şimdilerde aile bütçesine bayağı katkım oluyor. Hem belli olmaz, belki ilerde işi genişletiriz. İnsanın kendi ayakları üzerinde durması lazım. Geçim zor.

Nimet cümleleri bıdır-bıdır sıralarken Cesur "Aferin akıllı kız, hem de güzel konuşuyor. Acaba tahsili var mı, yoksa anadan doğma kör mü, neyse nasılsa öğreniriz" diye düşünüyor.
Duran bu arada kendi tezgâhından bir kaç balon, Nimet'in tezgâhından bir çakmak, iki paket pil satıyor.
Cesur'un ayağı uğurlu geldi, ha bereket!...

Onlar orada başbaşa verip konuşarak poğaçalarını yiyedurup çaylarını içsinler; pazar esnafı iki görme engellinin -üstelik bir kız bir oğlan- birbirlerine gösterdikleri muhabbeti allayıp-pullayarak; ve içlerinin pek kullanılmayan bir köşesinde kalmış şefkat ve merhamet unsunlarını gülücüklere dönüştürerek acilen bir Love Story yapıyorlar. Şapkacı Bacı senaryoya son noktayı koyuyor: "Bir hayır sahibi çıksa da şu garibanları başgöz etse. Valla boyunca sevaba batar."

Bir görme engelli için en önemli şey kendi akranını bulmaktır. Ancak o zaman teselli olur, yalnızlıktan kurtulur.
Cesur arkadaşını bulmuştu; hem de bir kız arkadaş. Aynı şey bir kaç kat fazlası ile Nimet için de geçerliydi. Bu niçin böyleydi? Çünkü Cesur Nimet'e nazaran daha zor bir hayattan geliyordu, engelleri neredeyse tek başına aşmış, kendine güven duygusunu geliştirmiş, adı gibi Cesur, girişken bir çocuktu.
Hem neşeliydi.

Cıvıl cıvıl olmakta Nimet'le aşık atamazdı ama, olsun; tencere yuvarlanmış kapağını bulmuştu. Bir görme engelliyi sempatik kılan sesi, zekâsı, esprileri, konuşma temposu, hayata bağlılığı ve ataklığıdır.
Eh, Nimet için bundan iyisi Şam'da kayısı.

Hemen arkadaş oldular.
Hemen, o gün.
O güzel gün bir bakıma bu sebepten eşine ender raslanılan bir gündü.
Büşra okul çıkışı ablasını almaya geldiğinde bunlar hâlâ konuşuyordu. Çay partisinden sonra bir ara vermişler; öğle yemeğini birlikte yemişler, ikindiden sonra yine buluşmuşlardı. Ne olacak sanki.
Aralarında beş altı adımlık bir mesafe vardı. Birbirlerini görmeseler, yan yana durmasalar bile, karşılıklı kalp atışlarını dinliyor, bundan tarifsiz bir heyecan duyuyor; bir an önce yine buluşup konuşmak istiyorlardı.

O gün birlikte döndüler mahalleye.
Cesur, Nimet ile Büşra'yı evlerinin önüne kadar götürdü; vedalaşıp ayrılırken bundan böyle belli bir saatte köşebaşında buluşup işe birlikte gitmeyi kararlaştırdılar. Oğlan baston kullanmayı biliyor, yolda gören bir insan gibi emin adımlarla yürüyordu. Onun bu güven veren varlığı Nimet'i derhal kanatları altına almış, Nimet Love Story'e bütün kalbi ile katılmıştı.

Akşam yemeğinde Büşra artık sabredemeyerek:
– Anne biliyo musun, ablam bugün bir görme engelli çocukla arkadaş oldu, diyerek; ve Nimet'in yanaklarını pençe pençe kızartarak hadiseyi ev halkına haber verdi.

Nimet de olan-biteni bütün açıklığı ile açıkladı.
Baba sessiz, bir cıgara yaktı.
Anne umutlu "Hayırlısı ne ise o olsun" dedi; içten içe seviniyordu. "Allahım bir helal süt emmiş adam olsa da şu zavallı kızı mutlu etse" diye dualara çöktü.
İsmet bütün yufka yürekli sarhoşlar gibi kardeşini kucaklayarak "Ah, canım benim, demek kısmetin açıldı ha" diye takıldı.
İşin üstüne düşüp bütün teferruatını tekrar-be-tekrar anlattıran Sema oldu. O gece Nimet'i uyutmadı desek layıktır. Sordu ha sordu. Demek gözleri açık, demek boyu uzun, demek esprili, demek eli açık, demek dürüm ısmarladı size, ay yakışıklı mı abla, bir an önce ben de görsem, lütfen, sabaha ben de geleyim, ya no'lacak şöyle uzaktan bakarım, falan diye Nimet'i bunaltarak konuştu da konuştu.
Nihayet sözler bitti.
Uyku geldi.
Nimet meseleyi kaldıkları yerden rüyasında devam ettirdi.
Bir kör nasıl rüya görür?
Bu çok sorulan bir sorudur.

Gözlerini sonradan kaybedenler rüyalarını bazan görenler gibi yaşarlar.
Nimet anadan doğma görme özürlü idi.
Böyleleri yaşadıkları hayatı rüyalarında da görüntüsüz yaşarlar. Aynen hayattaki gibi. Sesle, ısı ile, dokunmakla görülen bir rüya. Yani uyanıkken nasılsa, rüyada da öyle. Diyelim evden çıkmış, yanında Büşra, konuşa konuşa Rüzgârlı Pazar'a doğru gidiyorlar. İşte bu sahne rüyada da aynen -görüntüsüz- öyle görülür.

Cesur'un babası anasını kaçırmış.
Bunlar memlekette -hani bu kaçırma meselesinden kız tarafı ile hasım oldular ya- tutunamayacaklarını anlayınca büyük şehre göçmüşler.
Göçüp, gelip, işte bu gecekondu mahallesine sığınmışlar.
İki görmez âşık sabah işe giderken ve akşam işten dönerken Cesur başlarından geçenleri otuz iki kısım tekmili birden Nimet'e anlatıyor.

– Babam inşaatlarda çalışıyordu. Gûya annemin pek gönlü yokmuş kendisinde.
– Ne yani, zorla mı kaçırmış?
– Bilmem, çocuktum ben, anlayamıyordum. Sonraları babaannem söyledi.

Adam bir gün iskeleden düşmüş; kolunda-bacağındaki kırıkları boşver, belkemiği zedelenmiş.
Ayağa kalkamıyor yani. Yatağa mahkûm olmuş. İş-geçim kalmış kadının başına. Cesur o sıralar üç-dört yaşında. Kadın çalışacak ama çocuğu kime bıraksın. Son

bir çare Cesur'un babaannesini çağırmışlar köyden. Böyle böyle oldu diye uzun bir mektup göndermişler. Yaşlı kadın ne yapsın, eteğini beline dolayıp düşmüş yollara. İyiki de gelmiş.
Cesur diyor ki, babaannem olmasaydı ben çoktan ölmüştüm diyor.
Nimet:
– Niye ama, annen var ya.

Kazın ayağı öyle değilmiş.
Artık Cesur anlatanların-duyduklarının yalancısı. Kadın gıda işinde çalışıyormuş. Kurbağa bacağı, salyangoz ayıklıyor. Bunun aklını oradaki arkadaşları çelmiş. Gençsin, güzelsin; yatalak adamı ömür boyu bekleyecen değil ya; bak şu delikanlının sende gözü var falan diyerek bunu ayartmışlar.

Cesur'un anası bir gün işe gitmiş ve bir daha dönmemiş.
Gidiş o gidiş.

– Hiç haber alamadınız mı?
– Hayır.
– Peki bir haber gelse, şurdadır falan deseler; yahut aniden çıkıp kendisi gelse!
– Bilmem ki, içimde bir anne var ama, o iyi bir anne. Beni naylon leğende yıkar, yıkarken içli türküler söylerdi.

– Yüzünü hatırlıyor musun?
– İşte!.. Hayal-meyal.
– Vay be!... Tıpkı filim gibi.
Cesur Nimet'in elini sıkıyor. Sanki yanağına bir öpücük konduruyor.
– Sen ne biliyorsun filim gibiyi. Sanki görmüş de.
– Olsun, dinliyorum. Televizyonda bunun gibi ne hikâyeler var. Sonunda anayla-oğul karşılaşıyorlar.
– Bilmem. Bundan sonra karşılaşsak ne olacak. Bize olanlar oldu zaten.
Nimet içini geçiriyor:
– Haklısın.

Kadın çekip gittikten sonra adam iyicene çökmüş. Gönül yarası onmaz denilmiş. Kahır kahır. Üstüne bir de açlık, yoksulluk. Senesine varmadan ölmüş.
Nimet'in gözyaşları pıtır pıtır dökülüyor. Elini uzatıp Cesur'un yüzünde gezdiriyor. Acılarına merhem olur diye. Ve bu temas Cesur'a ilaç gibi geliyor. Zaten adı gibi Cesur çocuk. Daha da bir dikiliyor, ayağını yere sağlam basıyor, içinde güç-güven-aşk el ele verip delikanlıyı acıdan mamul bir kaya gibi yıkılmaz kılıyor.
Evet babam öldü.
O yıl ben ilkokul bire gidiyordum.
Bir kış günü, böyle kar lapa-lapa yağarken, birkaç komşu cenazeyi kaldırdılar. Ben babaannemin koynuna sığınmışım. Kadının ağlamaktan göz pınarları kurumuş. Ağıtlar yakıp duruyor. Giden gitti biz ne ede-

ceğiz diye.
– Sonra!..
– Sonrası, bize komşular baktı bir zaman. Allah hepsinden razı olsun.
– Peki ya gözlerin.
– Gözlerim ya.
– Nasıl oldu?
– Dedim ya, kış. Her yan kar-buz. Biz o sıra bir evde kalıyoruz. Şöyle diyeyim sana. Alt katta ev sahibi oturuyor. Cenap Amca. Allah rahmet etsin çok iyi adamdı. Çocukları olmamış, bi karı bi koca. Bize çok yardımları olmuştur. Düşünsene babamın cenazesini bile o kaldırdı.
– Gözlerinden söz açıyordun.
– Evet. Ama evimizi tarif etmem lazım. Onunla ilgili. Şimdi alt katta Cenap Amcalar oturuyor, yandan beton bir merdivenle üst kata çıkılıyor. Üst kat bizim ev. Ev dedikse işte bir oda, bir mutfak. Adam orayı ardiye olsun diye yapmış.
– E, hani, göz.
– Aman Nimet, sabret biraz.
Biz eve bu merdivenden çıkıyoruz. Ben haşarı bir çocuk, bir elde çanta, bir elde kar topu, o buz tutmuş merdivenleri yel gibi çıkarken, birden ayağım kaymasıyla.
– Ayy!...
– Ya! Öyle işte. Yuvarlandım, ta dibe kadar.
– Sonra!

– Bayılmışım. Cenap Amca, babaannem falan hastaneye götürmüşler. Başka yerime bi şey olmadı. Kadere bak. Ne kolum kırıldı ne bacağım. Her yanım sapasağlam. Sade gözler gitti.
– Ah canım!. Peki doktorlar ne dedi.
– Göz sinirleri fena tahrip olmuş. Travma. Çaresi yok anlayacağın.
Biz kaldık mı kör çocuk ile ihtiyar bir babaanne; dil bilmez, yol bilmez; eli iş tutmaz, başbaşa.
– Valla seninkisi çok feci olmuş be Cesur.
– Feci olaylar daha sonra geldi.
– Yapma!
– Evet.. Hani komşuların yardımı falan demiştim ya.
– Evet.
– Bir süre sonra Cenap Amca vefat etti. Eşi ablasının yanına gitti Karamürsel'e. Alt katı nursuz bir piyangocuya verdiler.
– Piyangocu.
– Öyle. Adam piyango bileti satıyor, her gece içiyor. Evde kavga-dövüş gırla.
– Peki öteki komşular.
– Yahu Nimet, elden gelen övün olmaz, o da vaktinde bulunmaz.
– Kitap gibi laf ettin yani.
– Hem de kitabın orta yerinden. Ben tabi okulu bıraktım. Babaannem sağa çalındı olmadı, sola çalındı olmadı, sonra ne yaptık biliyor musun.
– Yoo!..

– Bi tahmin et!
– Bir akrabanın yanına sığındınız.
– Hayır. Akraba ne yapsın bizi; bir kör, bir ihtiyar.
– Gerisin geri gittiniz, köye.
– Yoo!. O kapı hepten kapalı.
– Aşevinden yemek almaya başladınız.
– Doğru. Başka. Ne olabilir. Düşün. Bizim de paraya ihtiyacımız var. Su, elektirik, sabun, çay, şeker, ilaç, palto, ayakkabı.
– Ama para yok.
– Yok.
– İnanmayacaksın belki ama, babaannem elimden tuttu. Ağlaya ağlaya kalabalık bir caddeye vardık, bir köşe başına çöktük, başladık dilenmeye...

O gün Nimet Cesur'a bir gümüş taklidi kolye aldı. Pazardan.
Hani kalp şeklinde kolyeler var ya, onlardan. Kapaklı. Açıyorsun bir yanda oğlanın resmi, öte yanda kızın. Bunlar fotoğraf koymadılar, adlarını yazdırdılar. Kolyeci çocuk yazıyı bitirip ellerine verdi. Önce Nimet gezdirdi parmak uçlarını. İşte şu C, şu e, şu s, şu öteki gibi u, en sonda da r. Cesur.
İkisi de görme engellilerin kullandıkları alfabeyi bilmiyor, ama Cesur'un okuma-yazması var ya, işe yaradı. Nimet'in işaret parmağını tutarak kabartma yazının üzerinden defalarca geçirdi. Bu C, bu u, bu s, diyerek. Görmezlerin gözü parmakuçlarındadır.
Nimet üç tekrarda ezberlemişti.

Cesur için Nimet'in adını parmakucu ile okumak çok kolaydı. Kabartma yazıya dokununca, harflerin eğimlerini, biçimlerini tarayınca, birden ilkokul günlerine döndü. Gözpınarlarına biriken iki damla yaş, taşdı döküldü.

Kolyeci oğlan ile birlikte çalıştıkları kız, Cesur'un göz-

yaşlarını gördüler.
Onlar da iki âşık.
Halden anlamazlar mı?
Para falan almadılar.
Yahu şunun şurasında komşuyuz be, bu da bizden size hatıra olsun dediler.

Bu kolyeciler pazarın entelleri.
Oğlan'ın saçları kıvırcık-siyah. Tutmuş uzatmış bir de. Papaza dönmüş yani. Sonra bakmış ki kafa oldu koca bir kıl topu, surat kaldı avuç içi kadar, beğenmemiş görüntüyü; toplayıp arkadan gûya at kuyruğu gibi bağlamış. Siz hiç kıvırcık at kuyruğu gördünüz mü?
Görmediniz.
İyi.
İmaj dediğin böyle olur işte.
Üstte bir rengi atmış eski gömlek, altta yırtık-pırtık kot, kulaklarda küpeler, parmaklarda yüzükler.

Kız tam tersi.
Sarışın, iri mavi gözlü. O kadar kısa kesmiş ki saçlarını, gören oğlan sanır. Zayıf ki bu kadar olur. O da oğlan gibi giyinmiş, fazladan boynuna bir yazma bağlamış. Burnu hızmalı, bileği halhallı. Makyaj falan arama. Güzel kız ama.
Biri lise ikiden terk, oğlan yani, epeyce yol görmüş, işten işe geçmiş; öteki liseyi bitirmiş ama üniversiteye girememiş. Çat-pat İngilizceleri var, ellerinde ufak

sözlükler, yardımcı kitaplar, gûya ilerletmeye çalışıyorlar. Kulaklarında volkmen, sürekli çıs-taklı müzik dinliyorlar. Bazan İngilizce şarkılar mırıldanıyorlar.

Kendi dünyaları içinde tuhaf bir dalgınlık yaşıyor, etrafla pek ilgilenmiyorlar.
Kolyelerin, bileziklerin, deri takıların, küpelerin çoğunu oracıkta kendileri imal ediyor.
Yüreğinin Götürdüğü Yere Git, Simyacı gibi kitaplar okuyor, aralarında mır-mır konuşuyor, pazar esnafı ile hiç muhatap olmuyorlar. Sadece Çaycı Cino ile ahbap olmuşlar; ona bir kavanoz neskafe vermişler, iki de seramik bardak, Cino bunlara sürekli kahve taşıyor.

Kız görünüşte hiçbir şeyi önemsemiyor. Özgür bu kız. Gemileri yakmış, biri hariç.
O gemi bir gün rıhtımdan kalkacak ve bu iki entel âşık yurtdışına kapağı atacaklar. Artık Kanada mı olur, Viyana mı olur belli değil. Prag'a bile gidebilirler. Bakarsın orada sinema okurlar. Hayat bu.

Oğlan da özgür ama bir farkla. O taşra kökenli, bu sebeple özgürlüğü özürlü sayılır. Doğduğu toprak bir bacağından çekiştirip duruyor. Hem dedik ya genç yaşına rağmen çok yol görmüş. Ortaköy, Kadıköy, Bağdat Caddesi, Bodrum, Kemer, Marmaris her tarafı dolaşmış. Parasız özgürlüğe aklı yatmıyor. Ah bir voli çevirebilse, eli biraz para tutsa, parfümeri-bijuteri fa-

lan neyse; işte bir dükkân açacak önce; önce altına bir araba çekecek. Oğlanın özgürlük felsefesinin ilk maddesi bir spor araba.

Biz şimdi biraz kötü niyetli olsak bu oğlanın bu kıza "ulan bunda para vardır, varlıklı bir ailenin kızına benziyor" diye sarktığını düşünebiliriz.
Ama biz kötü niyetli değiliz.
Tanışmış-sevişmişler.
Oğlan kızın kendisi gibi çulsuz olduğunu öğrenmiş, ama iş-işten geçmiş.
Tutulmuş çünkü.
Gönül işi bu.
Gönül işi.

Bunlar daha çok mecburen üst geçidi kullanan karşı yakanın apartman çocuklarına satış yapıyorlar. Ancak işçi kızları da yabana atmamalı. Onlar da günün modasıdır diye haftalığa kıyıp bir kehribar küpe, firuze taşlı bir bilezik, bir gümüş yüzük alıyorlar.

Arada bir arkadaşları uğrar.
Zaten galiba arkadaş evinde kalıyorlar.
O çocuklardan kimi anketörlük yapıyor, kimi militan dergi-gazete satıyor. Biraraya geldiklerinde tek konuştukları konu: Bu memlekette yaşanmaz.
İyi de ne yapacağız, nasıl yırtacağız. Bu sorunu tartışa tartışa eskitiyorlar. İçlerinden biri, müzikle yatıp mü-

zikle kalkan biri, o gitar çalan beste yapan çocuk, o kadar uğraşıp, çalmadık kapı bırakmayıp, her gittiği yerden bozuk moral, düşük omuzlar ile döndükten sonu şeytana uymuş; "Ulan ben de bir kaset çıkarıp sizleri utandırmaz isem namerdim" diyerek hırsızlığa soyunmuştu.
Neyse ki yakalanmadı.
Uzun uğraşlardan sonra kasedini çıkardı.
İşte zafer.
Ancak mağlupların zaferi bu kadar olur. Polis iz sürüp sonunda işi çözdü. Oğlan elinde hiç satmayan kaset ile içeri düştü. İçeride kimi düşüne düşüne kafayı yer, kimi hidayete erer. Bu çocuk, gariptir ıslah-ı nefs etti. Ziyarete gelen arkadaşlarına "Kuru ekmek yiyin, yanlış yapmayın, ailenizin, ülkenizin kıymetini bilin, boş hayallere kapılmayın" diye vaaz veriyordu.
Gençler nasihattan hiç hoşlanmaz; hele ki kendi yaşıtlarından biri veriyorsa. Onu sessizce dinliyor, üzülmesin diye "Peki, peki haklısın, tabi" diye onaylıyor, dışarı çıktıklarında "Kaset biraz satsaydı böyle konuşmazdı hıyar" diye eleştiriyorlardı. Eee... Hepsinin başında kavak yeli esiyor.

Kavak yeli kanı kaynatır.
Kan kaynamaya başlayınca adamın gözü kararır; ölçüyü-durağı yitirir.
Gözü kara kişinin ne yapacağı belli olmaz.

Güz günleri.
Şurup gibi günler.
Yahu şurup dedim de aklıma geldi; insanlar artık şurup içmiyor, şurup imal edilmiyor, tadını bile unuttuk yani.
Oysa ne haysiyetli meşrubattı o.
Gül şurubu, nar şurubu, çilek, vişne...
Bazı şeyler hayatımızdan sessizce çıkıp gidiyor. Nasıl da kolayca razı oluyoruz. Hayır, belki direniyoruz bir zaman; biz değilse bile hâlâ gelincik şurubu şişeleyen ninelerimiz direniyor. Ama işte, ellerimiz yana düşüyor; nineler masallara bürünüp; şuruplar, böğürtlen reçelleri, ayva tatlıları ile birlikte gidiyorlar. Biz buzdolabının buz gibi yüzüne bakakalıyoruz, silkinip bir kola açıyoruz.
Amaan... Nerden daldık bu şurup bahsine. Havayı tasvir için başlamıştık. Ne soğuk, ne sıcak. Nimet'le Cesur akşama yakın tezgâhları toplayıp sahile iniyor. Gelip iyot kokulu esintiye karşı oturuyorlar.
Martılar, serçeler, kumrular, çocuk sesleri. Ta uzaklardan pat-patları duyulan bir balıkçı teknesi.

Cesur Nimet'e seslerden bahsediyor.
Ses bir âmâ için en önemli şeydir. Ses geliyorsa tehlike yoktur, tehlike sessizliktedir. Ayak sesleri görmezler için görüntü sayılır. Kulak bir anten olmuştur artık; hep açık, hep tetikte. Onların işitme ve dokunma duyuları belki de görenlerden daha çok gelişiyor. Kokular, fısıltılar, titreşimler, hava akımları... Görme engelliler ısıya da duyarlıdır. Güneşi çok rahat farkederler. Denizin dalgasını, yaprakların hışırtısını.
Görme engellilerin hafızası güçlenir. Düşünün ne çok âmâ hafız tanımışızdır.
Müzik eğitimine de yatkın olurlar. Ve çokluk bu yoldan meslek edinmeye çalışanlar bulunur, hatta teşvik edilir.
Kör şarkıcı, kör kemancı vesaire.
Bunları anlatıyor Cesur. Sesi güzelmiş, biraz bağlama çalıyor. Bir derneğe devam etmiş bir süre. Neredeyse müzisyen olacak yani. Ama içi kaldırmamış.
Engellilerin bu tür meslek edinmeleri ile duygu sömürüsü arasında ince kırmızı bir çizgi var.
Cesur o çizgide kalmış.

Yan tarafta çocuklar top oynuyor.
Cesur atılan şutları, zeminde sürünüp-seken topu takip edebiliyor.
Kalkıp aralarına karışsa bayağı futbol bile oynayabilir yani.
Nimet:

– Abarttın iyice, diye itiraz edecek oluyor.
Sen misin itiraz eden, Cesur aniden kalkıp çocukların arasına karışıyor.
Çocuklar önce "Ya bırak abi ya, oyunumuzu bozma" falan diye şamata ediyor. Sonra onun bir âmâ olduğunu farkedip, bütün gören kişiler gibi müsamaha, merak ve hayretle takip ediyorlar.
Oyun bozuldu.
Başka bir oyun başladı.
Cesur:
– Çocuklar, lütfen, oyununuzu bozmak istemiyorum ama, şu sırada oturan ablanız ile iddiaya girdik. Görsün bakalım, gelen topa vurabiliyor muyum?
Arada "görsün bakalım" diye ince bir espri yaptığını sadece ve elbette kendi farkedip bıyık altından gülüyor.
Çocuklar ilk şaşkınlığı üzerlerinden atıp bu yeni oyunun çekiciliğine kapılıyor. Aralarından biri topu Cesur'a doğru yuvarlarken bağırıyor:
– Geliyor abi, vur!
Cesur pür-dikkat gelen topu dinliyor; ve gerçek bir futbolcu gibi zaman ayarlamasını tam tutturarak patlatıyor.

Bir alkış, bir bağırış.
"Helal abi, helal!.."
Sonra bir daha, bir daha.
Yoldan geçenler durup seyrediyor. Küçük bir kalaba-

lık oluşuyor orada. Adam körmüş ya! Valla iyi vuruyor ha, görenlerden iyi. Belki de eskiden futbol oynamıştır ne bilelim yollu konuşmalar arasında küçük kalabalıktan da alkışlar yükseliyor.

Nimet'in kalbi çatlayacak.
Sevinçten ve sevgiden ağlıyor.
"Canım benim, nasıl da becerikli."
Onun yanında kendini güvende hissediyor. Aşkın ipek kanatlarından örülmüş bir gölgelik altında mesut.

Cesur gösteriyi tamamlayıp geliyor; çocuklar bağıra-çağıra yeniden oyunlarına dönüyorlar.
Nimet'le Cesur orada, o tahta sırada, el ele güneş batıp, etrafı serinlik kaplayıncaya kadar oturuyor; konuşuyor, konuşuyorlar.
Konuşmaya doymuyorlar.

Sonra kalkacaklar. Cesur Nimet'i evinin önüne kadar götürecek. Nimet'in annesi bu akşam dönüşlerinin şaşmayan saatini bildiği için pencerede olacak, onları öyle kumrular gibi yan yana gördüğünde yüreği kabaracak. Her anne gibi "Allahım şu Urfalı oğlana güç-kuvvet ver, kızımın talihini açık eyle, bir yuva kursun mutlu olsunlar, ele-güne muhtaç olmasınlar" diye dua edecek.
Cesur ayrılırken Nimet'e:

– Sana artık bir baston uyduralım. Beyaz baston görme engellinin gözüdür, diyor.
Nimet:
– Bilmem ki. Kullanabilir miyim?
Cesur sevgilisinin elini kuvvetle sıkarak:
– Güven bana. Ben öğretirim. Baston da neymiş, çocuk oyuncağı.

Gün batmış, Dürümcü Baba'nın taka minibüsü gelmiştir.
Hırıltıyla, öksürükle-tıksırıkla, zar-zor manevra yaparak dört yol ağzının pazara yakın köşesinde, sırtını metruk fabrika duvarına yaslayıp durur.
Orası onun yeridir.
Gün battıktan sonra kimse orada duramaz.
Duran olursa pılını-pırtısını toplayıp gider. Belalı adamdır Dürümcü Baba, öyle bilinir.
Minibüsün içine kebap tezgâhı, ocak monte etmiş, tepesini delip duman borusunu takmıştır.
Şimdi koca şehirde bu seyyar kebapçılardan çok var. Kimi gece yarısı açar tezgâhı, sabaha kadar çalışır; kimi de Dürümcü Baba gibi akşam ezanından sonra açar dükkânı.

Bir kendi, bir de akıldan yaya oğlu. Duvar dibine alçak iskemleleri, küçük sehpaları dizer. Su bidonunu indirir. Ocağı yakar, domates-biber-marul-soğan hazırlar. Etleri şişlere dizmeye başlar. Sigarası ağzından hiç düşmez, bir de şişe.

Bütün gerçek kebapçılar gibi şarapçıdır. Şişe sürekli tezgâhın altında. Teybi açık. Elazığlı Enver, Malatyalı Fahri, Diyarbakırlı Celal, Kazancı Bedih. Bir yandan çeker, bir yandan çalışır.
Eli ayağı, tezgâhı, pis-pasaklı; ama gelin görün ki kebabına doyum olmuyor. Malzemeler Urfa'dan geliyor. Yani, herhalde bir yere geliyor -yeşil biber falan- bu da oradan alıyor.
Çok yol görmüş, çok dert çekmiş, çok kazanmış, çok batırmış, içeri girmiş-çıkmış, evi barkı dağıtmış, bir aklı kıt oğlanla başbaşa kalmış sonunda.
Sonunda işte bu hurda minibüs ile dörtyol ağzına tezgâhı kurmuş.
Gündüzleri ne yapar belli değil.
Ama gece, Ahmet Haşim'in cânânı nasıl "havz kenarında" peyda oluyorsa, o misal gelir dükkânı açar.
Baba diyorlar sadece.
Bu gibi adamların başkaca bir isme ihtiyacı yoktur. Âlemin babasıdır onlar.

Babasıdır çünkü cömerttirler.
Gözü tokturlar.
Değil malı, yeri geldiğinde canı bile verirler.
Zabıtalar ondan geçinir.
Polisler, sarhoşlar, sokakta yatanlar, dörtyol ağzında mendil satan çocuklar, yolunu yitirenler, gece yarısından sonra gelen travestiler, vardiya işçileri ve bilumum gece kuşları parası olsun olmasın onun müşterisidir.

Hikâye şu: Bu içerde iken karısı bir buçuk yaşındaki kızını da alarak Almanya'ya gidiyor.
Gûya oradaki akrabaları çağırmış. Sana burda iş bulduk, gel çalış, hem kocana da bakarsın, demişler.
Kadın bunları son görüş gününde anlatmış.
Hem anlatmış, hem ağlamış.
Benim diyor Dürümcü Baba, ağzımdan çıt çıkmadı. Donmuş kalmışım. Ulan alçak bir iki laf söyle, kadın ağlıyor, ona umut ver, her şey iyi olacak falan de, çocuğu öp-okşa, değil mi?

Hayır!
Ben orda öyle put gibi, sağır gibi, taş gibi duruyorum. Ancak dişlerimi öyle sıkmışım ki, ağzım kan içinde kalmış, koğuşa dönünce arkadaşlar söyledi, şaştım.

Kadın haklı. Yıllar yılı beni nasıl beklesin, ele-güne muhtaç mı olsun? Kol-kanat gerecek kimsem yok benim, ibibullah-sivri külâh.
Gidiş o gidiş.
Kadından bir daha haber alamamış.
Gerek içerde iken, gerek çıktıktan sonra çok sormuş soruşturmuş.
Yok, yok.
Öldü mü, kaldı mı, başkası ile evlendi mi? Dişe dokunur bir malumat gelmemiş. Sadece kızını beş altı yaşından sonra bir Alman ailenin yanına verdiklerini öğrenebilmiş.

Peki bu aklı kıt oğlan neyin nesi diyeceksiniz?
O çocuk önceki karısından. O kadın ölmüş. O ölünce bu Almanya'ya giden ile evlenmiş. Kadın giderken aklı kıt oğlanı anasının akrabalarına teslim etmiş. Dürümcü Baba içeriden çıkınca ilk işi gidip oğlanı yanına almak olmuş.
Oğlan işte, büyümüş biraz, ancak çalık-zayıf-sarsak. Sürekli gülümsüyor. Allah'ın bir meleği sanki. Verirsen yer, sorarsan söyler, kendi halinde, öyle ki yüzüne bakanın içine kan damlar yani.

Durum bu merkezde iken.
Bir gece dört yol ağzında bir minibüs peyda oldu.
Aaa!...
Sinan Çetin ile Filim Gibi'nin minibüsü. Bir münasip yere park edip durdu. Kameralar, ışıklar, derken orası bir anda ana-baba gününe döndü. İçinden o endamı güzel kızlardan biri indi, kucağında bir buket çiçek. Salına salına yürüyerek ve beyaz dişlerini parlatıp gülümseyerek kameraya şunları söyledi:
– Sayın seyirciler Almanya'dan gelip bize müracaat ederek kayıp babasını aradığını söyleyen Zöhre Yücel'in isteği uyarınca araştırmalarımızı sürdürdük.
Baba'nın bulunduğumuz mekânda seyyar dürümcülük yaptığını saptadık.
Şimdi kendisi ile görüşeceğiz.

Kız gele gele dürümcü minibüsünün önüne vardı, içe-

ride kebap ve şarap kokusuna bulanmış, ağzında sigarası çalışıp duran Dürümcü Baba'ya seslendi.

Baba afalladı.
Aklı kıt oğlan sevinçten ağzı kulaklarına vararak kızın yanına gitmişti bile. Neyse ellerini kuruladı, ocaktaki şişler yanmasın diye onları bir yana koydu, üstüne başına çekidüzen verip mağarasından çıktı.

O çıkınca bir alkıştır koptu.
Yahu ne oluyor?
Nedir bu şamata?

Biz Duran'la ikimiz durduğumuz yerde durur muyuz? Tezgâhı falan unutup koştuk. Kız çiçekleri Baba'nın kucağına verdi. Baba iyicene dağıtmış, aptallaşmış.
– Bu çiçekleri size çok uzun zamandan beri görmediğiniz biri gönderdi; kim olabilir, diye soruyordu.
Baba bir kucağındaki çiçeklere, bir karşısında duran güzel kıza, bir etrafı saran kalabalığa bakıyor, şaşkın bir heyecanla gülümsüyordu.
Ne olduğunu hiç, ama hiç anlamamıştı.
Ne Sinan Çetin'i tanıyordu, ne de "Filim Gibi" programını seyretmişti.
Kekeleyerek:
– Valla bilmem ki, benim kimim-kimsem yok, işte bu oğlan var sade.

Kim göndermiş?
– Hele düşünün biraz, yıllar öncesine kadar gidin.
– Yıllar öncesi, yıllar öncesi... Yahu o zamanlar ben içerde idim, bilmem ki?
– Kim olabilir?
Kız bu soruyu soruyor, Baba:
– Kim olabilir, diye soruyu tekrarlıyor.
İş uzuyor, programın temposu düşüyor. Güzel kız buna fırsat vermedi:
– Yıllar önce annesi ile birlikte Almanya'ya giden kızınız Zöhre.
Baba afallayarak:
– Kızım Zöhre mi?
– Evet!.. Filim Gibi ekibine başvurarak babasının bulunmasını istedi, biz de bulduk sizi. Eğer kabul ederseniz şimdi sizi alıp stüdyoya götüreceğiz, yıllardır görmediğiniz kızınıza kavuşacaksınız.
– Almanya'dan mı gelmiş?
– Evet.
– Benim kızım Zöhre.
– Evet.
Babanın elleri neden sonra yanına düştü.
İşin mahiyetini nihayet kavramıştı.
Çiçekleri oğlana verdi, minibüsteki ocağa baktı.
– Yahu ocakta et var, biraz müsade etseniz.
Kız gülümseyerek:
– Acelemiz yok, siz hazırlanın...
Baba yüz geri edip minibüse girdi, tezgâhın altındaki

şişeye yapışıp dikti, terin-suyun içinde kalmıştı.
– Kızım ha! Zöhre ha! Vay anasını! Yahu bu nasıl iş, bunca zaman sonra, ben şimdi bu çocuğa ne diyeceğim, diye söyleniyordu.

Mavi hırka, lacivert ekoseli etek giymişlerdi.
Saçlarını iki örük yapmışlardı.
Birinin çantası omuzunda, ötekinin sırtındaydı.
Orta ikiye, bilemedin üçe gidiyor olmalıydılar.
Genç kızlığa yeni adım atmışlardı.
Biri sarı saçlı, mavi gözlü; muhtemelen Balkanlı; öteki kara kaş, kara göz Anadolu'dan olmalıydı.

Duran'ın tezgâhına yanaştılar.
Sarışın kızın yeğeninin yaş günü varmış. Her şey hazırlanmış, sıra balonlara gelmiş.
Balon alacaklar.
Cıvıl, cıvıl konuşuyorlar.
Rengârenk mi alsak, tek renk mi alsak, çift renk mi alsak.
Oooh... Siz konuşun. Akşama kadar oracıkta dikilip konuşun.
Duran hapı yuttu, farkında mısınız?
Delikanlılığa adım atan her Anadolu çocuğu gibi ilk görüşte âşık oldu.
Hangisine demeyin efendim.

Her Anadolu çocuğu gibi elbette sarışın olanına.
Onlar konuşuyor, Duran büyülenmiş gibi kıza bakıyor.
Bir ara sustular. Kararsız kalmışlardı. Kara kız:
– Satıcıya soralım, dedi.
Sarışın olanı uzun kirpiklerinin harelediği iri gözlerini Duran'a çevirdi, bülbül gibi şakıdı:
– Yeğenimin yaş günü de, odasını süslüyoruz, işte balon falan alalım dedik. Size göre hangi renkten alalım. Kırmızı mı, rengârenk mi, çift renk mi?
Duran tepeden tırnağa kızardı, tere battı, kekeleyerek:
– Bi, bi, kırmızı; bi, bi, bi de yeşil..
Anadolu'nun rengi kırmızı ile yeşildir. Ne diyor türkü. "Al-yeşil sancağı gelin mi sandın".
Kızlar bu kekeleme karşısında kikirdedi. Bir paket kırmızı, bir paket yeşil, bir paket karışık aldılar.
Duran hepsini bir kağıda sarıp uzattı, ilaveten kalbini.
Kızların bu kalbi farkedecek halleri yok, parayı verdiler, kikirdeyerek çekip gittiler.
Meğer bu kız her gün okula giderken bu geçitten geçmiyor muymuş?
Geçiyormuş.
Eee. Bu güne kadar Duran bunu niye görmemiş, niçin farketmemiş.
Aynı soruyu ben de sordum.
– Ha, Duran, ne iş, dedim.
Yine kızardı, başını önüne eğdi.
– Ayıp ettin abi, kızlara bakılır mı, günah.

Ama işte şimdi bakmıştı.
Bakacağı gün, saat, dakika gelip çatmıştı.
Bakmış ve yanmıştı. Demek ki bakacak ve yanacaktı.
Bu hadiseden sonra Duran'a bir dalgınlık musallat oldu. Cismi Rüzgârlı Pazar'da kalsa bile; ruhu, hayali, düşüncesi, duyguları oradan oraya uçuyor; türlü maceralara girip-çıkıyor; her maceranın bir sahnesinde mutlaka o mavili kızla buluşuyordu.

Ve tabi her Anadolu çocuğu gibi, çok geçmedi bir türkünün bildiği ilk dörtlüğü gelip dudaklarına tünedi:

Mavi yelek, mor düğme
Yine düştün gönlüme
Her gönlüme düşende
Kan damlar yüreğime

Duran dedim, sen yelek diyorsun ama, kız hırka giyiniyor.
Olsun, dedi, ne farkeder ha yelek, ha hırka.
Rengi mavi ya sen ona bak. Hem mühim olan urba değil içindeki.
Vay, vay, vay... Küçük filozof. Neler söylüyorsun böyle sen.
Duran artık sabahları kızın yolunu gözlüyor. Gözlemekle kalsa iyi, perçemlerini ıslatıp tarıyor. Kız geçidin başında belirip bir keklik misâli seke seke yürüyüp, gelip, önünden geçip, öte yandaki merdivenleri

inip, dört yol ağzında ışıkları bekleyip, karşıya geçip gözden kaybolduncaya kadar ardından bakıyor.
Bir de bunun dönüşü var.
Akşam sefası.
İşte Duran Demir'in fukara dünyasını ışıklara boğan üç-beş dakika.
Hem yanıyor, hem seviyor.
Sevmek yanmak demek değil mi?
Tâ Fuzûlî'den bu yana böyle.
Fuzûlî'yi lafın gelişi andık, yakınımızdır diye. Elbette ondan öncesi de var, ama niyetimiz aşkın tarihini yazmak değil.

Duran'daki bu dalgınlık Hurdacı Bilal'in de dikkatini çekiyor.
Akşam onca yolu birlikte yürüyüp eve dönerlerken Bilal ileride yapmayı düşündüğü işler hakkında bitmez-tükenmez bahisler açar, bu konuşmanın bazı yerlerine Duran da dalarak "Tabi Bilal Abi, yapmak lazım. Ben de yardımcı olurum. İkimiz sırt sırta verdik mi" diye kendince efelenirdi.

Bu uzun konuşmalar onların genç ömrünü doldurur, yolu kısaltır, eve nasıl vardıklarının farkına bile varmazlardı.

Şimdilerde Bilal yine mütemadiyen konuşuyor, projeler birbirini kovalıyor, Duran'dan çıt çıkmıyordu.

Çıt çıkmayınca olmaz.
Söz muhatabına ulaştı mı yankısını bulmalıdır. Yankısı gelmeyen sözün kıymet-i harbiyesi yoktur. Yahu insan hamamda niye türkü söyler. Ses yankısını bulsun diye.
Ne demişler:

Aynaya ayna görünür ancak düşünde
Sessizliktir sessizliğin bekçisi.

Bir tarihte okur-yazar olanların toplandığı, adına Âşıklar Kahvesi denilen bir mekâna takılmıştık. Mekânın açılış günü. Profesörler, gazeteciler, hocalar, yazarlar biraraya gelmiş. Dostlar çoktan beri birbirini görmemiş ya, her fert yanındaki ile konuşuyor, salonda bir uğultudur gidiyor. Bir de âşık davet etmişler.
Gûya çalıp-söylesin diye.
Adam ceket-kıravat, ütülü gömleğin verdiği terli sıkıntıya rağmen çalıp-söylüyor; elinden geldiği kadar hünerini sergiliyor.
Lâkin kimsenin umurunda değil.
Aydınlar limonata içip pasta yiyerek, cıgaralar fosurdatarak ha babam konuşuyorlar.
Ne âşık kimsenin umurunda, ne Âşıklar Kahvesi.
Adam bu duruma sabretti, sabretti, sonunda dayanamayıp çalıp söylediği türküyü kesti.
Saz kesilince, biri "Dikkaaat" demiş gibi salonda bir sessizlik oldu.

Gözler âşığa döndü.
Niye kestin der gibiler.
Âşık kızardı-bozardı, boğazını bir iki öksürüp temizledi, son bir gayret ile patladı:
– Hocalarıma, misafirlere saygımız sonsuz. Özür dilerim efendim. Şurda neredeyse yarım saattir çalıp söylüyorum, kimseden bir karşılık görmedim.
Salonda şaşkınlık:
– Nasıl yani?
– Yahu sizler hiç âşık kahvesine gitmediniz mi; hiç koşma, atışma dinlemediniz mi?
Bir âşık çalıp-söylüyorken sesler kesilir âşık dinlenir, bununla da kalmak olmaz, eğer iyi bir dörtlük, güzel bir nükte patlatmış ise.
– Eee!..
– Yaşa âşık, var ol, nur ol!.. diye alkış tutulur.
– Doğru ya! Haklısın valla!..
– Sizlerden bir ses çıkmayınca, burada sazımızın-sözümüzün at fışkısı kadar değeri yok dedim, özür dilerim.
Salondan bir uğultu koptu, herkes âşığa hak veriyordu, ama işin endazesi kaybolmuş, büyü bozulmuştu.
Daha sonra gelen ısrarlar üzerine âşık her ne kadar yine çalıp söylediyse de, ne sazında ne sözünde tat kalmıştı.
Bu misâl, Bilal de lafa cila katamıyordu. Bir hurdacı deposu mu ayarlasalardı, hurdayı bırakıp karton koli işine mi soyunsalardı, konfeksiyon atelyeleri ile anla-

şıp pırtı kalıntısı mı toplasalardı. Bir yerden yırtmak lazımdı ama nerden?

– Hoop... Duran... Ne lan bu, dut yemiş bülbül gibisin. Bir iki laf da sen etsene, âşık mısın oğlum?

Baston görme özürlünün eli-ayağıdır; muhafızıdır, onu başkalarına muhtaç olmaktan kurtarıp bağımsız kılan en mühim şeydir demiştik.
Cesur bu sebeple Nimet'e bir baston ayarlamış, sabah-akşam kullanma kurslarını başlatmıştı.
– Nimetciğim, canım benim; bak şimdi şu önündeki çukuru görüyor musun?
Bir küçük sessizlik.
Sonra iki küçük kahkaha.
Görme özürlüler kendi aralarında görmekle ilgili espri yapmaya bayılırlar.
Nimet de katılıyor buna:
– Evet görüyorum.
Kahkahalar büyüyor, iki sevgili birbirine sarılıyorlar.
Cesur ciddileşerek:
– Baston kullanmanın birinci maddesi.
– Birinci madde.
– Bastonun dokunamadığı yere basmayacaksın. Neymiş? Önce baston dokunacak.
– Önce baston.
– Eveeet!.. İkinci madde.

– İkinci.
– Bastonu böyle sağa sola hafifçe sallayarak bir sağ ayağının, sonra sol ayağının önüne vura vura yürüyeceksin. Bastonun ucu yere değmediği zaman anla ki orada ya bir çukur, ya da bir eğim var.
– Tamam.
– Bastonun önüne bir engel çıkıyorsa dur.
– Durdum.
– Önce bu engeli sağına soluna bastonla dokunarak araştır, yüksekliğini, boyutunu ölç.
– Ölçtüm.
– Baktın ki ufak bir taş, hemen yanından geçebilirsin, geç.
Yok bastonla anlayamadın. Meselâ bir elektrik direği, bir araba, ne bileyim başka bir şey. O zaman elinle yoklarsın. Zaten elinle yokladığın zaman ne olduğunu anlarsın.
– Oldu.
– Şimdi birlikte deneyelim. Hadi bir, iki, üç... Başla.

İki görmez sevgili uygun adım ve bastonlarını bir sağa bir sola savurarak ve sağdaki yaya kaldırımın taşına dokunarak, tik-tak, tik-tak yürümeye başlıyorlar.
Bir işi birlikte yapmanın keyfi başkadır. Hele sevdiğiniz kimse ile bu eylemi paylaşıyorsanız onun zevki daha çoktur. Bunun da ötesinde, bu iş, birine hayati denebilecek bir hususu öğretmek, ona yardımcı olmak şeklinde cereyan ediyorsa değme gitsin.

Nimet'le Cesur bir süredir işlerine bastonla geliyorlar. Sürekli konuşuyor, birbirine dokunuyor, koluna giriyor, elini tutuyor, yan yana olmaktan bitimsiz bir mutluluk duyuyorlar.

Hayat budur.
Hayatı şartlar ile ölçmek, kıyaslar ile değerlendirmek, başkalarının yaşantısına bakarak-özenerek kabul etmek, öyle olmaya çalışmak ne kadar beyhude.

Nimet geçen zaman içinde Cesur'u giderek daha fazla tanıyor, daha çok seviyordu. Birlikte onların evine gitmiş, babaanne ile tanışmışlar; Cesur da Nimet'lerin evini ziyaret etmişti.

En çok birlikte deniz kıyısına inmeyi, o her zaman oturdukları tahta sıraya oturmayı, Nimet'in cep radyosundan niyet tutarak türkü dinlemeyi seviyorlardı.
Bu saatlerde Cesur bazan kendi hayatından, bazan gelecekten bahseder, iki âşık birlikte geleceğe dair planlar yapardı.

– Ben çok işe girip-çıktım Nimet; neler geçti başımdan bilsen.
Bak bir ara pazarlamacılık bile yaptım. İnanmazsın ama.
– Anlat canım, inanmamak da ne demek.
– Bir tanıdıktan çorap alıp; hanlarda, mağazalarda sa-

tıyordum.
– Yapma.. Nasıl girip-çıkıyordun o kadar yere.
– Azmin elinden kuş kurtulmaz.
– Bu ne biçim laf böyle, hiç duymadım.
Cesur gülüyor, dedik ya esprili çocuk.
Nimet'i güldürmeyi, şaşırtmayı seviyor. Kadınlar kendilerini güldürebilen erkekleri sever.
– Evet, böyle bir laf yok, ben uydurdum, şimdi...
– Valla âlem adamsın.
– Öyleyimdir.
– Eee... Pazarlama işi, çorap falan.
– Şimdi dükkânın kapısından giriyorum, ilk tepki şu:
– Ne?
– Dilenci sanıyorlar. Adam çırakla para gönderip başından savmak istiyor. Ben tabi önemsemiyorum bunu. Çok karşılaştım. "Efendim ben dilenci değilim, sadece görme özürlüyüm, çorap satıyorum, ucuz ve sağlam çoraplar, ister misiniz" deyince tutumları değişiyor.
– Nasıl yani?
– Takdir ediyor bazıları, âferin diyor. Adamın ihtiyacı olsa da olmasa da, eğer adam düzgün bir tip ise birkaç çift alıyor. Yok çürük karakterli ise "İstemez ağa, istemez, başka kapıya" diye tersliyor. Görmeden insan tanımak bize mahsus yani.
Sonraları nasıl davranmam gerektiğini öğrendim.
– Yaa!.
– Ezilip-büzülerek, alçak sesle konuşursan seni fazla

takmıyorlar, savmaya çalışıyorlar; yok eğer dik ve kararlı durup, tok bir sesle konuşursan ciddiye alıyorlar. Yani bir engellinin kendini takdim etmesi çok mühim.
– Neden bıraktın çorap işini?
– Çok yorucu be Nimet. Gören kişi benim yürüdüğüm kadar yürüse işte şu kadar yorulur.
– Ya sen!
– Ben onun on misli yoruluyordum. Ayaklarıma kara sular iniyordu. Hem getirisi de fazla değil.
– Tezgâh açmak daha iyi.
– Evet ona karar verdim. Ah, ah... Biraz sermayemiz olsa valla dükkân bile açarız.
Nimet heyecanlanıyor:
– Ben de kasada dururum. Hesabım iyidir biliyorsun.
– Tabi dursun. Keşke olsa. Ama nerde? Boğazımızı anca doyuruyoruz. Babaannem elimize bakıyor. Düşün bir de hastalanmış olsa, yatağa düşse.
– Aman ağzından yel alsın. Takma kafana. Allah bize de bir kapı açar belki. Belli olmaz.
Cesur'un cesur başı öne düşüyor. O da içinden fısıldıyor.
– Yaa!.. Belli olmaz.
Yine de hemen kendini topluyor; üzerine hücum eden kötümserliği bir fıkra veya yaşadığı bir komik olayı anlatarak geçiştirmek yoluna gidiyor.

Nimet bir görmezin sezgisi ile Cesur'un kenarında dolaştığı uçurumu farkedip, bu fıkraya çanak tutuyor.

– O kadar gezip-dolaştın; kimbilir başından ne komik olaylar geçmiştir?
– Öyle. Bak bir keresinde otobüsteyim. Aralıkta dikiliyorum.
– Eee!..
– Biz körler çokluk sabit bir noktaya bakar gibiyizdir. Hani benim de gözlerim açık ya.
– Evet!..
– Bir süre sonra bir adam sert sert çıkıştı bana.
– Ne diyor?
– Ulan hırbo, iki saattir kızımı dikizliyorsun, utanmıyor musun?
– Aa, aa!.. Ne kızı.
Bu defa gülüyor Cesur:
– Meğer tam karşımda bir kız ile babası oturuyormuş. Adam yanlış anlamış. "Ne kızı, ne bakması" diyecek oldum. Adam kalkıp başıma dikildi, neredeyse dövecek beni, bütün otobüs ayaklandı.
– Aman Allahım, sonra!...
– Bak amca, dedim. Ben körüm, bakar kör. Anlamadın mı?
Adam afalladı, ne diyeceğini şaşırdı. Otobüstekiler meseleyi anlamışlardı. Adamı azarladılar, herif suspus olup yerine oturdu.
– Sen ne yaptın?
– Ne yapacağım, yüzümü camdan yana dönüp içimden bastım kahkahayı.
Cesur'un cümlesi bitince bu defa ikisi birden basıyor-

lar kahkahayı.

Nimet bu kadar konuşma arasında kendine de söz düşsün istiyor; bir iki şey de kendisi söylemeye çalışıyordu.
Ne yazık ki onun hatıraları hep menfi, hep menfi.
– Ben senin gibi girişken olamadım. Belki sen tek başına kaldığın için, kendi başının çaresine bakmaya kalkmışsın.
– Tabii, mecburen.
– Benim ne de olsa bir ailem var. Hep koruyup kollamaya kalktılar. Bir şey yapmaya girişsem "Sen yapamazsın" diyorlardı. Telefon edemezsin, merdivenden inemezsin, tek başına sokağa çıkamazsın.
– Evet, çok zor.
– O zaman insan kendini bir eşya gibi hissediyor. Çok kötü. İşte duyduğum cümleler: "Şuna bir yer verin. Şunu karşıya geçirin, şunu götürün"... Kahroluyorum inan.
Şu, şu, deyip duruyorlar. Ben de bir insanım, benim de bir adım var değil mi.
İnsanda güven duygusu kalmıyor valla. Allah Şapkacı Bacı'dan razı olsun. O destek verdi de şu pazara gelebildim. İyiki de gelmişim.

Cesur Nimet'in yanağına bir öpücük konduruyor:
– Ona ne şüphe!..
Seninle Dernek'e gideriz. Ben Dernek'te çok şey öğ-

rendim, bağlama falan. Ayrıca görme engelliler için teypler, kasetler var.
– Ne kaseti.
– Kitap.
– Nasıl yani.
– Ya, kitabı kasete okumuşlar, sen açıp dinliyorsun. Ben çok dinledim.
– Harika, tam bize göre. Nasıl kitaplar?
– Her çeşit. Roman, hikâye, dini kitaplar. Şiir kasetleri.
– Şiir iyi, tam bana göre.
– Sonra bir enstrüman çalmasını öğretiyorlar.
– Yoo.. Onu yapamam, bende kabiliyet yok.
Cesur'dan bir öpücük daha.
– Boş ver, ben çalarım sen söylersin.

Yağmurla karın karışık yağdığı; puslu, soğuk, karanlık günlerde Rüzgârlı Pazar'ın rüzgârı daha bir sert eser, iliklerine işler insanın. Sığınılacak bir yer yoktur; eller cepte, burun-kulak kızarmış, naylonların altına altına gidilir. Metruk fabrikanın duvar dibinde kimileri bir teneke uydurup içine ne bulursa atar, ateş yakar, biz o sıra Duran'la bi koşu gidip azıcık ısınırız yani. Yerler izmaritli, sıvışık, siyahımsı bir çamurla kaplanmıştır. İnsanlar koşarcasına geçip giderler. Sıcak yuvalarına, soba başlarına, kalorifer peteklerine doğru. Şimdi ne güzel, ne buğulu çorbalar pişiyordur ocaklarda. Duran tarhanaya bayılır. Ne de olsa köylü. Ben de severim, şöyle biberli falan. Ama bırakın çorbayı, simitçi bile toz olmuştur. Açlık fena bastırır. Açlık bastırınca daha bir üşümeye başlarsın. Ayağının birini kaldırır, ötekini indirirsin. Şu tezgâhı terkedip gitsek ne olacak yani. Kimse gidemez. Zaten alış-veriş iyicene azalmıştır. Yevmiyeyi doğrultan yok gibidir. Belki şemsiye satanlar; atkı-şapka-bere-eldiven satanlar biraz yolunu bulur. Çiçekçi Cemile'nin çiçekleri boyun büker. Adamotu satan adam kaybolmuştur. Koca ka-

raağacın altı biraz korunaklı. Sigaracının yeri. Hem o iyi bir tente germiştir dallara. Yağmuru yemez. Küçük bir tenekede ateşi vardır, paçalarının dizlerinin önüne koyar tenekeyi ısınır. Sigaracı bu, tezgâhı hep çalışır, hep çalışır. Yahu ne çok sigara tüketiyoruz. Penyeciler, çarşafçılar, çantacılar, malım ıslanacak diye korkanlar tezgâh açmaz. Meselâ kolyeci oğlanla sevgilisi, miki anten satan herif, onlar da gelmez. Ama biz, bizim gibiler, günde bir-iki milyona ihtiyacı olanlar, ekmek parasını bulamayanlar mecbur dikilir dururuz. Hani işte bir iki kağıt mendil satarız. Bir çakmak, bir paket kalem pil. Bütün bunlar için, o soğukta, o yağmurda, hani sonunda üşütmek var, hastalık var, hiç akla getirmeden, çeneler takır takır titrese bile sanki nöbetteyiz ve nöbet yerini terketmek katiyyen yasaktır ve cezası büyüktür gibi oracıkta bekleriz.

Yoksullar bekler.
Beklemek umuttur.
O bekleyişin karşılığı üç-beş kuruş, hani ne olacak demeyin; evde yol gözleyenler var. Tütmeyen baca, kaynamayan tencere var.
Bu günler kötü günler.
Karın doyurmak bir yana, soğuktan yakayı sıyırmayı, bir piknik tüp olsun alabilmeyi becermeliyiz. Neyse ki Cino yetişir imdada. Bizi köprü altına çağırır. Gider çay ocağının buğulu sıcaklığına sığınırız. Pala gülümser. Çay verir, kuru ekmek ne bulursa işte. Orada, o

daracık çay ocağında bir çocuk, iki çocuk; dermansız yaşlı dilenciler ve Doktor, sessiz, her birimiz kendi kaderinin romanını heceleyerek çayları yudumlar, hiç konuşmadan birbirimize, puslu camdan dışarıya, akıp giden arabalara, bize yabancı olan hayata bakarak neler düşünürüz? Rüzgârlı Pazar'ın rüzgârına kapılıp giden genç ömrümüzü tabi.

Şapkacı Bacı böyle bir günde öldü.
O gün işe gelmemişti.
Herkesler merak etmişti.
Nimet ile Cesur da yoktu.
Haber alınamamıştı.
Haber ertesi gün de alınamayınca, Nimet evde sözünü etmiş.
Sonra mahalleliye duyurmuşlar.
Gidip kapısına dayanmışlar. Kapı duvar.
Çaresiz kırıp açtıklarında.
Soba sönmüş, ortalıkta mırıl-mırıl dolaşan bir kedi. Odada küf kokusu, bilemeyiz belki de bir ceset kokusu. Ceset nasıl kokar, kaç kişi bilir?
Hem Bacı'nın cesede benzer bir hali de yokmuş. Öyle sedirde, arkasında yastığı, bir dizini büküp altına almış, elinde ördüğü atkı, gözlükleri burnuna düşmüş, sanki birden içi geçmiş de uyuyakalmış, seslenseniz sıçrayıp kalkacak gibi.
Televizyon açık kalmış.
Tam Emrem Yunus'un tarif ettiği şey. İşte bir garip öl-

müş ve üç gün sonra duyulmuş. Belediye'ye haber verdiler. Mahalleden birkaç kişi. Cenaze o karla karışık yağan yağmurun altında kalktı.
Evi, eşyası, gençlik fotoğrafları, şapka ve atkıları, kedisi ne oldu?
Ne olabilir?
Ne önemi var?
Kimsesizlerin hayatı ne ise ölümü de odur. Sessizlik. Unutulmuş olmanın derin sessizliği.

Şapkacı Bacı'nın tezgâhı boş kalmıştı.
Tezgâhı bırak yeri boş kalmıştı.
Biz oraya geçtik.
Nimet, Duran, ben.
Mekânımız bayağı genişlemişti. Kimse itiraz etmedi. Şapkacı Bacı'nın yeri Nimet'e kalmış dediklerinde tüm pazar esnafı "Kalsın, en yakını oydu" diye hak vermişti.
Evini, eşyasını ne yaptılar bilmiyoruz ama, işte bir hayır sahibi, mahalleden ağzı dualı biri, geride bıraktığı şapkaları, atkıları derleyip toplayıp Nimet'e getirmiş.
İyi de etmiş.
Bu miras Cesur ile Nimet'in ilk sermayesi oldu. Dişe dokunur ilk parayı bu sayede kazandılar. Hem Bacı'nın toptancısı "Bundan böyle malı size vereyim, Bacı iyi bir insandı göreyim sizi onu aratmayın" demiş. Demek ki o da iyi biri.
Şu dünya yerinde duruyorsa.

Gök yıkılıp, yer çökmüyorsa.
İyilerin yüzü-suyu hörmetine.
Nimet'le Cesur ara sıra mezarına gider, ruhuna fatiha okurlar. Zaten ilk kazandıkları para ile helva kotarıp Bacı'nın helvasını bütün pazara dağıtmışlardı.
Kendi gitti adı kaldı yadigâr.
Kime kaldı yadigâr, elbette bir yoksula.

Şimdi biz burda konuşuyoruz, yoksulluktan falan dem vuruyoruz ya kimileri şöyle diyor: Ya boş ver be! Konuşsan ne olacak, bizi kim dinler, kim adam sırasına alır, kim yaramıza merhem olur.
Ben bunlara hak veriyorum. Ama yine de -hani ne olur ne olmaz diyerek ve ne yalan söyleyeyim biraz da kendimi tutamayarak, bir şeyleri haykırmak içimi boşaltmak isteği ile- sesimizi bir duyan olur diye anlatıyorum. Evet arkadaş duysun millet, yetkililer, medya, hükumet.
Duysun bizi insanlar.
Onlar -yani zenginler- nasıl kas kas kasılıyor, nasıl yerleri titreterek yürüyor, parasını nasıl gözümüze soka soka harcıyor, bizim az-biraz sesimiz çıkmış çok mu? Aslında bir haksızlık yapmak istemem, zenginlerin topunu bir torbaya koyup, yardan yuvarlamak istemem; iyisi de var kötüsü de var. Beş parmağın beşi bir mi? Bak Şapkacı Bacı'ya mal veren tüccar Nimet ile Cesur'u geri çevirmedi. Yahu bunların gözü bile görmüyor, malı çar-çur ederler, senetleri ödemezler demedi.

Vicdana bakacaksın arkadaş.
Ahlâka, adamlığa bakacaksın.
Evet onların malı-mülkü varsa bizim de onurumuz var. Ayak altına atamayız. Hem ne denilmiş çok mal haramsız, çok laf yalansız olmaz. Bizim çok şükür gözümüz tok, gönlümüz gani. Çok istemeyiz zaten. Size yeminle söylüyorum, şöyle yoldan geçen yüz fakiri çevirin sorun, size der ki: "Yok arkadaş, o kadar mal istemem, bana yetsin kâfi; kimselere muhtaç olmayayım, çoluğumun-çocuğumun nafakasını yalansız-dolansız sağlayayım yeter."
Yoksullar -bak inanmazsınız- paradan korkar. Korkar çünkü para adamı azdırır. İçin temiz olacak. Bu dünyanın ötesi de var. Biz haysiyetli adamlarız.
En korktuğumuz şey düşmektir.
Düşmek deyince, yolda giderken tökezleyip düşmek değil ha. Ya nedir?
Hırsızlık, orospuluk, gasp, dolandırıcılık.
Düşmek budur. Biz bundan korkarız.
Haramdan korkarız.
Ve halimizi kimse bilsin istemeyiz. Yani bizim de bir gururumuz var, değil mi?
Şu sulu sepkenin altında sabahtan akşama niçin dikiliyoruz?
İşte yukarıda saydığımız sebepler yüzünden. Evet. Durum budur. Sokaktaki adamı çevirip sorsan söylemez. Susar. Derdini içine atar. İşte onların yerine ben söyledim. Bilmem ki iyi mi ettim, kötü mü?

Dürümcü Baba Almanya'ya gitmedi.

Hani Sinan Çetin'in "Filim Gibi" programına çıkmıştı da, Çetin bunu otuz yıldır görmediği kızı ile buluşturmuştu.

Yahu nasıl anlatacağımı bilemiyorum, diyor. Orada, milletin önünde, ışıklar-kameralar falan, insan ayağını nereye basacağını şaşırıyor. Biz işte şallak-mallak sırıtarak kız ile kucaklaştık. Kız bayağı ağladı, anasına çekmiş, onun da gözü yaşlı idi. Ben içimi yokluyorum, yahu bu senin öz-be-öz kızın, öyle değil mi, bunca yıldan sonra izini sürmüş, baba demiş, çıkıp gelmiş.
Yok arkadaş, içim çöl gibi.
Kurumuş kalmışım.
Hiçbir şey duymuyorum desem inan. Ben bunu son gördüğümde el kadar bir şeydi. Koca kadın olmuş, yüzü-gözü boyalı. E, aradan onca yıl geçmiş, çocuk dilini de unutmuş, çat-pat konuşuyor. Anasını sordum. O da bilmiyor. Kadın kayıp. Öldü mü, kaldı mı meçhul.

Evlenmiş. Kocası Alman. Kel kafalı şişko bir adam, ama sevimli, güldü durdu. Papa, papa diye bana sesleniyor. Yahu nasıl bir iş, gülsem mi, ağlasam mı? Neyse.

Kız sürekli beni istiyor, baba gel seni Almanya'ya götürelim diyor. Ben hık-mık ettim, bakarız dedim, öylece alkışlar arasında çıktık.

Sonra dışarıda oturup konuştuk. Halleri vakitleri iyi. İyi de, çocukları olmamış. Sana bakarız dediler. Yahu ben bu yaştan sonra gavur ellerine nasıl gideyim. Şunun şurasında iyi-kötü bir tezgâh kurmuşuz, geçinip gidiyoruz. Yok dedim, kusura bakmayın, ben buraya alışmışım, şu ocağın dumanına, kebap kokusuna bağlanmışım, azıcık aşım-ağrımaz başım, dedim. Zaten bir ayağım çukurda. Sağolun geldiniz, görüştük, onca yıldan sonra tanıştık, ama ben sana bir babalık etmemişim, saçını koklamamışım, tutup elinden gezdirmemişim, ne bileyim işte bir yabancı gibiyim yahu.

Sana para verelim dediler, kabul etmedim, illa verecekseniz hayrıma fakir-fukaraya yardım edin, garibanı doyurun daha iyi dedim. Kız bozuldu tabi, ağladı yine. Ne var burda, neyin var, niçin gelmiyorsun diye ısrar ediyor. Anlatamadım derdimi. Sonunda...

Sonunda işi şöyle bağladık.

Bunlar tatil zamanı gelip beni görecekler. Tabi bizim saf oğlandan hiç söz etmedim. Laf bitti, gidecekler, bu içime dert oldu. Dedim ki, bak dedim senin bir kardeşin var. Bu tabi şaşırdı. Nasıl yani dedi, nerde dedi.

Baba bir ana ayrı dedim. Benim önceki karıdan. Neden onu getirmedin, dedi. Biraz saftır, yani akıldan yana zayıf dedim; birlikte kalıyoruz. Garibandır, kimikimsesi yoktur, dedim. Bana bir şey olursa, unutma, o çocuk size emanet dedim.
O şaşkınlık ile kalkıp gittiler.
Zaten günübirliğine gelmişler.
Ya koca kadın olmuş bizim kız. Ama ne çare yabancıyız sanki. Olmuyor aga, her şey vaktinde gerek.

Hem kalkıp gittik diyelim.
Bunları kime terkedeceğiz?

Metruk fabrika duvarının dibine çökmüş, çömelmiş, kendisine melul-mahzun bakan çocukları gösteriyor.

Bunlar sokaklardan kâğıt toplayan, ayakkabı boyayan, simit satan, dört yol ağzında duran arabalara kâğıt mendil taşıyan; tükenmiş, dibe vurmuş ailelerin çocukları.
Günün bitiminde, torbalarını, arabalarını iyi-kötü doldurduklarında, sabahtan-akşama yol tepmekten yorulup bitap düştüklerinde nefeslenmek, iki lokma bir şey yiyip açlığı bastırmak üzere Baba'nın kapısına dayanan garibanlar.
Hiçbirini geri çevirmez.
Koç yumurtası, böbrek, et artığı, işte yiyecek ne varsa ekmek arası yapıp bunları besliyor Baba.

Baba Almanya'daki kızdan çok bunların babası.

Memlekette ekmek arslanın ağzında.
Hele sokağa mahkûm olmuşsan bu arslan yedi başlı ejderha oluyor. Ejderhayı tepeleyip nafakayı çıkarmak, Kaf Dağı'nın ardından hazineyi bulup getirmek kadar zor. Başı karlı-dumanlı dağlardan, geçit vermez coşkun ırmaklardan, karanlık ormanlardan geçeceksin. Hayduta, haramiye, arsıza-hırsıza yakalanmayacaksın.
Yahu bunlar, en kabadayısı on beş, on altı yaşlarında çocuklar. Mendil satanlara doğru gelirsen yaş iyice düşüyor. Yedi-sekize kadar.

O zaman ne olacak?
Bir çete kurulacak.
Bir dayanışma, bir iş bölümü olacak.
Tek başına kalamazsın, yerler-yutarlar adamı.

Gruplar genellikle akraba çocuklarından, hemşehrilerden, aynı köyden-kasabadan oluşur. En güçlü çocuk lider seçilir. Kararları o verir, küçükleri görevlendirir. Aynı zamanda gözetleme ve koruma işini üstlenir.
Bunlar dört yol ağzı çocuklarının bir nevi anayasası. Yasaya uymayan aforoz edilir, bir daha o mekâna giremez.

Ancak boyacılar, simitçiler falan çokluk tek başınadır.

Yine de bir hemşehrilik dayanışması vardır. Şöyle ki: Çöp toplayanlar diyelim Hakkarili; boyacılar Haymanalı, simitçiler Çorumludur.

Çocuklar gece yarısına kadar çalışırlar. Bazıları aileleri tarafından belirlenen parayı denkleştirmeden eve dönemez.
Nasıl dönsünler?
Ucunda azar var, dayak var.
Kazandıkları parayı ailelerine vermeye mecburdurlar.
Aile de şu veya bu sebepten onlara mecbur.
Dolayısıyla doğru-düzgün beslenemezler.
Çöpten kâğıt, karton, teneke kutu, şişe falan toplayanlar iki tekerlekli arabaları ile erkenden işe çıkar, akşama kadar arabaya monte edilen koca çuvalı doldurmaya çabalar. Gün geçer, yük ağırlaşır, çöp kadar bilekler koca arabayı çekmekte zorlanır, gencecik vücut sıcağın-soğuğun-rüzgârın altında ezildikçe ezilir.

Bunların çoğu çöp ardiyelerinde on-on beş kişi birarada, teneke barakalarda barınır. Tuvalet, banyo yoktur. Ellerinde, yüzlerinde türlü yaralar çıkar, tez-tez hasta olur, ama doktora gitmezler. Uyuz, tetanoz, hepatit, verem türlü hastalıklar arasında kalmışlardır.
Nasıl kalmasınlar?
Bütün gün elleri çöp içinde.
Bütün gün çöp kokluyor, çöp tozu yutuyorlar.

Onlar yine de buna razıdır.
Ne de olsa anlattığımız durum çöp bidonu ile kendi aralarında bir çekişme. Alt tarafı bidona belediyecilerden önce yetişmek için yarışırlar o kadar. Belediye bidonu boşaltmadan onlar oradan alacaklarını almalıdır. Yoksa elleri boşta kalır. Ayrıca kendini ve çalışma alanını ötekilerden korumak da cabası.
Çatışma çıkabilir.
Bu çocuklar serttir.
Baş-göz yarabilir.

Zabıta diyor buralardan gidin, kaybolun.
Boya sandıklarına, simit tezgâhlarına, çöp arabalarına el koyuyorlar. Bizimkisi ekmek parası, nereye gidelim?
Köpekler bile bize düşman abi, sokak köpekleri. Hani onlar da çöpten besleniyor ya, bize hırlıyorlar, kovalıyorlar, köpekten çok korkuyoruz abi.
Bir de tinercilerden.
Çokları bizi de tinerci sanıyor. Ne alâka.
Polis-zabıta-tinerciler-köpekler. Bunlardan çok korkuyoruz.
Uhucular bize saldırıyor, bıçak çekip haraç istiyorlar. Onları gördük mü kaçarız.
En kötüsü de tecavüze uğramak. Kaçırılmak. Küçük kardeşlerimizi bu sebepten gözetiriz. Düşünsene abi, yedi-seki yaşlarında bunlar.
İnsanlar bizi anlamıyor, bizden tiksiniyor. Bazıları di-

lenci sanıyor. Küfreden var, tekmeleyen var. Hele mendilcilere çok kötü davranıyorlar.
Biz ne yapalım abi. Açız. Ekmek derdindeyiz. Bazı iyi polisler, zabıtacı abiler de var. Bizi tuttuklarında bunlar "Bırakın ya, bunlara felek vurmuş zaten" diyorlar. Yani her yerde insanın iyisi de var, kötüsü de var.
Ben bunları dinledikçe rahmetli Kemalettin Tuğcu'yu ve onun kitaplarındaki sokak çocuklarını, çalışan çocukları hatırlıyorum. O kitaplar ve o kitapları okuyanlar, o zamanlar -hangi zamanlar- bu çocuklara acır ve takdir ederlerdi. Başlarını okşar, hatta harçlık verirlerdi. Âferin derlerdi, çalışıyor ve aile bütçesine katkıda bulunuyor.
Şimdi zaman değişti.
Şu "değişen zamanın sırrını" kimse çözemedi. Çocuk yine çocuk, sokak yine sokak. Ama meselâ Galata Köprüsü değişti, köprüaltı değişti.
Yoksullar artık bir tehdit unsuru gibi algılanıyor. Varoşlarda suç oranı artıyor. Her gün yüzlerce çocuk sokaklara salınıyor. Tinerci cinayetleri tüyleri ürpertiyor.

Evet bunlar çocuk.
Sonuçta yüzü yırtık olsa da çocuk işte.
Biri diyor ki: "Abi köyü özlüyorum be. O yeşil tepeleri, güneşli günleri. Çayda çimer, balık tutar, sonra kuzuların peşine giderdik."

Dörtyolağzı çocuklarını görünce.

Onların hep birden canlarını hiçe sayarak ve her hareketi bir oyuna çevirerek kendilerini hep birden trafiğin ortasına atmalarını, bir gelin arabasını çevirip bahşiş istemelerini, atılan paraları alt alta, üst üste boğuşarak kapmalarını nasıl değerlendirmeli.

Yağmur yağar ve iliklerine kadar ıslanmış bir kız çocuğu, elindeki birkaç selpak ile küskün, oyundan çıkıp gider. Bir saçak altına büzülür. Annesinin kucağını, sıcak soba başını, kedisini özler. Orada çömelmiş, karanlığa baka baka sessizce ağlar. O bir çocuk.
Rüzgârlı Pazar'ın çocuk kolundan.

Nimet'le Cesur her zaman oturdukları deniz kıyısındaki tahta sırada, yüzleri denize, iyot kokusuna, martı çığlıkları ile balıkçı motorlarının pat patlarına dönük konuşuyorlardı.

Bu sırada Doktor peyda oldu.
– Merhaba çocuklar, nasılsınız, dedi.
İkisi birden ayaklanarak:
– İyiyiz Doktor amca, buyurun, dediler.
İşte görme özürlü olanların harika ses algısı. İkisi de aynı anda Doktor'u sesinden tanıdılar.
– Na'pıyorsunuz burda?
Cesur:
– Ne yapacağımızı konuşuyoruz.
– Oh, ne güzel. O zaman aranızda bana da yer açın, ben size ne yapacağınızı söyleyeyim.

Cesur'la Nimet yana çekildiler, Doktor aralarına oturdu.
Oturur oturmaz yekten sordu:
– Siz birbirinizi seviyorsunuz, değil mi?

Nimet kızarıp sustu, Cesur konuştu.
– Evet efendim.

Onların birbirini sevdiğini pazarda bilmeyen yoktu. Ne pazarı yahu mahalle çalkalanıyordu. Hatta "atıyor, inanmayın" diyeceksiniz amma, zararı yok hikâyeci lafıdır diyelim bütün semt biliyordu.
Herkes onları tanıyordu.
Beyaz bastonlarını tıklata tıklata yürüdüklerinde, uzaktan görenler birbirini dürtükleyip:
– Bakın, bakın kör âşıklar geçiyor, diye işaret ediyorlardı.
Hani ne diyordu o tuhaf şarkı:
"Yüzyılın aşkı bu, baştan başa olay."

Doktor:
– Güzel... O zaman evlenmek de istersiniz.
Nimet daha beter kızardı, Cesur'un boğazı kurudu ama sesi çıktı yine.
– Kim istemez Doktor amca, ama nasıl yapabiliriz ki?
– Niçin, bir mani mi var?
– Mani yok da.. Yoksulluk var. İnan Doktor amca doluya koyuyoruz almıyor, boşa koyuyoruz dolmuyor. Bir ev kurmak... hani ne desem, ancak hayalini kuruyoruz.
– Yahu büyütmeyin fazla.
Nimet kendini toplayıp söze karışıyor:
– Yine de bir iki parça eşya lazım. Tamtakır kuru bakır

olmaz ki. Hem nikâh masrafları falan. Valla Doktor amca bizde tık yok. Günlük kazanıp günlük yiyoruz. Bir tarafta üç-beş kuruşumuz olsaydı.

Doktor bir kolunu birinin öteki kolunu ötekinin omuzuna atarak ve babacan bir kahkaha patlatarak:

– Hiçbirini düşünmeyin. Ben niyet ettim bu işi üzerime alacağım, sizi baş-göz edeceğim. Size öyle bir düğün yapacağım ki dilden-dile dolaşacak.

Nimet'le Cesur'un dili tutulmuştu.

Bu teklif, bu cömertlik, bu insanlık karşısında kekelediler.

– Ne, nasıl, olur mu hiç, ama, çok para değil mi, biz ödeyemeyiz, hem işimiz yok.

– Ooo... Uzattınız ama. Hallederiz dedim.

Cesur kendini toplayarak:

– Doktor amca çok teşekkür ederiz. Bize dünyaları bağışladınız, Allah ömrünüzü artırsın, ama...

– Aması ne?

Nimet sözü kapıyor. Sözü kapışından bu meseleyi defalarca konuştukları anlaşılıyor.

– Size ne diyeceğimi bilemiyorum. Ömrüm oldukça dua edeceğim. Elimizden gelen bu. Elimizden gelmeyen...

– Evet.. Devam et.

– O da iş meselesi. Cesur söyledi. Bu tezgâhlar şimdilik doyuruyor, çok şükür. Hele Şapkacı Bacı rahmetlinin mallarını satmaya başladığımızdan beri bayağı kazanmaya başladık.

– Ne güzel işte.
– Güzel de. Bu hep böyle gitmez ki. İlerde söylemesi ayıp çocuk falan olur, hastalık olur. Çocuklarımızı sefil etmek istemiyoruz. Biz çektik, onlar çekmesin diyoruz.
Cesur tamamlıyor:
– En çok düşündüğümüz bu. Halimiz malum. Ne yapabiliriz ki? Elimizden bir tutan olsa.
– Eee!..
– Valla, ben çok iş yaptım, kendime güveniyorum, ama şöyle bir koltuk çıkan olsa, biraz sermayemiz olsa.
Doktor sesine esrarengiz bir ton katarak:
– Bunları düşünmeyin. Size sürprizim olacak, şimdilik söylemiyorum.
Nimet kendini tutamayıp Doktor'un eline yapışıp öpmeye başlıyor, Doktor eline kor değmiş gibi çekiyor, koca adam düpedüz utanıyor.
– Dur be kız, yapma. Ne o öyle el öpmeler falan.
Cesur:
– Sizin elinizi öpmeyip de kimin elini öpeceğiz. Allah ne dileğiniz varsa versin. Bizi valla sevicik ettiniz.
Nimet:
– Beni bundan böyle uyku tutmaz.
Bu sevinçle evin yolunu bile bulamam.

Doktor gençlerin gözyaşlarına karışan sevincine iştirak ediyor. Kurumuş göz pınarlarından damlalar sü-

zülüyor. İçinden: "Allahım ağlamak ne güzel bir şey, ne eşsiz bir şey gözyaşı" diye düşünüyor. Ağladıkça içinde kuru dallar yeşeriyor, sular çağlıyor, kuşlar ötüşüyor. Belki de çocukların sevincinin kat kat üstüne çıkan bir duygu seli içinde yüzüyor.

Kaç yıl sonra böyle yeniden insan içine karışıyor; kapılarını, o dış dünyaya sımsıkı kapattığı kapılarını açıyor. "Oohh!..." içine mis gibi bir hava doluyor. Mutluluk varsa yeryüzünde budur işte. Gerisi fasa-fiso.

O hırpani, berduş, ayyaş Doktor gitti; yerine beyden, efendiden biri geldi.
Traş olmuş.
Takım elbise giymiş.
Kıravat takmıştı.

Yanına Çaycı Pala'yı, Cesur'u ve Cesur'un babaannesini de alarak Nimet'in babasının kapısına dayandılar.

Çiçek ve çukulata ihmal edilmemişti.

Allah'ın emri, Peygamber'in kavli diyerek Nimet'i Cesur'a istediler.

Kız evi, naz evi.
Biraz hık-mık edildi; yahu bunlar görme özürlü iki çocuk, evde var bir ihtiyar babaanne, elde yok, avuçta yok, bizden yana hele hiç umut yok; bunlar nasıl evlenir, ne yer, ne içer falan işte.

Aslında her iki taraf da işlerin nasıl yürüyeceğini bili-

yorlardı ama, işte, konuşmak âdet olmuş.
Varsın olsun, ne güzel.
Bunca yıl konuşmayan, ağzından kerpeten ile laf sökülen Doktor bülbül olmuş şakıyordu.
Ağzından bal akıyordu.
Her iki aile de saadete garkolmuştu.
Yahu bu ne biçim mutluluktu böyle, Cenab-ı Allah herkeslere nasip etsin.

Nikâh evlendirme dairesinde kıyılacak, düğün bizzat Rüzgârlı Pazar'da yapılacaktı.
Aman olmaz, ortalık bir yer, gelen-geçen ne der, hiç yakışık almaz, no'lur vazgeçin, nikâh kâfi diye kız tarafı bir sürü mazeret sayıp-döktü ama nafile. Doktor, siz işi bana bırakın, yaz gecesidir, ferah ferah eğlenelim, kurtlarımızı dökelim, öyle bir düğün kuralım ki dillerde dolaşsın şeklinde akla-hayale gelmeyecek laflar etti.
Siz hiç merak etmeyin, mutfaktaki tüpüne, tencere-tavasına, halısına süpürgesine kadar Nimet'in her bir eksiği tamam olacak; polis ile zabıtadan izin almak benim işim, onları da razı ederiz, zaten bilumum pazar esnafı bu düğünü bekliyor, herkes bir ucundan tutacak, tasalanmayın diyerek kız tarafının yüreğine su serpti.

Ne yapalım, ağanın eli tutulmaz, madem içinden geldi, varsın böyle olsun denildi. Söz alındı, söz verildi,

vakit saat tayin edildi.

Tayin edilen vakit-saat geldi çattı. Rüzgârlı Pazar'ın bir ucunda bulunan koca karaağacın altına uzun bir masa kurulmuştu. Masanın ortasında beyaz gelinliği ile Nimet, bir elinde bir demet çiçek; yanıbaşında taralı saçları, gözlükleri, koyu renk takım elbisesi ve papyon kıravatı ile genç iş adamı havaları püskürten Cesur; sağ yanında bütün haşmeti, lacivert takım elbisesi ve kırmızı kıravatı ile Doktor, Nimet'in yanında ise bıyıkları burulu, yelekli köstekli elbisesi ile Çaycı Pala.

Masaya beyaz örtüler serilmiş, üzeri türlü nevale ile donatılmıştı.
Çiçekçi Cemile bütün hünerini gösterip, masayı çiçek tarlasına çevirmişti. O koca gövdesi ve parlak kumaştan elbisesi ile bir o yana, bir bu yana koşturuyor; düğünün ve ikramın bütün yükünü omuzluyordu.

Kocası Haydar, klarnet-keman ve darbukadan oluşan bir Roman orkestrası ayarlamıştı. Geçidin bir baştan bir başa süslenmesi, balonlar, fenerler, çiçekler ile rengârenk kılınması konusunda ben, Duran, Cino başta olmak üzere herkes, herkes çalışmıştı.

Ilık yaz gecesinin karanlığında Rüzgârlı Pazar ışıl-ışıl olmuş, bütün tüp-lambalar yakılmış, ortalık bir filim platosuna çevrilmişti.

Karşıgeçedeki yüksek apartmanların balkonlarına, pencerelerine üşüşen varlıklı kesimin meraklı gözleri burada, bu gece gerçekten bir filim çekildiğini düşünüyor; Rüzgârlı Pazar'ın büyülü aydınlığında her gördükleri kişiyi beyaz perdeden ünlü bir artiste benzetiyorlardı.

Polis ve zabıta bir masal sahnesini andıran bu görüntünün bozulmaması; "No'luyor lan, nedir bu taşkala" diye su koyverecek, itiraz edecek her kişiyi ikna etmek, sarhoş olup işin tadını kaçıracak ayyaşları anında oralardan uzaklaştırmak için bütün tedbirleri almıştı. Çorbada bizim de tuzumuz bulunsun diyorlardı.

Doktor gündüzden Pazar'da bir tepsi dolaştırmış "Cesur'la Nimet'i evlendiriyoruz, gönlünüzden kopanı atın" diye epeyce bir para toplamıştı.

Dörtyolağzı çocukları arada bir oğul vermiş arı gibi şekerlerin, çukulataların olduğu kolilere saldırıyor, Dürümcü Baba onları elinden geldiğince dizginliyordu. Geçidin her iki yanına dizilen Pazar esnafına, koca karaağacın altındaki uzun masaya kurulan kız ve oğlan tarafına sürekli olarak kutu kola, meyve suyu ve pasta servisi yapılıyor; kendini zaptedemeyen içiciler masa altında plastik bardaklara içki ilavesinde bulunuyordu.

Havada hafif bir esinti ile iğde kokusu vardı.
Yıldızlar yere inmişti sanki.

Sanki bütün eşya ve tabiat "körlerin aşkını" kutlamak için Rüzgârlı Pazar'ın üzerinde gönülleri şenlendiren bir atmosfer yaratmıştı.
Dilenciler, tartıcılar, boyacılar, simitçiler, kağıt toplayan çocuklar, Yozgatlı oyuncakçı, Adamotu satan adam, sigaracılar, CD'ciler, penyeciler, terlikçi ve çantacılar, ikinci el telefon satıcıları, ne alırsan bir milyoncular, diş beyazlatma tozu satıcıları, eski plakçılar, seyyar pilavcılar, üç kağıtçılar, herkes herkes oradaydı.

Kolyeci oğlanla, sevgilisi güzel kız Nimet'e küpelerbilezikler taktı.
Onları gören bilumum Pazar Esnafı'nın hamiyeti kabardı. Kimi para, kimi çeyrek altın taktı; kimi eşya verdi, kimileri de hayır dua ile tebrik etti.

Nimet'le Cesur bu masal gemisinin kaptan köşkünde kendilerinden geçmiş; ses ve kokudan örülü mutluluk bahçesinde sonsuz bir yolculuğa çıkmışlardı.
Olup-bitenlere inanamıyorlardı.
Gece ilerleyip, kafalar çakırkeyif hale gelince cümbüş tadından yenmez oldu. Romanların çaldığı oyun havaları hemen herkesin kanını kaynatmış; kendini tutamayanlar meydana fırlamış, çifte telliden kasap havasına kadar ne varsa ortaya dökülmüştü.
Anayol'dan akıp giden araç seli bu cümbüşü farkedince duralıyor; o yana dönüp "Ne oluyor burda" di-

ye anlamaya çalışıyor, anlayınca da kornalara basarak eğlenceye dahil oluyordu.

Sanki Galatasaray UEFA Kupası'nı kazanmış; sanki Milli Takım Brezilya'ya gol atmıştı.

İşte böyle oldu. Doktor'un dediği gibi Nimet'le Cesur'un düğünü dillere destan oldu.

Ve nihayet polisle zabıtanın verdiği izin doldu. Ortalık sakinleşti, el-ayak çekildi.
İşte o zaman Battal abi ünlü BMW'si ile ortaya çıktı.
Motosikleti her zaman olduğundan daha fazla parlatmış, her yanını bayraklar, şeritlerle donatmıştı.
BMW motorsiklet olmaktan çıkmış bir nevi Limuzin'e dönmüştü.
Bir fiyakalı manevra yaptı, wrrooorr diye gaz verip aldı, aynı fiyaka ile motordan atladı, bir güzel reverans yaptı, Nimet ile Cesur'u mutlu yuvalarına taşımak üzere emirlerine âmade olduğunu söyledi.

Öpüşüldü, tokalaşıldı, gülündü, ağlandı.
Gelinle Damat motosikletin terkisine kuruldular.
BMW Köroğlu'nun kır atı gibi bir şahlandı, bir nara patlattı, sonra kendini araç selinin ortasına fırlatıp attı.

Battal abi yasağa falan aldırmadan, ancak itfaiye-ambulans-polis gibi araçlarda kullanılan canavar düdü-

ğüne asıldı. Canavar düdüğünün sesi duyulunca yoldaki araçlar bir bir kenara çekilip motora yol açtılar.
BMW rüzgârda tülleri dalgalanan gelin Nimet ile, perçemleri dağılan damat Cesur'u bu açılan yoldan sanki bir devlet başkanı ile eşini taşıyormuş gibi geçirip uçurdu.
Rüzgârlı Pazar'da kalanlar hemen üst geçide tırmanıp onları gözden kaybolunca kadar izlediler.

Gelin gitti, düğün bitti.
Geride patlayıncaya kadar içip, bir köşede sızacak ayyaşlar kaldı.

Balonlar, renkli kağıtlar, mumu tükenmeye durmuş fenerler hafif esinti altında sallanıyor; kör âşıkların bu yıllarca anlatılacak düğününü pazarın kuytu köşelerine kaydediyordu.

Bilal, Duran ve ben o gece eve gitmekte geciktik.
Duran yol boyu durup durup: "Mavi yelek - Mor düğme" türküsünü mırıldandı.
Bilal bundan pirelenip çocuğa "Ne o lan, sevdalı mısın yoksa" diye takıldı.

Doktor sözünde durmuş, yeni evlilerin evini baştan ayağa döşemişti.
Bununla kalmadı.
Daha kıyak bir iş yaptı ki, dünya durdukça anlatılsa layıktır.
Hani hikâyemizin başında Rüzgârlı Pazar esnafından Adamotu satan bir adamdan bahsetmiştik.
Demiştik ki, şu karşıki çarşının köşesinde bulunan boş dükkânı şu adama tutuversek, oracıkta şifalı otlar satsa, cebi para görse falan.
Sonra da vazgeçmiştik.
Doktor işte o dükkânı Cesur ile Nimet için tuttu. Bir yıllık kirasını da peşin ödedi.
Çocuklar zaten Şapkacı Bacı'nın mal aldığı toptancıdan mal alımına devam ediyorlardı.
Adam geldi, dükkânı gördü, imrendi.
Neye imrendi?
Doktor'un yaptığı insaniyete.
Kendi de aman geri kalmayayım, ben de bir koltuk çıkayım diye boş rafları mal ile doldurdu.
Yazlık-kışlık şapka-bere-kaşkol-eldiven, bir kenara bi-

raz da penye falan koydular.
Oohh... Mis gibi oldu.
Şapkacı Bacı'nın hatırasına dükkânın adını "Şapkacı Bacı" koydular.
Nimet çok sevdiği yeğenlerinden ilkokul mezunu ama cin gibi, dünya tatlısı bir kızı da yanına aldı. Hani fiş kesilecek, fatura yazılacak falan.

Ey aziz okuyucu!
Gördüğümüz gibi işin ek yeri, boş yeri kalmıyor. Siz sakın ola ki aklınızdan "Yahu iki âmâ, bir çocuk, bu dükkân nasıl döner; sağlam adamlar işi çeviremezken" diye vesveseye kapılmayın. Cenab-ı Hak bir işe "ol" deyince oluverir. Amenna ve saddakna!...

Hazret-i Doktor bütün bu güzellikleri bahar dalları gibi Rüzgârlı Pazar'ın üzerine serpip ortalıktan sırroldu.

Kimdi, neydi, zaten bilinmiyordu.
Hakkında söylenenler birbirini tutmuyordu.
Hele bu hadiseden sonra iyicene kırklara karıştı sanki.
Ardında dallı-budaklı bir menakıp bıraktı, çekti gitti.

Onu bir daha ne gören oldu, ne duyan.

Âdetullah böyledir.
Yaz biter, güz gelir.
Çiçekten meyve, tırtıldan kelebek olur.

Okulların açılmasıyla birlikte Rüzgârlı Pazar'dan gelip-geçenler fazlalaştı. Tatilden dönenler yanık tenleri, dincelmiş bedenleri ile dik dik yürümeye başladı.

Sarı saçlı mavi gözlü mektepli kız, bu defa yanında saçları uzun, kulağı küpeli bir oğlanla zuhur etti.

Duran'ın haliyle suratı asıldı.
Kız kız ile arkadaşlık ediyorsa bunda şaşılacak bir şey yok. Ama bir kız bir oğlanla geziyorsa orada dur.

Durdu Duran.

Her gelip-geçtiklerinde arkalarından bakakaldı. Yüreğine saplanan hançerin acısı... Ah, o nasıl bir acı.
Yemeden-içmeden-konuşmadan kesildi.
Neredeyse bir canlı-cenaze oldu.

Oğlum Duran ne oluyor sana?

Derken...
Günlerden bir gün.
Bu oğlanla bu kız gelip tezgâhın önünde durdular.
Duran'ın diz bağları çözüldü, dili-dişi kilitlendi.
Bir zaman tezgâha baktılar.
Bu zaman elbette ki çok kısadır.
Gelin onu bir de Duran'a sorun.
Duran artık balonun yanında çakmak, kalem, pil falan da satıyor.
Kız bir ak güvercin kanadına benzeyen elini uzattı, bir sarı çakmak aldı. Oğlana gösterdi, oğlan başıyla "iyidir" mânasına bir işaret çaktı.
Kız saka cıvıltısını andıran sesiyle şakıdı:
– Bu çakmaklar kaç para?...
Duran da ses yok.
Put gibi dikiliyor.
Kız bir daha:
– Bu çakmaklar kaç para?..
Duran bitmiş, Duran tükenmiş. Duran pılı-pırtıyı toplayıp oralardan çekip gitmiş.
Kız da, oğlan da bu defa garip bir gülümsemeyle gözlerini Duran'a diktiler.
Ne oluyor?
Ne bu sessizlik?

Kız:

– Çakmakları sormuştum. Kaç para?

Yine sessizlik.
Dayanılmaz bir gerginlik.
Dayanamadılar tabi, Duran'a bir kez daha garipseyerek baktıktan sonra yüz geri edip yürüdüler. Yürürken oğlan kıza "Manyak mıdır nedir?" dedi.
Duran başını öne eğmiş, hiç kaldırmıyor, öylece duruyordu.
Oğlanın dediğini duydu ama.

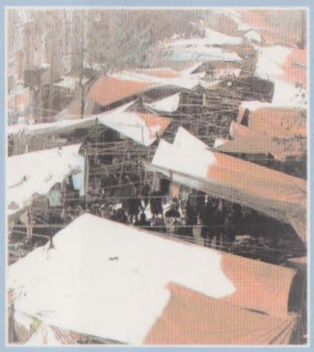
Manyak mıdır nedir?
Manyak mıdır nedir?
Manyak mıdır nedir?
Manyak mıdır nedir?
Manyak mıdır nedir?
Manyak mıdır nedir?
Manyak mıdır nedir?
Manyak mıdır nedir?

Duran bana döndü, yüzünde hüzünlü bir ciddiyet, titreyen dudaklarıyla fısıldadı:
– Ben büyüdüm galiba.
Masal bitti.

RÜZGÂRLI PAZAR

mustafa kutlu

dergâh yayınları hikâye

ISBN 978-975-6611-80-7
9 789756 611807

KITAP
SKB 0135887 VTI

KAPAK FOTOĞRAFI: HALİT ÖMER CAMCI